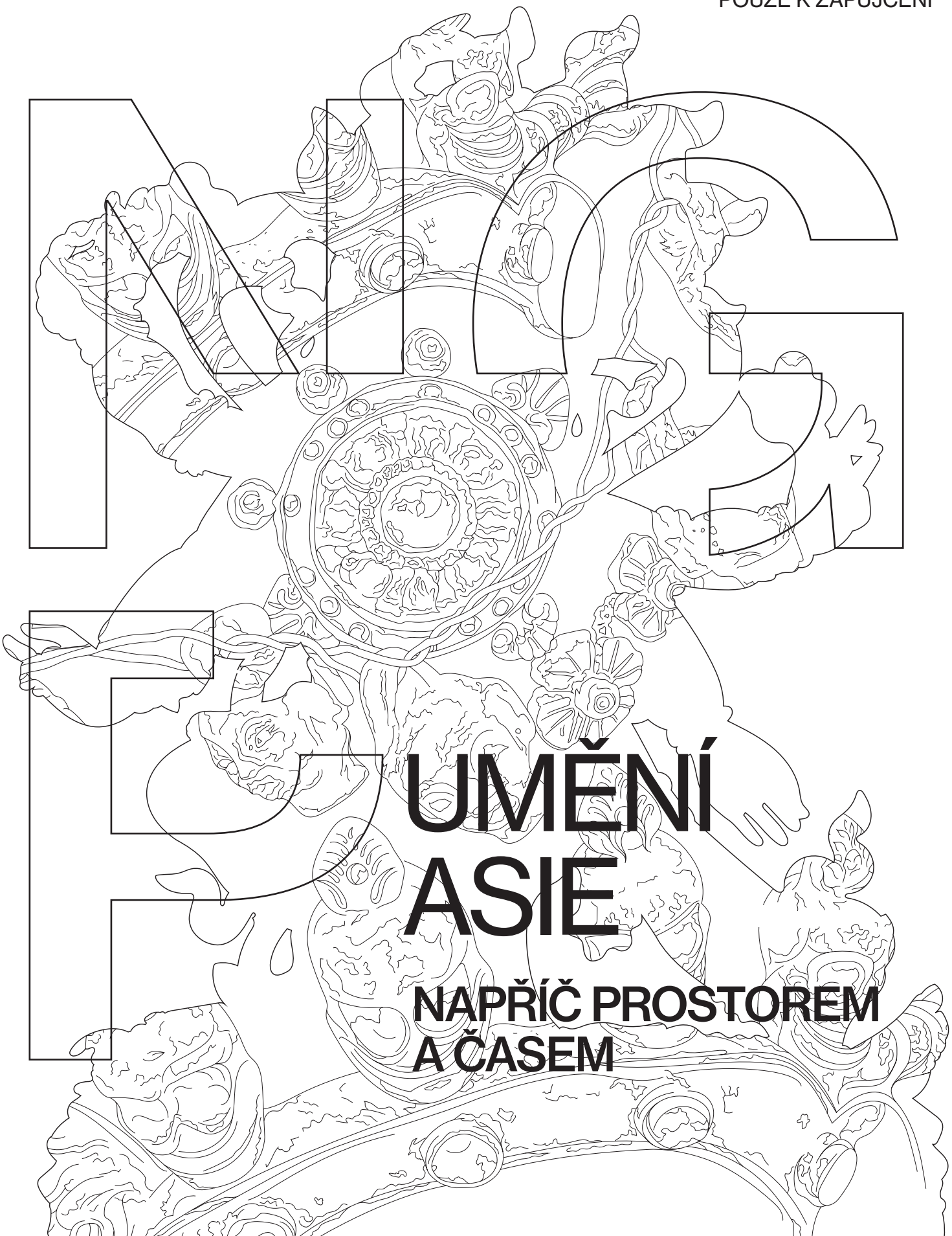
PRŮVODCE EXPOZICÍ
POUZE K ZAPŮJČENÍ

UMĚNÍ ASIE

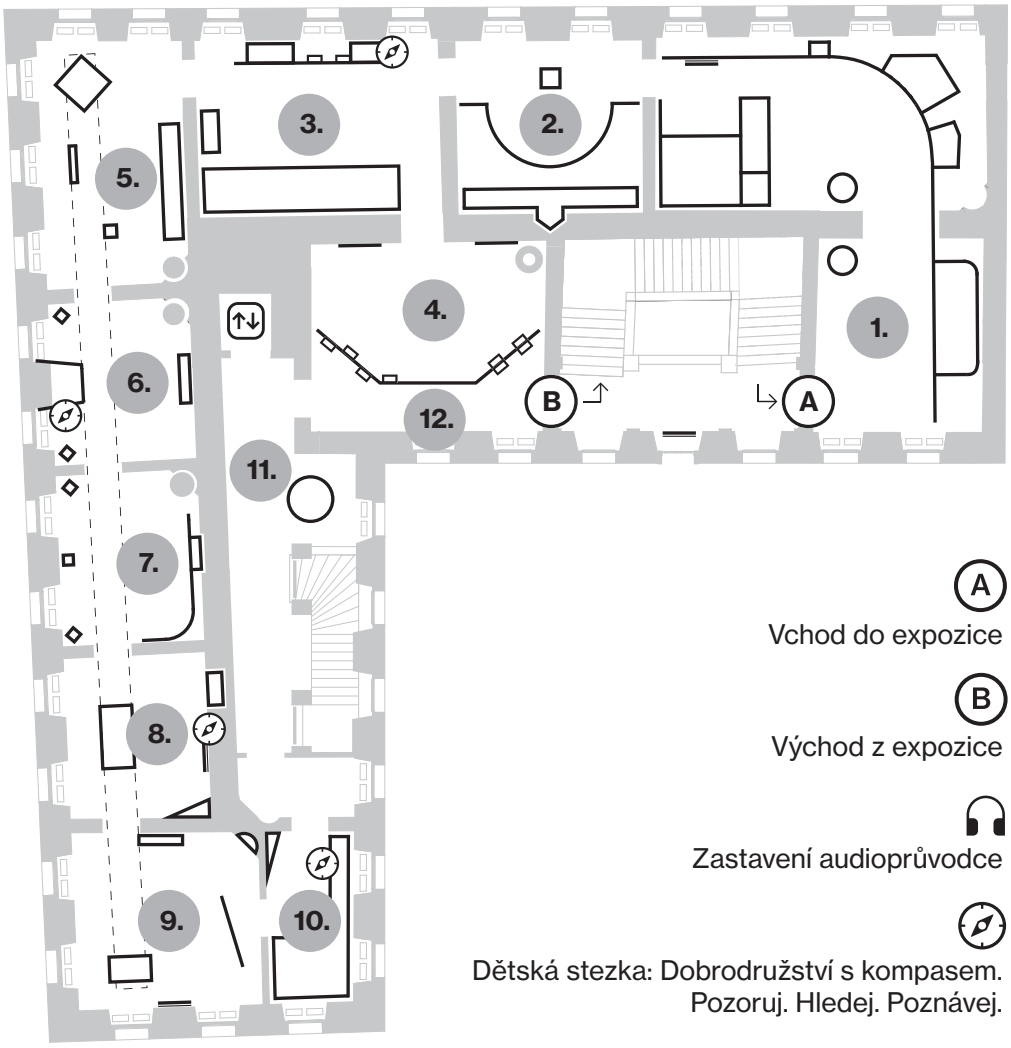
NAPŘÍČ PROSTOREM A ČASEM

Napříč prostorem a časem a přímo do uší

Nechte si vyprávět zajímavosti o vybraných dílech AUDIOPRŮVODCEM. Stačí načíst QR a následovat piktogramy sluchátek. Audioprůvodce je dramatizovaný, ale děj nemá. Záleží tedy jen na vás, zda budete sledovat číselnou řadu. Prosíme, buďte ohleduplní a použijte sluchátka.

Pro poslech audioprůvodce naskenujte QR.

Plán expozice: **1. patro**

A
Vchod do expozice

B
Východ z expozice

Zastavení audioprůvodce

Dětská stezka: Dobrodružství s kompasem.
Pozoruj. Hledej. Poznávej.

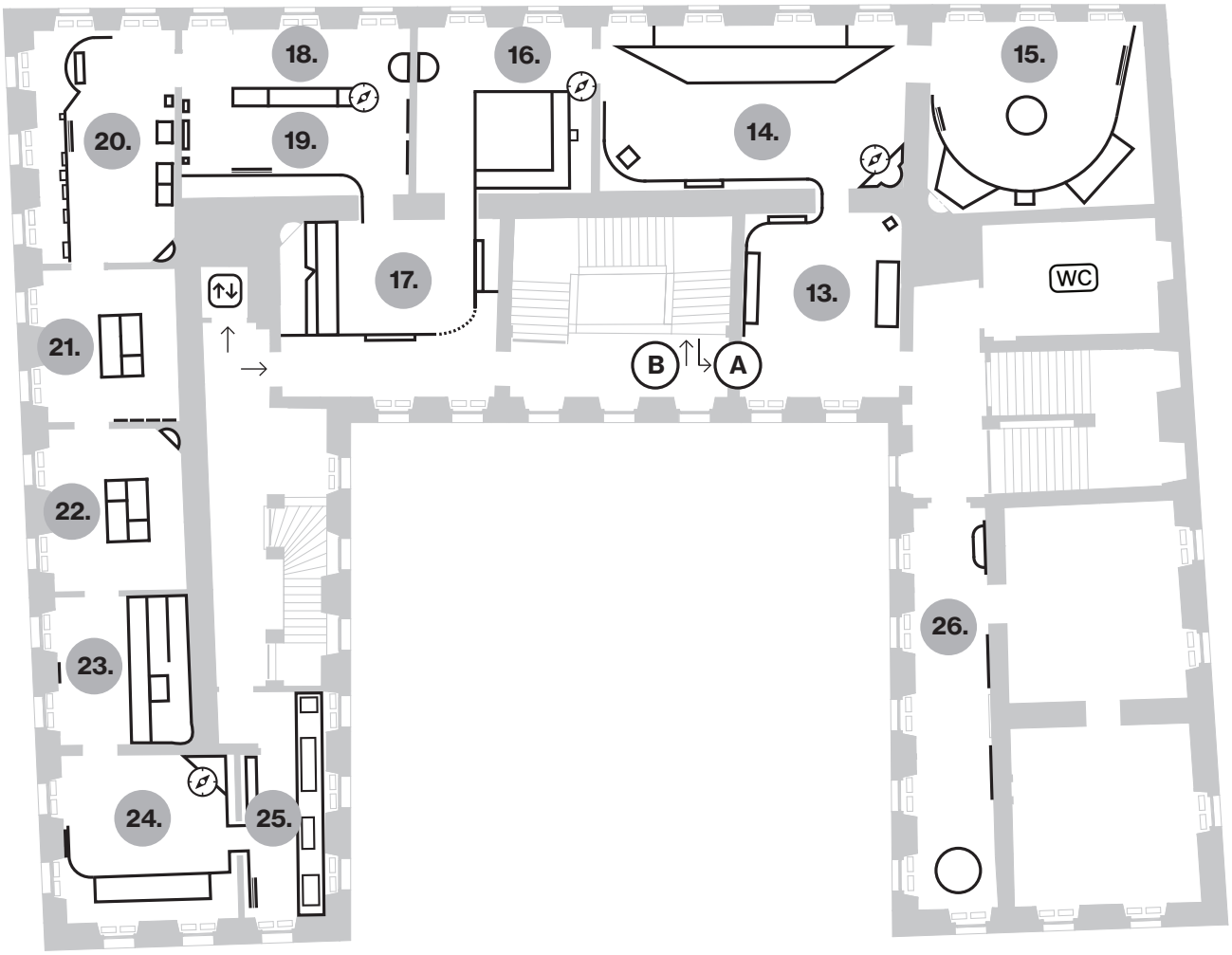

I. České země a umění asijských kultur v minulosti

1. České země a „Orient“ 1, 2, 3 — 3
2. „Orientální“ šlechtické interiéry 4 — 9
3. Pokoj sběratele 5 — 11
4. Asijské inspirace v českém výtvarném umění 6 — 16

II. Sbírky asijského a islámského umění dnes

5. Kult předků v Číně 7 — 18
6. Čínské rituální umění 8 — 23
7. Japonské uctívání přírody – *šintó* 9 — 24
8. Náboženské umění Indie 10 — 26
9. Islám a náboženské umění 11 — 29
10. Odpočinková místnost — 31
11. Setkání s Buddhou — 33
12. Z historie asijských sbírek v NGP — 34

Plán expozice: **2. patro**

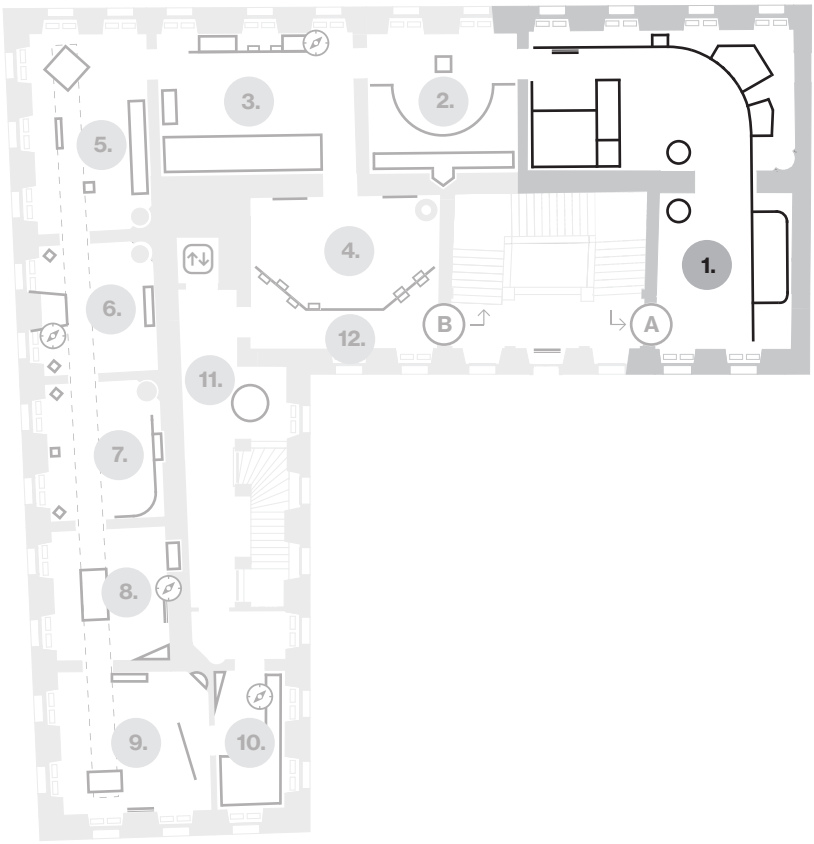

13. Kdo byl Buddha? 12 36
14. Šíření buddhismu 13 39
15. Umění tibetského buddhismu 14 42
16. Zenové umění a sbírka Kaeru-an 15 45
17. Čínské písmo a kaligrafie 16 47
18. Japonská kaligrafie 17 50
19. Islámská kaligrafie 18 52
20. Dekor v islámském a indickém umění 19, 20 55
21. Čínské dekorativní umění 21 59
22. Japonská krása preciznosti a princip prázdnoty 22 63
23. Krajina a společnost v Číně 23 67
24. Japonské obrazy pomíjivého světa 24 69
25. Dvorská kultura v Indii, Íránu a Turecku 25 71
26. Studio: prostor pro hru, tvorbu a meditaci 73

I. České země a umění asijských kultur v minulosti

1. patro

1. České země a „Orient“

1
Váza s kanelovaným širokým hrdlem a rostlinnými motivy v medailonech
Japonsko (asi Seto), 1870–1900
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno ze sbírky Josefa Salače 1961
Vu 493

2 🎧**1**
Sano Takačika (činný v období Meidži, 1868–1912)
Tři sokoli na hradě
Japonsko, kolem 1894
bronz, dřevo, lak, patina
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975, původně zámek Sychrov
Vp 2719

Sokol je v japonské kultuře vznešeným zástupcem ptačí říše, motiv sokola je zakotven v japonském kovotepectví, malbě i dřevořezu. Roku 1893 na světové výstavě v Chicagu prezentoval obchodník Hajaši Tadamasa *Hrazdu s dvanácti sokoly* Suzukiho Čókičiho s velmi kladnou odezvou. Model hřadujících sokolů byl pak hojně kopírován. Sousoší se třemi sokoly bylo převedeno do majetku Národní galerie v roce 1975 ze souboru sudetoněmeckých konfiskátů shromážděných po druhé světové válce na zámku Sychrov.

3
Zásobnice s víkem s motivem chryzantém
Japonsko (Arita), 1850–1890
porcelán, malba emailem a zlatem na polevě
NGP, převedeno z UPM 1961, depozit Národní kulturní komise ze zámku Štiřín 1946
Vu 544

4
Váza s motivem chryzantém
Japonsko (Aiči), 1890–1910
měď, cloisonné
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od M. Mayera v Praze 1896
Vu 1856

5
Josef Löwy (1834–1902)
Světová výstava ve Vídni, japonská galerie, 1873
reprodukce fotografie na pohlednici, 8,5 × 17 cm
z archivu Národního muzea – Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur
1.93

6
Audio – Jan Neruda o japonském pavilonu ve Vídni, 1873 (úryvek)
Jan Neruda (1834–1891)
Fejetony. Díl 2. Studie, krátké a kratší,
V Praze: Nákladem knihkupectví Dr. Grégra a Ferd. Dattla, 1876

O vídeňské výstavě v roce 1873 do Čech pro *Národní listy* referoval novinář a spisovatel Jan Neruda. Po všeobecném úvodu rozsáhle pojednává o japonské a perské expozici. Zakončuje postřehy o kuriozitách výstavy. Tyto a ostatní fejetony poté Neruda knižně publikoval.

Neruda si byl vědom naučné funkce výstavy. Jeho poutavý popis je doplněn bohatou osobní reflexí. Ta není prosta dobově příznačných zevšeobecňování, romantizujících projekcí a vnímání „Orientu" především jako kuriózního předmětu zájmu pro Evropany.

7 🎧 **2**
Pár palácových váz s květinami a ptáky
Čína, 18. století
měď, cloisonné
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1951
Vu 90, Vu 91

Vázy zdobené technikou přihrádkového emailu byly luxusními předměty, které v Číně stávaly u vchodu do paláců či chrámů. V Evropě byly žádány jako ozdoba aristokratických interiérů. Bohatá symbolika u tohoto páru váz zahrnuje ucha v podobě draků, kteří jsou spjati s císařem a čínskou kulturou obecně. Bílý lotos symbolizuje čistotu a netopýr přináší štěstí. Níže najdeme bažanta představujícího ušlechtilého muže a hejno ptáků shromažďujících se kolem něj jako ministři kolem dobrého vládce.

8
Wiener Photographen-Association, Johann Justus Georg Kloess (1844–1913)
Světová výstava ve Vídni, čínská a perská galerie, 1873
reprodukce fotografie na pohlednici, 10,8 × 16,4 cm
Wien Museum
174005/81

9
Klášter Ta-tchung v Kantonu
Čína, 19. století
reverzní olejomalba, sklo
NGP, zakoupeno 1985
Vm 5905

10
Vázy s figurálními motivy
Čína, 2. polovina 18. století – 1. polovina 19. století
porcelán, malba emaily *famille rose* na polevě
NGP, zakoupeno 1960
Vu 339, Vu 340

11
Vykuřovadlo *ting* s dřevěným víkem
Čína, 16.–17. století
bronz, dřevo, kámen, vykládáno zlatem, řezba v polodrahokamu
NGP, převedeno z UPM 1961, původně sbírka Heinricha a Marthy Schichtových v Ústí nad Labem
Vu 404

12
Podnos s motivy chlapců v zahradě
Čína, asi 1800
červený lak, řezba
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983, původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vu 3802

13
Audio – Jan Neruda o perském pavilonu ve Vídni, 1873 (úryvek)
Jan Neruda (1834–1891)
Fejetony. Díl 2. Studie, krátké a kratší,
V Praze: Nákladem knihkupectví Dr. Grégra a Ferd. Dattla, 1876

14
Schránka ve tvaru kachny
Írán, 19. století
ocel, kování, vykládáno zlatem a stříbrem
NGP, dar Kanceláře prezidenta republiky 1953
Vp 138

15
Stolek
Írán, 19. století
dřevo, řezba, vykládáno kostí a dřevem
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979, pravděpodobně z vily Heinricha von Liebiega v Harcově
Vu 3466

16
Konvice s umyvadlem
Turecko, 18. století
měď, tepání, rytí, zlacení (*tombak*),
vykládáno emaily
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno
od Theodora Grafa ve Vídni 1886
Vu 1691

17
Džbán
Turecko (Iznik), kolem 1570–1580
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od Leopolda
Hamburgera ve Frankfurtu nad Mohanem 1888
Vu 1545

18
Stojan na Korán (*rahle*)
Turecko, 19. století
dřevo, řezba, vykládáno perletí, kostí a dřevem
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979,
asi ze zámku Trutnov
Vu 3462

19
Vykuřovadlo
Írán, 19. století
mosaz, tepání, prolamování, rytí
NGP, zakoupeno 1982
Vu 3688

20
Dýka s pochvou
asi Kavkaz, 19. století
damascénská ocel, mosaz, dřevo, kůže,
vykládáno zlatem, polodrahokamy, perletí
a barevnými skly
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1963,
původně zámek Heřmanův Městec (ze sbírky rodu
Kinských)
Vu 2398

21
Dlaždice se sokolníkem a bájným ptákem *símurghem*
Írán, 19. století
profilovaná fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979,
původně zámek Dalovice (ze sbírky rodu Riedlů von
Riedelstein)
Vu 3516

22
Hilmí (asi dílna)
Láhev s víkem
Turecko (Kütahya), konec 19. století
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, získáno od Josefa
Kořenského 1907
Vu 1571

23
Láhev
Írán, konec 17. – počátek 18. století
pórovina, malba pod polevou
NGP, zakoupeno od Severočeského muzea v Liberci
1973, zakoupeno v Londýně 1884
Vu 2897

24
Vykuřovadlo ve tvaru páva
Írán, 19. století
mosaz, tepání, prolamování, rytí, vykládáno tyrkysy
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1951
Vp 85

25
Oscar Kramer (1835–1892)
Světová výstava ve Vídni, egyptská sekce
s „mešitou“ a obytným domem (dle návrhu
architekta Františka Schmoranze mladšího), 1873
reprodukce fotografie, 20 × 25,5 cm
Wien Museum
75608/12

26
Láhev s víčkem
Kašmír, konec 19. století
pocínovaná měď, tepání, rytí
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1964,
původně zámek Mnichovo Hradiště (ze sbírky rodu
Valdštejnů)
Vu 1971

27
Pohár na vysoké nožce
Kašmír, konec 19. století
mosaz s příměsí olova a cínu, lití, rytí
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1974
Vu 2960

28
Flakon
Indie (Gudžarát), konec 19. století
stříbro, tepání, rytí, asi lití
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963,
původně zámek Mnichovo Hradiště (ze sbírky rodu
Valdštejnů)
Vu 1975

29
Pohár s motivy zvířat a rostlin
Indie (Gudžarát), konec 19. století
stříbro, tepání, rytí
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963, původně zámek Mnichovo Hradiště (ze sbírky rodu Valdštejnů)
Vu 1973

30
Pouzdro na doutníky
asi Anglie (v inspiraci indickými vzory), konec 19. století
stříbro, tepání, leptání, rytí
NGP, převedeno z UPM 1961, dar M. Reimera 1907
Vu 1708

31
Nádoba na vodu (*lóta*)
Indie, konec 19. století
stříbro, tepání, rytí
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963, původně zámek Mnichovo Hradiště (ze sbírky rodu Valdštejnů)
Vu 1974

32
Nádoba na vodu (*lóta*)
Indie, 2. polovina 19. století
měď, tepání, rytí
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1966, původně zámek Milíčeves
Vu 3456

33
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

34
Navrátilova restaurace „U Slona“, Jubilejní průmyslová výstava Obchodní a živnostenské komory na Výstavišti v Praze, 1908
reprodukce pohlednice, 14 × 9 cm
Východočeské muzeum v Pardubicích
PO-P1–004728

35
Japonská čajovna Jokohama, Jubilejní průmyslová výstava Obchodní a živnostenské komory na Výstavišti v Praze, 1908
reprodukce fotografie, 8,9 × 14,2 cm
z archivu Národního muzea – Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur
Ar. Hloucha 24/2–89

36
Video – Obchody uměleckým zbožím z „Orientu”

Obchod uměleckým zbožím z „Orientu“ **3**

1
Svícen
Írán, asi 19. století
mosaz, lití, rytí
NGP, zakoupeno 1981
Vu 3636

2
Velbloudí zvonec
Írán, asi 19. století
mosaz, lití, rytí
NGP, zakoupeno 1981
Vu 3637

3
Mísa
Egypt či Sýrie, konec 19. – počátek 20. století
mosaz, tepání, rytí, vykládáno mědí a stříbrem
NGP, zakoupeno (Soluna Praha) 1982
Vu 3693

4
Pouzdro na psací náčiní (*kalamdán*)
Írán, 19. století
ocel, kování, rytí, vykládáno zlatem
NGP, dar Adély Marcusové 1965, původně sbírka Waltera Marcuse
Vu 2500

5
Podnos s motivem krajiny, květin a ptáků
Čína, 18. století
mosaz, cloisonné
NGP, zakoupeno 1974
Vu 2963

6
Váza na ikebanu se širokým hrdlem a plastickou ještěrkou
Japonsko, 19. století
bronz, patina
NGP, zakoupeno (Tuzex Praha) 1980
Vu 3683

7
Kostlivec s rituální dýkou (*necuke*)
Japonsko, 18. století
rohovina, řezba
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1977
Vp 2834

8
Ičigjoku (činný na přelomu 18.–19. století)
Jezdecká soška „kapitána“ Oguriho na šachovnici (*necuke*)
Japonsko, počátek 19. století
slonovina, řezba
NGP, zakoupeno (Tuzex Praha) 1966
Vp 2354

9
Norišige (činný ve 30. letech 19. století)
Rodina na mule (*necuke*)
Japonsko, 19. století
dřevo, řezba
NGP, zakoupeno (Tuzex Praha) 1966
Vp 2356

10
Truhlice s motivem bažanta (model)
Japonsko, 19. století
dřevo, mosaz, lak
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno v Dorotheu ve Vídni 1909
Vu 1087

11
Išši (činný ve 2. polovině 19. století)
Jezevec – *tanuki* (*necuke*)
Japonsko, 19. století
zub velryby, řezba
NGP, zakoupeno (Dřevozpracující podnik Praha) 1975
Vp 2751

12
Kulatá krabička na vonné esence s motivem toaletních potřeb
Japonsko, 19. století
dřevo, lak, vykládáno kovem a perletí
NGP, zakoupeno 1972
Vu 2838

13
Čtyřdílná krabička (*inró*) s motivem rybářů
Japonsko, 19. století
dřevo, lak, zdobeno zlatým práškem
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1962
Vu 3568

14
Šestidílná krabička (*inró*) s motivem kosatců se skleněným knoflíkem (*odžime*) a slonovinovým *necuke* ve tvaru zápasníka sumó
Japonsko, 19. století
lakované dřevo, slonovina, sklo
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1971
Vu 2818

15
Dóza na vůně ve tvaru mušle s vloženým táckem
Japonsko, 1850–1880
dřevo, lak, zdobeno zlatým a stříbrným práškem
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1953
Vu 100

16
Krabice na osobní dokumenty (*tebako*)
Japonsko, 1860–1900
dřevo, lak, zdobeno zlatým práškem
NGP, zakoupeno 1957
Vu 173

17
Košík ve tvaru dýně s kovovou vložkou
Japonsko, 19. století
bambus, kov
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno v Berlíně asi u Rex & Co. 1911
Vu 1394

18
Krabice se zahradní scenérií
Čína, 19. století
červený lak, řezba
NGP, zakoupeno 1974
Vu 3019

19
Mísa s legendárními scénami
Myanmar (Barma), kolem 1900
stříbro, tepání, rytí
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963
Vu 1998

20
Stolek s legendárními scénami
Myanmar (Barma), 1. polovina 20. století
dřevo, řezba, lak
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1953
Vu 103

21
Mísa s motivem ptáka *pardalot*
Španělsko (asi Manises, v inspiraci islámskými vzory), 18. století
pórovina, kovový listr
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1962, původně zámek Jaroměřice nad Rokytnou (ze sbírky rodu Bruntálských z Vrbna)
Vu 2804

22
Mísa v podobě květu chryzantémy a s motivem dvou lvů
Japonsko, 18. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou, s emaily a zlatem na polevě
NGP, převedeno z UPM 1961, původně sbírka rodiny Ringhofferových
Vu 744

23
Konvice na kávu s nohami v podobě tří mužů a s motivem ptáků a borovic
Evropa (napodobenina japonského vzoru), 18. století
porcelán, malba emaily a zlatem
NGP, převedeno z UPM 1961, svoz ze zámku Jemniště
Vu 756

24
Konvice na kávu s reliéfním motivem Sedmi bůžků štěstí
Japonsko (Arita), 1720–1750
porcelán, kovový kohoutek, malba kobaltem pod polevou, emaily a zlatem na polevě
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno u Liebermanna ve Vidni 1885
Vu 561

25
Velká mísa s motivem granátových jablek
Japonsko (Arita), 1700–1730
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975, původně zámek Hrubý Rohozec
Vu 3043

26
Váza s motivem krajiny a literátů
Čína (dílny v Ťing-te-čenu), konec 17. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno ze sbírky Josefa Moráka 1974, původně sbírka Josefa Martínka
Vu 2973

27
Buddha odvracející strach
Thajsko, konec 19. století
mosaz, lak, zrcátka
NGP, zakoupeno 1951
Vp 76

28
Bódhisattva moudrosti Mondžu stojící na lvu s aureolou
Japonsko, 17. století
dřevo, polychromie, zlacení
NGP, zakoupeno 1975
Vp 2728

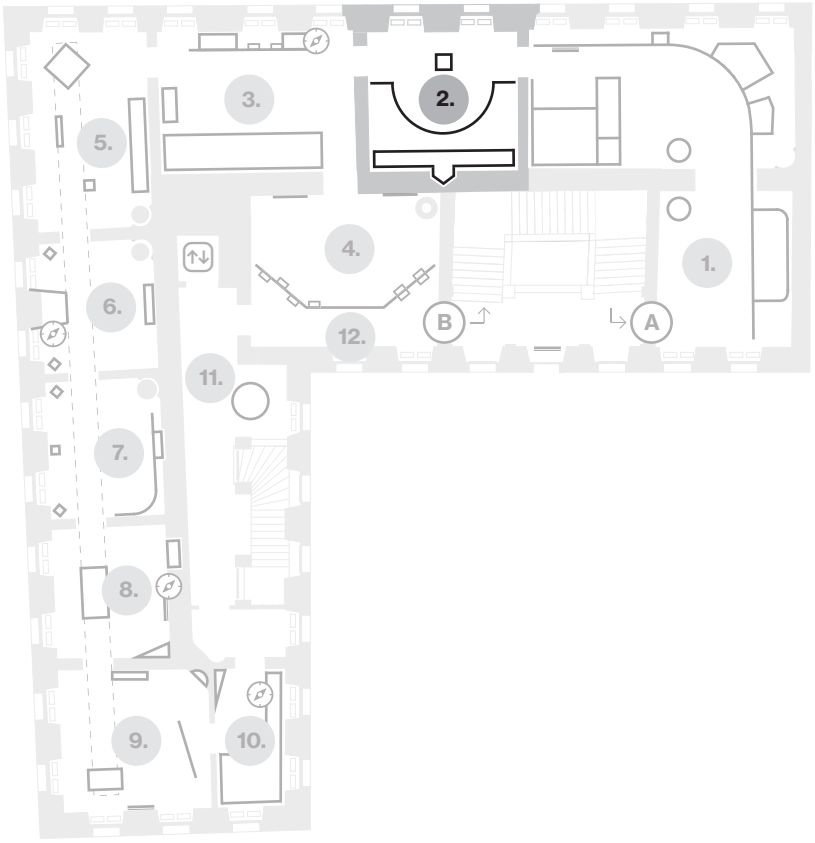
29
Obřadní dýka (*phurba*)
Tibet, 19.–20. století
bronz, mosaz, cizelování, tepání
NGP, zakoupeno 1953
Vu 106

30
Maska ochránce buddhistického učení *dharmapály*
Nepál, 1. polovina 20. století
dřevo, kov, polychromie
NGP, zakoupeno 1985
Vp 3089

31
Kacušika Hokusai (1760–1849)
Velká vlna u Kanagawy, ze série **Třicet šest pohledů na Fudži** (faksimile)
Japonsko, 1831
barevný dřevořez
NGP
(bez inv. č.)

32, 33
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

2. „Orientální“ šlechtické interiéry 4

1
Holba (*mašraba*) s kováním
Turecko (Iznik), asi 1570–1580
fritová keramika, malba pod polevou, zlacená mosaz
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, zakoupeno ze sbírky Vojtěcha Lanny 1909
Vu 2907

Turecké keramické holby byly žádaným artiklem v Evropě. Tvarování jejich těla a ucha naznačuje inspiraci v nádobách ze dřeva či kůže užívaných na Balkáně. Exemplář v NGP zároveň nese kovovou montáž, jejíž provedení svědčí o dodatečném doplnění na poptávku evropských uživatelů. Připomíná tak obdobné nádoby užívané v Evropě především ke konzumaci vína či piva.

2
Truhla s vypouklým víkem
Japonsko, 1620–1640
dřevo, lak, vykládáno perletí
NGP, zakoupeno 2013, původně Lobkowiczká sbírka
Vu 4372

Tato truhla je ukázkou exportních – *nanbanských* – laků, které byly dováženy z Japonska do Evropy portugalskými obchodníky, nazývanými „jižní barbaři“ (*nanban*). Laky vyráběné pro evropský trh v kjótských dílnách často kopírovaly tvarosloví dodaných předloh. V jejich výzdobě se mísí tradiční japonská laková dekorace s evropskými a indickými vlivy, neboť jako bezprostřední vzor sloužil nábytek z indického Gudžarátu určený evropským odběratelům. Truhlu zdobí motivy dlouhoocasých ptáků, borovic a chryzantém.

3
Hrací stolek
Evropa, 19. století
dřevo
Národní památkový ústav (zámek Jaroměřice nad Rokytnou)
JR02616

4, 13
Dvě skládací židle
Egypt či Sýrie, 19. století
dřevo, řezba, vykládáno perletí
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979, původně zámek Žamberk (ze sbírky rodu Parishů)
Vu 3472, Vu 3473

5
Konvice na vodu s dlouhou nálevkou
Japonsko (Arita), 1670–1680
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1964
Vu 1957

6, 8
Pár flétnových váz
Čína, 17. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963
Vu 2163, Vu 2164

7
Kuan-jin jako Madona s dítětem
Čína, kolem 1700
porcelán, bílá poleva, fragmenty polychromie
NGP, zakoupeno 2019
Vp 4141

Porcelánové figury bódhisattvy Kuan-jin s bílou polevou a jemně modelovanými detaily vyráběné v jihočínských dílnách Te-chua byly podobné postavě Madony s dítětem. Na evropském trhu se prosadily již ve druhé polovině 17. století a bývaly zhotoveny na objednávku západních obchodníků či misionářů. Nacházíme je na krbových římsách jako součást symetrického uspořádání porcelánových nádob. Stopy polychromie a zlacení dokládají kdysi bohatou dodatečnou výzdobu v evropských keramických dílnách.

9
Džbánek s postavami v krajině
Japonsko (Arita), 1660–1680
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno 1985
Vu 3903

10, 12
Pár akvárií s motivem divadelních scén
Čína, 17. století
porcelán, malba emaily *famille verte* na polevě
NGP, zakoupeno 1972
Vu 2826, Vu 2827

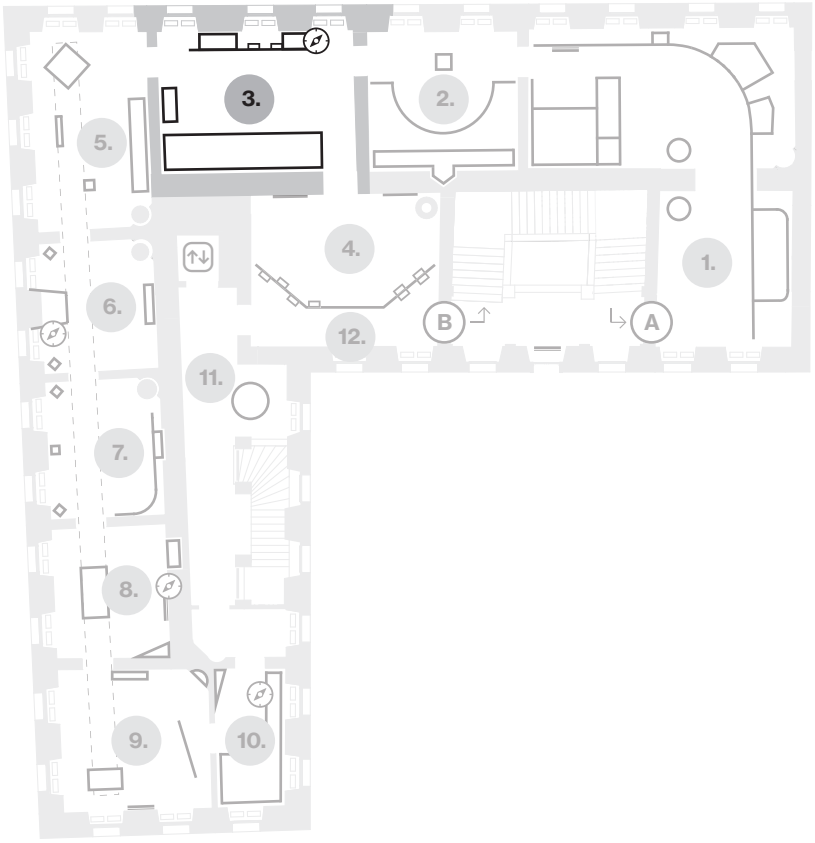
11
Zásobnice s víkem a motivem fénixů a čínských lvů
Japonsko (Arita), 1720–1740
porcelán, malba kobaltem pod polevou, emaily a zlatem na polevě
NGP, dar Rainera Kreissla 2000
Vu 4075

14
Džbán s víkem
Turecko, kolem poloviny 19. století
(napodobenina vzoru z 16. století)
mosaz, slitina mědi, galvanoplastický odlitek, rytí, zlacení
NGP, převedeno z UPM 1961, dar Ing. Fuchse 1885
Vu 1688

15
Stolek
Egypt či Sýrie, 19. století
dřevo, řezba, vykládáno perletí a dřevem
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979, původně zámek Žamberk (ze sbírky rodu Parishů)
Vu 3474

16
Tapety s festony, ptactvem a květinovým dekorem, kolem 1810–1820
kvaš, papír

3. Pokoj sběratele 5

Vojtěch Lanna (1836–1909)

Průmyslník, poslanec Vojtěch Lanna byl jedním z největších sběratelů a mecenášů umění Rakouska-Uherska své doby. Byť se svým zájmem soustředil na evropské umění, v jeho rozsáhlé sbírce, původně uložené v paláci v pražské Hybernské ulici, se objevovaly i předměty z asijské, zejména islámské oblasti. Když byla v sedmdesátých letech 19. století otevřena v Praze stálá uměleckořemeslná výstava, Lanna zapůjčil exponáty ze své kolekce a akci spolufinancoval. Později se stal předním spoluzakladatelem a podporovatelem Uměleckoprůmyslového musea v Praze, z něhož pak bylo několik asijských předmětů původem z Lannovy sbírky převedeno do NGP.

1
Josef Václav Myslbek (1848–1922)
Vojtěch rytíř Lanna, 1909
litý bronz
NGP, získáno od Obrazárny Společnosti vlasteneckých přátel umění 1910
P 1526

2
Talíř (*tabak*) s květinovým dekorem
Turecko (Iznik), kolem 1600
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, dar Vojtěcha Lanny 1886
Vu 1548

Bedřich Hrozný (1879–1952)

Staroorientální filolog a archeolog Bedřich Hrozný významně přispěl k rozluštění chetitštiny, nejstaršího doloženého indoevropského jazyka. Mezi lety 1924 a 1925 realizoval archeologický výzkum v Sýrii. V roce 1925 vedl práce v tureckém Kültepe, kde objevil rozsáhlý soubor staroasyrských hliněných tabulek s klínovým písmem.

Přibližně jedenáct set uměleckých a užitkových předmětů, získaných z těchto expedic díky Hrozného odbornému věhlasu, diplomatičnosti i osobním přátelstvím, bylo v roce 1961 převedeno z Univerzity Karlovy do sbírek NGP. Část je vystavena v Muzeu Bedřicha Hrozného v Lysé nad Labem, jeho rodišti.

Zasadil se o založení československého Orientálního ústavu.

Ateliér J. F. Langhans
Bedřich Hrozný jako rektor Univerzity Karlovy v Praze, 1939
reprodukce fotografie, 26 × 34 cm (včetně pasparty)
Polabské muzeum – Muzeum Bedřicha Hrozného
(bez inv. č.)

3
Plochá láhev
Sýrie, asi 10.–11. století
pálená hlína
NGP, převedeno z FF UK 1961, nalezeno při archeologických výzkumech Bedřicha Hrozného v Tell Erfadu 1924–1925
Vp 2273

Alois Musil (1868–1944)

Alois Musil byl orientalista, biblista a spisovatel původem z moravského Rychtářova, někdy přezdívaný český Lawrence z Arábie. V roce 1898 během putování jordánskou pouští s beduíny objevil islámský palác Kusajr ʿAmra, postavený v první polovině 8. století. Interiér tamních lázní byl zdoben figurálními freskami, což nález učinilo přelomovým. Zpochybnil totiž zažité představy Evropanů, že islámské umění nezobrazuje živé bytosti.

Musil působil na vídeňské a posléze pražské Karlově univerzitě a přispěl k založení československého Orientálního ústavu. Byl také autorem orientalisticky laděných cestopisů a dobrodružné literatury pro mládež.

Alois Musil jako náčelník kmene Beni Sachr, 1901
In: Alois Musil, *Po prvé v poušti*, Praha, Novina, 1932, s. [2].

4
Audio – Archivní nahrávky přednášek Aloise Musila

A. Ve městě zbožného krále (úryvek)
nahráno 15. 11. 1935
Archiv Českého rozhlasu
sign. CRA09563/04

B. Dobrá a špatná znamení v poušti (úryvek)
nahráno 22. 12. 1935
Archiv Českého rozhlasu
sign. CRA09563/03

Mezi lety 1933 a 1937 Alois Musil připravil a osobně namluvil pro Československý rozhlas osm přednášek. V nich autenticky líčí svá pozorování a zážitky z cest po Blízkém východě a ze života mezi beduíny. Například poutavě vypráví o dobrodružném průzkumu ruin starověkého města Abde (Avdat) v poušti dnešního Izraele. Popisuje také pozoruhodné zvyky a pověry arabských kočovníků.

Joe Hloucha (1881–1957)

Joe Hloucha navštívil Japonsko poprvé roku 1906 díky rodinnému dědictví a úspěchu své první literární *japonerie Sakura ve vichřici*. Ze svých cest přes Čínu do Japonska (kam se podruhé dostal o dvacet let později) získal soubor japonských dřevořezů, buddhistické sochy nebo uměleckořemeslné předměty, jako truhlu čínského typu *karabicu*. Sběratelský entuziasmus a zájem o japonskou kulturu se výrazně projevoval i v interiérech, které Hloucha obýval. Na přelomu let 1929 a 1930 uspořádal ve Veletržním paláci velkolepou přehlídku umění z Asie, Afriky a střední Ameriky. Z jeho sbírek vlastní Národní galerie zejména bohatý soubor dřevořezů *ukijoe*.

Joe Hloucha ve svém bytě ve Vladislavově ulici v Praze, 40. léta 20. století
reprodukce fotografie, 14,9 × 10 cm
archiv Národního muzea – Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur
ar. Hl. 24/1-30

5, 6, 7
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

8
Škola Akasaka
Mečová záštita (*cuba*) s motivem letících hus a divoké trávy
Japonsko, 18. století
železo, prolamování
NGP, zakoupeno 1996, původně sbírka Joe Hlouchy
Vu 4002

9
Mečová záštita (*cuba*) tvaru jetelového listu (*mokkó*) s motivem nádobí na čajový obřad
Japonsko, 18.–19. století
železo, vložky barevných kovů v reliéfu
NGP, zakoupeno 1996, původně sbírka Joe Hlouchy
Vu 4004

10
Mečová záštita (*cuba*) tvaru jetelového listu (*mokkó*) s motivem vodního ptactva
Japonsko (asi Mito), 18.–19. století
železo, zlato, barevné kovy, rytí
NGP, zakoupeno 1996, původně sbírka Joe Hlouchy
Vu 4003

11
Škola Šóami
Mečová záštita (*cuba*) tvaru jetelového listu (*mokkó*) s motivem kvetoucí slivoně
Japonsko, 18.–19. století
železo, mosaz, vložky barevných kovů v reliéfu
NGP, zakoupeno 1996, původně sbírka Joe Hlouchy
Vu 4005

Vojtěch Chytil (1896–1936)

Vojtěch Chytil vystudoval pražskou Akademii výtvarných umění, působil v Číně v diplomatických službách a vyučoval západní malířské techniky na Pekingské malířské akademii. Seznámil se tam s řadou slavných moderních malířů a získal jejich díla, stejně jako soubory tibetského, japonského a starého čínského umění. Mezi lety 1928 a 1938 proběhlo na dvacet prodejních výstav Chytilovy kolekce v evropských metropolích. Předměty, kterých si cenil nejvíce, zůstaly v rodinném majetku až do počátku osmdesátých let, kdy celou sbírku včetně řady světově unikátních moderních čínských maleb odkázala NGP Chytilova manželka Nina.

Vojtěch Chytil se svými čínskými studenty, Obecní dům v Praze, 1929
reprodukce fotografie, 12 × 16 cm
soukromá sbírka

12
Skříň
Čína, 19. století
dřevo, řezba, lak
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983, původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vu 3815

13
Lahvičky na šňupací tabák
Čína, 18.–19. století
porcelán, sklo, korál, kámen, malba hnědí, červení, kobaltem a emaily
NGP, zakoupeno 1967, 1975 a 1979, získáno z pozůstalosti 1983 a 1991, původně sbírka Vojtěcha Chytila a Marthy Dodd-Sternové
Vu 2663, Vu 3164–Vu 3166, Vu 3172, Vu 3173, Vu 3178, Vu 3182, Vu 3188, Vu 3591, Vu 3792, Vu 3793, Vu 3822, Vu 3975, Vu 3979–Vu 3982

14
Váza ve tvaru poutnické lahve
Čína, 18. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983, původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vu 3795

15
Styl Ogaty Kórina
Krabice na dokumenty (*bunko*) s motivem listů a šintoistické brány
Japonsko, 1860–1880
dřevo, lak, zlatý prášek ve vysokém reliéfu
NGP, převedeno z UPM 1961, původně sbírka Joe Hlouchy
Vu 488

16
Truhla se znakem rodu Móri
Japonsko, 1. polovina 19. století
lakované dřevo, plátno, měď
NGP, převedeno z UPM 1961, původně sbírka Joe Hlouchy
Vu 470

Truhlice v čínském stylu, japonsky *karabicu*, je zhotovena nanášením lakových vrstev na lisované plátno. Šípatka střelolistá jakožto hlavní motiv znaku *mon* rodu Móri z provincie Aki naznačuje, že truhlice mohla patřit této rodině. Od 18. století se však *mony* běžně používaly i čistě dekorativně. Zde je lemuje rostlinná arabeska. Účel truhlice mohl být různý, od kusu nábytku k ukládání svitků či šatstva až po pokladnici v buddhistických klášterech a šintoistických svatyních.

17, 19
Pár stojících vojáků
Čína, kolem 700
hrnčina, polychromie
NGP, zakoupeno 1931, původně sbírka Joe Hlouchy
Vp 90, Vp 91

18
Strážce hrobky
Čína, 1. polovina 8. století
hrnčina, tříbarevná poleva
NGP, zakoupeno 1931, původně sbírka Joe Hlouchy
Vp 96

Josef Martínek (1888–1976)

Josef Martínek pracoval v Číně v celním úřadě a měl dobré kontakty na místním trhu s uměním. V průběhu dvacátých let 20. století proběhlo několik aukcí jeho sbírky v Londýně. Ve třicátých letech vystavoval svou sbírku v Československu, kde otevřel i několik provozoven specializujících se na přímý dovoz uměleckých předmětů z Číny a Japonska. Po únoru 1948 emigroval nejprve do Velké Británie a později do Kanady. Bohatá sbírka asijského umění, kterou v Praze nashromáždil, zůstala v soukromém majetku Martínkových dědiců, od nichž byla řada prací čínského a tibetského umění postupně zakoupena pro sbírku NGP.

Josef Martínek ve svém obchodě v budově Mánesu v Praze, 30. léta 20. století
reprodukce fotografie, 16 × 12 cm
soukromá sbírka

20
Stojící muž
Čína, 8. století
hrnčina, polychromie
NGP, zakoupeno 2008, původně
sbírka Josefa Martínka
Vp 4135

21
Stojící dáma
Čína, 8. století
hrnčina, polychromie
NGP, zakoupeno 2008, původně
sbírka Josefa Martínka
Vp 4130

22
Maska herce divadla *kabuki*
Japonsko, 19. století
lakované dřevo, sklo, žíně
NGP, zakoupeno 1974
Vp 2672

23
Sedící Buddha Amida
Japonsko, 18. století
dřevo, lak, zlato, polychromie
NGP, zakoupeno 1997, původně
sbírka Bedřicha Formana
Vp 3192

24
Korunovaný buddha
Čína, 14.–15. století
bronz, zlacení
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983,
původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vp 2965

25
Bódhisattva Wej-tchuo
Čína, 18.–19. století
bronz
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983,
původně sbírky Ladislava Webera a Vojtěcha Chytila
Vp 3013

26
Ozdobný stolek s kruhovou deskou
Čína, 19. století
dřevo, řezba, lak, mramor
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983,
původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vu 3816

27
Zelená Tára
Tibet, 18. století
bronz s vysokým obsahem mědi,
vykládáno zlatem a stříbrem
NGP, zakoupeno 1968, původně
sbírka Josefa Martínka
Vp 2455

28
Buddha Amitájus
Tibet, 1. polovina 18. století
mosaz, zlacení
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1967
Vp 2688

29
Ozdobný stolek s obdélníkovou deskou
Čína, 19. století
dřevo, řezba, lak, mramor
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983,
původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vu 3817

30
František Drtikol (1883–1961)
Božena Hlouchová v čínském rouchu (faksimile),
20.–30. léta 20. století
NGP, fotografie původně ze sbírky
Boženy Hlouchové
Vx 786 (originál Vm 7240)

31, 32
Kráska s knihou a kráska s vějířem
Čína, konec 19. – začátek 20. století
reverzní olejomalba, sklo
NGP, zakoupeno 1981, původně
sbírka Josefa Martínka
Vm 5537, Vm 5536

Olejomalba se do Číny dostala ze Západu a od 18. století umělci v pobřežních oblastech malovali i na zrcadla či skleněné plochy. Malba se nanášela z vnitřní strany jasnými sytými barvami na rozdíl od střízlivé tušové malby. Vznikaly elegantní výjevy, jejichž námětem byli cizinci, krásky nebo křesťanské motivy. Sběratelé 19. a 20. století podobné obrazy vyhledávali a v Číně vznikla řada dílen specializujících se na produkci pro vývoz.

33
Přilba (*kola-je chúd*) s rohy
Írán, 19. století
ocel, rytí, vykládáno zlatem a stříbrem
NGP, dar Věry Kubíčkové-Stivínové 1998
Vu 4014

Přilba s rohy odkazuje k legendárnímu předislámskému vládci Íránu Rostamovi a jeho bájnému vítězství nad vládcem démonů (*dívů*). Obdobné helmy byly původně užívány při vojenských průvodech, kdy Rostamovo hrdinství mělo přejít na nositele. V 19. století se staly oblíbeným vývozním artiklem pro výzdobu evropských interiérů. Byly přitom často zhotovovány v archaizujícím stylu období perské dynastie Safíjovců (1501–1736), které bylo vnímáno jako vrcholné.

34
Palcát (*gorz*) s hlavou démona
Írán, 1. polovina 19. století
ocel, tepání, rytí, vykládáno zlatem
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno 1889
Vu 1669

35
Palcát s býčí hlavou (*gorz-e gávsár*)
Írán, 1. polovina 19. století
ocel, tepání, rytí, vykládáno zlatem
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno 1886
Vu 1668

36
Dvoustranná sekera
Írán, 1. polovina 19. století
ocel, tepání, rytí, vykládáno zlatem
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno 1886
Vu 1666

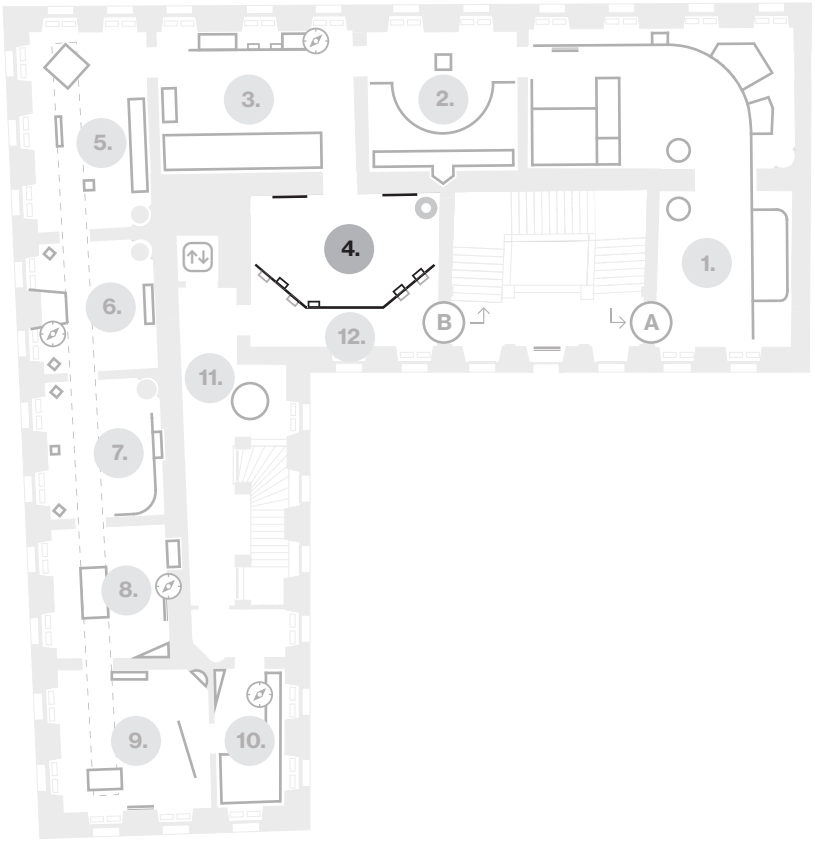
37
Sekera (*tabar*)
Írán, 19. století
ocel, tepání, rytí, vykládáno zlatem
NGP, převedeno z UPM 1961, dar Leona Bondyho 1911, původně sbírka c. k. generálmajora Emila von Huebera
Vu 1665

38
Ceremoniální štít (*separ*) s loveckými scénami
Írán, 19. století
ocel, mosaz, tepání, rytí, vykládáno zlatem a stříbrem
NGP, zakoupeno (Antikva, n. p.) 1951
Vu 5

39
Pistole s křesadlovým zámkem
Balkán, 1. polovina 19. století
ocel, dřevo, stříbro, tepání, rytí, filigrán
Moravská galerie v Brně
U 26152

40
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

4. Asijské inspirace v českém výtvarném umění

1, 2
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

3
Ferdinand Maxmilián Brokoff (1688–1731)
Klečící mouřeníni, kolem 1720
dřevo, řezba, polychromie
NGP, získáno 1924, původně sbírka Joe Hlouchy
P 207, P 208

4 🎧 **6**
Jaroslav Čermák (1830–1878)
Černohorky v harému, 1877
olej, dřevo
NGP, zakoupeno 1898
O 4628

Pro české *turquerie* je příznačné propojování myšlenek orientalismu s všeslovanstvím v námětu „útlaku jihoslovanských bratří“ osmanskými Turky. Příkladem je série obrazů Jaroslava Čermáka s černohorskou tematikou, inspirovaná jeho cestami na Balkán v letech 1858 a 1862–1863. Čermák využíval ustálených orientalistických témat, jako například představy harému, který ve vizuálně poutavém provedení nepřesně ukazuje jen jako místo „podmaňování“ křesťanských otrokyň. Ve skutečnosti šlo o komplexní instituci s mnoha funkcemi včetně vzdělávání.

5
Vojtěch Bartoněk (1859–1908)
Studie Orientálky s harfou, 1890
olej, plátno
NGP, dar autorovy dcery Elišky Bartoňkové 1979
O 14404

6
Závěsná lampa
Nový Bor (v inspiraci islámskými vzory), 1893–1900
kouřové sklo, tvarování na huti, malba emaily a zlatem
Sklářské muzeum Nový Bor
NB 4813

Skleněná závěsná lampa tvarováním i dekorem napodobuje islámské vzory zavěšované v mešitách, kde světlo lampy symbolizuje Boží přítomnost obdobně jako v křesťanském kontextu. Dokládá tak inspiraci blízkovýchodním užitým uměním ve sklářském řemesle v českých zemích.

7
Vojtěch Hynais (1854–1925)
Podobizna paní Hrušové s dcerami, 1897
olej, plátno
NGP, získáno z pozůstalosti Filipiny Hrušové 1947
O 2690

Obraz představuje portrét rodiny zemského advokáta v Pardubicích JUDr. Leopolda Hruše v interiéru, který je vyzdoben japonskou zástěnou s hedvábím vyšívanými obrazy s tematikou květin a ptáků a porcelánovou vázou na římse. Tyto doplňky ilustrují dobovou oblibu japonského zboží, jež bylo ve druhé polovině 19. století dováženo do Evropy a stalo se módním doplňkem měšťanských salonů.

8
Otto Gutfreund (1889–1927)
Japonka – 3. skica (pro Dům hedvábí v Praze), 1922
sádra
NGP, získáno z pozůstalosti autora 1962
P 4924

Nápis psaný Japonkou na balík s hedvábím: „Mode de Lyon – Weiss – Prague – Brno".

9
Tavík František Šimon (1877–1942)
Ulice japonského města, ze série
Črty z Orientu, 1926
olej, lepenka
NGP, získáno převodem 1961, původně majetek umělcova syna Ivana Šimona
O 8898

10
Ludvík Kuba (1864–1956)
Vlastní podobizna s čínským velbloudem, 1941
olej, plátno
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1974
O 13264

11
Velbloud
Čína, 1. polovina 8. století
hrnčina, tříbarevná poleva
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983, původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vp 2989

12
Zdeněk Sklenář (1910–1986)
Čínské znaky, 1963
olej, plátno
NGP, zakoupeno 1963
O 9947

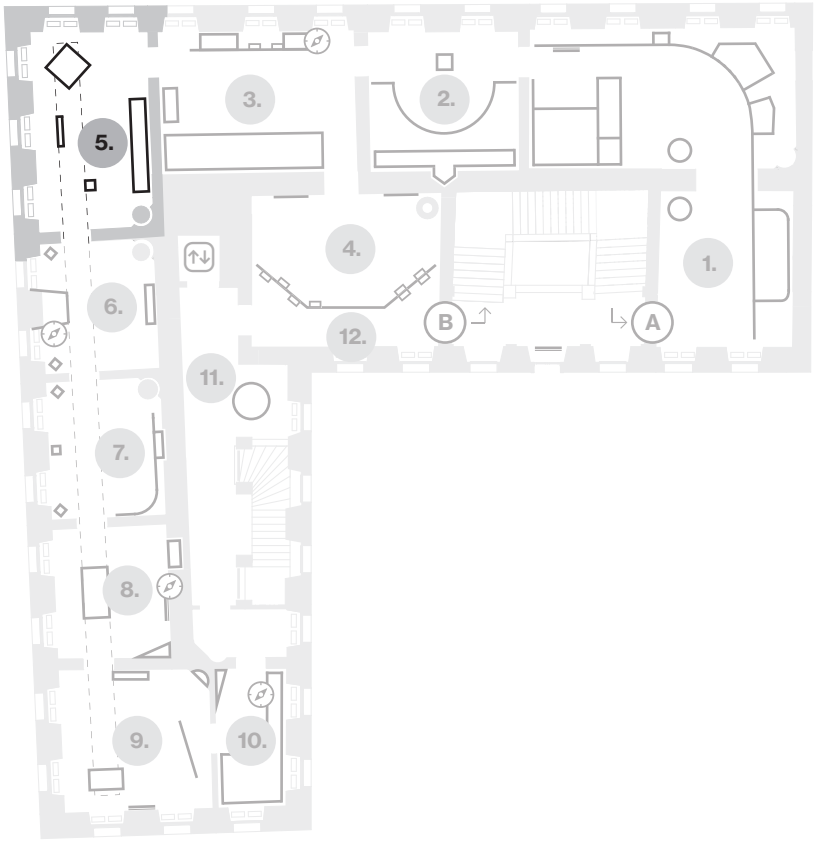
Zdeněk Sklenář byl jedním z nejvýznamnějších českých malířů, grafiků a knižních ilustrátorů 20. století. Přátelil se s přednostou Oddělení orientálního umění NGP Luborem Hájkem a roku 1955 strávil tři měsíce v Číně. Tamní umění a literatura ho hluboce oslovily a jejich ohlasy můžeme nalézt ve Sklenářových malbách a knižních ilustracích k překladům čínských literárních děl. *Čínské znaky* nejsou prvoplánovou inspirací, ale spíše abstraktním experimentem s liniemi, tvary a vrstvením ploch barev a materiálů jen vzdáleně odkazujícím ke strukturám čínského písma.

13
Emil Filla (1882–1953)
Žena s kobercem, 1921
olej, plátno
NGP, zakoupeno 2004
O 18156

Emil Filla shromáždil rozsáhlou uměleckou sbírku. Na díla východoasijského a afrického umění, která představovala jeden z inspiračních zdrojů jeho tvorby, zaměřil sběratelský zájem od druhé poloviny dvacátých let. Již roku 1921 však vytvořil obraz *Žena s kobercem*, na němž zachytil vzor turecké tapiserie, *kilimu*, ze svého majetku. Dnes je tento *kilim* součástí sbírek Galerie Benedikta Rejta v Lounech.

II. Sbírky asijského a islámského umění dnes

5. Kult předků v Číně 🎧7

Model starověkého oltáře s obřadními bronzovými nádobami

Během obřadů k uctění zemřelých předků se v Číně v bronzových nádobách obětovaly pokrmy a nápoje. Počet nádob odpovídal společenskému postavení majitele a jejich soubor byl rozestaven na zemi nebo na oltáři. Za dynastie Šang (asi 1250–1046 př. n. l.) byly zásadní pohárky na alkohol *ťüe* a *ku*. Za dynastie Čou (1045–256 př. n. l.) patřily k nejprestižnějším kotlíky *ting*, ve kterých se vařily a servírovaly masové vývary, a mísy *kuej* k podávání napařovaného prosa.

Nahoře – nádoby na alkohol:

1
Pohár *cun*
Čína, 15.–14. století př. n. l.
bronz
NGP, získáno darem 1958
Vp 375

2
Zásobnice na víno *jou*
Čína, 970–920 př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1952
Vp 20

3
Pohár *ku*
Čína, 1. polovina 12. století př. n. l.
bronz
NGP, získáno převodem 1961
Vp 708

4
Pohár *ťüe*
Čína, 13.–12. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1979
Vp 2909

Dole – nádoby na pokrmy:

5
Trojnožka *li*
Čína, 9.–8. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1951
Vp 66

6
Trojnožka *ting*
Čína, 2. polovina 11. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1978
Vp 2885

7
Mísa *kuej*
Čína, 1. polovina 12. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1951
Vp 29

8
Trojnožka *ting*
Čína, 1150–1080 př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1952
Vp 3138

9
Nádoba *pchou*
Čína, 13. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1952
Vp 30

10
Zrcadlo „sedmi planet“
Čína, 291
bronz
NGP, zakoupeno 1958, původně
sbírka Rudolfa Hejného
Vp 421

11
Zrcadlo se čtyřmi mořskými zvířaty
Čína, 3.–5. století
bronz, cín
NGP, získáno převodem 1961,
původně sbírka Emila Filly
Vp 717

12
Zrcadlo s hrozny a sedmi lvy
Čína, 1. polovina 7.–8. století
bronz
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983,
původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vp 2963

13
Zrcadlo s motivem čtyřlistů
Čína, 5.–4. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno v ČLR 1952
Vp 19

14
Zrcadlo s geometrickým dekorem
Čína, 11.–10. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1965
Vp 1796

15
Zrcadlo
Čína, začátek 1. století
bronz
NGP, dar vlády ČLR 1957
Vp 382

16
Zrcadlo s motivem ptáků
Čína, 5. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno v ČLR 1952
Vp 18

17
Spona oděvu
Čína, 5.–4. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1967
Vp 2416

18
Spona oděvu
Čína, 5.–4. století př. n. l.
bronz
NGP, dar vlády ČLR 1957
Vp 383

19
Spona oděvu
Čína, 4.–3. století př. n. l.
bronz
NGP, dar vlády ČLR 1957
Vp 384

20
Spona oděvu
Čína, kolem 400 př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1967
Vp 2414

21
Spona oděvu
Čína, 1. polovina 5. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1984
Vp 3044

22
Tygr
Čína, asi 1200 př. n. l.
nefrit, řezba
NGP, zakoupeno 1968, původně
sbírka Zdeňka Braunschlägera
Vp 2440

Nefrit je jedním z nejtvrdších nerostů a na čínské území se od nejstarších dob dovážel z poměrně vzdálených oblastí. Představoval luxusní materiál k výrobě obřadních předmětů velkého symbolického významu, neboť se věřilo, že jeho umístění do hrobky pomůže uchovat tělo zemřelého v neporušeném stavu. Vyráběly se z něj i drobné talismany zdobené jemnými ornamenty, kterých si cenili pozdější sběratelé.

23
Cikáda
Čína, 10.–9. století př. n. l.
nefrit
NGP, zakoupeno 1968
Vp 2441

24
Disk (*pi*) s korálem na šňůře
Čína, asi 3. století př. n. l.
sklo
NGP, zakoupeno 1968
Vp 2443

25
Disk (*pi*)
Čína, asi 4. století př. n. l.
nefrit
NGP, dar vlády ČLR 1957
Vp 390

26
Zvon
Čína, asi 2. polovina 6. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1960, původně sbírka
Josefa Martínka
Vp 687

27
Zvon
Čína, asi 2. polovina 10. století př. n. l.
bronz
NGP, zakoupeno 1958
Vp 451

28
Zásobnice
Čína, asi 22.–20. století př. n. l.
hrnčina
NGP, dar vlády ČLR 1957
Vp 416

29
Zásobnice
Čína, 23.–21. století př. n. l.
hrnčina
NGP, zakoupeno 1972, původně
sbírka Josefa Martínka
Vp 2611

30
Nádoba v podobě divoké kachny
Čína, 4. století př. n. l.
pálená hlína
NGP, zakoupeno 1972, původně sbírky
Adolfa Hoffmeistera a Josefa Martínka
Vp 2572

31
Nádoba v podobě kachny
Čína, 4.–3. století př. n. l.
hrnčina, polychromie
NGP, zakoupeno 1979
Vp 2908

32
Zásobnice s figurálním dekorem
Čína, 2.–1. století př. n. l.
hrnčina
NGP, převedeno 1961, původně sbírky
Emila Filly a Josefa Martínka
Vp 739

33
Zásobnice se zelenou irizující polevou
Čína, asi 1. století
hrnčina, olovnatá poleva
NGP, dar vlády ČLR 1957
Vp 419

34
Pár tanečnic
Čína, kolem 100 př. n. l.
hrnčina
NGP, zakoupeno v ČLR 1952
Vp 27, Vp 41

35
Krasojezdkyně
Čína, 2. polovina 7. století
hrnčina, fragmenty polychromie
NGP, zakoupeno 1973, původně sbírky Vojtěcha Chytila a Jakuba Obrovského
Vp 2634

36
Stojící dáma
Čína, 7. století
hrnčina, polychromie
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975
Vp 2708

37
Šest truchlících úředníků
Čína, 1.–2. století
hrnčina
NGP, zakoupeno 1962, původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vp 1092–Vp 1097

38
Pár rolníků
Čína, kolem 150 př. n. l.
hrnčina, polychromie
NGP, zakoupeno v ČLR 1952
Vp 12, Vp 13

39
Stojící dáma
Čína, 2. století př. n. l.
dřevo, vykládáno perletí, fragmenty polychromie
NGP, zakoupeno v ČLR 1957
Vp 349

Pohřební sochy představovaly doprovod, který měl zemřelého provázet při jeho posmrtné existenci. Velkou část proto tvořili hudebníci, sloužící či dvorní dámy. Sochy pocházející ze starších období byly většinou prosté a schematické. Vyráběly se z hrnčiny tlačené do párových forem a zdobily se po vypálení. Výjimečně se dochovaly i luxusnější dřevěné figuríny. Obličej dámy je elegantně souměrný a na hrudi i opasku najdeme zbytky ornamentu vykládaného perletí. Oděv tak značí její vyšší společenské postavení.

40
Nebeský král jako strážce hrobky
Čína, kolem 700
hrnčina, polychromie
NGP, zakoupeno v ČLR 1952
Vp 14

41
Dvoukolák tažený buvolem
Čína, 7.–8. století
hrnčina, polychromie
NGP, získáno darem 1961, původně sbírka Emila Filly
Vp 740

42
Velbloud s nákladem
Čína, 1. polovina 6. století
hrnčina
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983, původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vp 2973

43
Vojenský úředník
Čína, kolem 700
hrnčina, tříbarevná poleva
NGP, získáno z pozůstalosti 1983, původně sbírky Ladislava Webera a Vojtěcha Chytila
Vp 3007

44
Stojící cizinec se zdviženou rukou
Čína, 7.–8. století
hrnčina, tříbarevná poleva
NGP, zakoupeno 2008, původně sbírka Josefa Martínka
Vp 4136

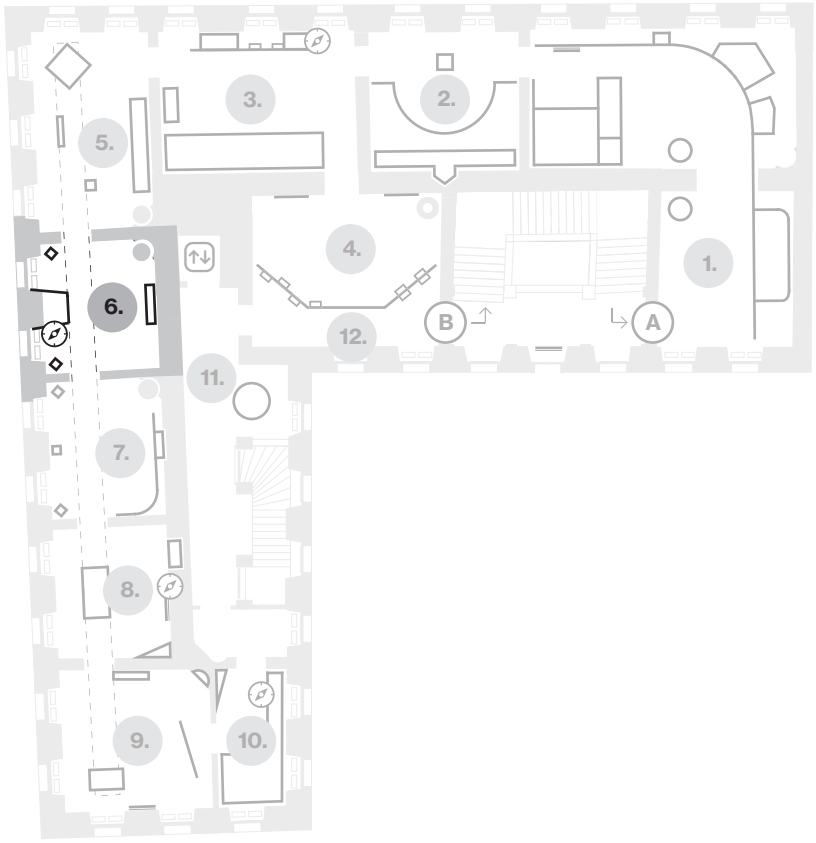
45
Ochranné zvíře – strážce hrobky
Čína, 1. polovina 8. století
hrnčina, tříbarevná poleva
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1979
Vp 2889

46
Stojící velbloud
Čína, 7.–8. století
hrnčina, tříbarevná poleva
NGP, zakoupeno 2008, původně sbírka Josefa Martínka
Vp 4138

47
Ušlechtilý kůň
Čína, 7.–8. století
hrnčina, polychromie, tříbarevná poleva
NGP, zakoupeno 2008, původně sbírka
Josefa Martínka
Vp 4128

Mladší hrobové skulptury zachycují lidi i zvířata v realistických proporcích a jejich nákladné zdobení zrcadlí postavení a prestiž majitele. Tříbarevná poleva je u nejlepších známých exemplářů použita mistrně tak, aby vynikl oděv z luxusních tkanin nebo krásné proporce zvířete včetně jeho bohaté výstroje. Tchangští šlechtici pocházeli zčásti ze západních nečínských oblastí, a cenili si proto ušlechtilých plemen koní, s nimiž pořádali vytříbené zábavy i turnaje.

6. Čínské rituální umění

1
Dokonalý bojovník Čen-wu
Čína, 14.–15. století
bronz
NGP, dar Kanceláře prezidenta republiky 1953, původně sbírka Josefa Martínka
Vp 141

2 🎧 **8**
Soubor šesti dlaždic s motivem hudebnic a tanečnice
Čína, 12.–13. století
hrnčina, polychromie
NGP, zakoupeno 1974, původně sbírky Hany a Aleny Vlčkových a Josefa Martínka
Vp 2665–Vp 2670

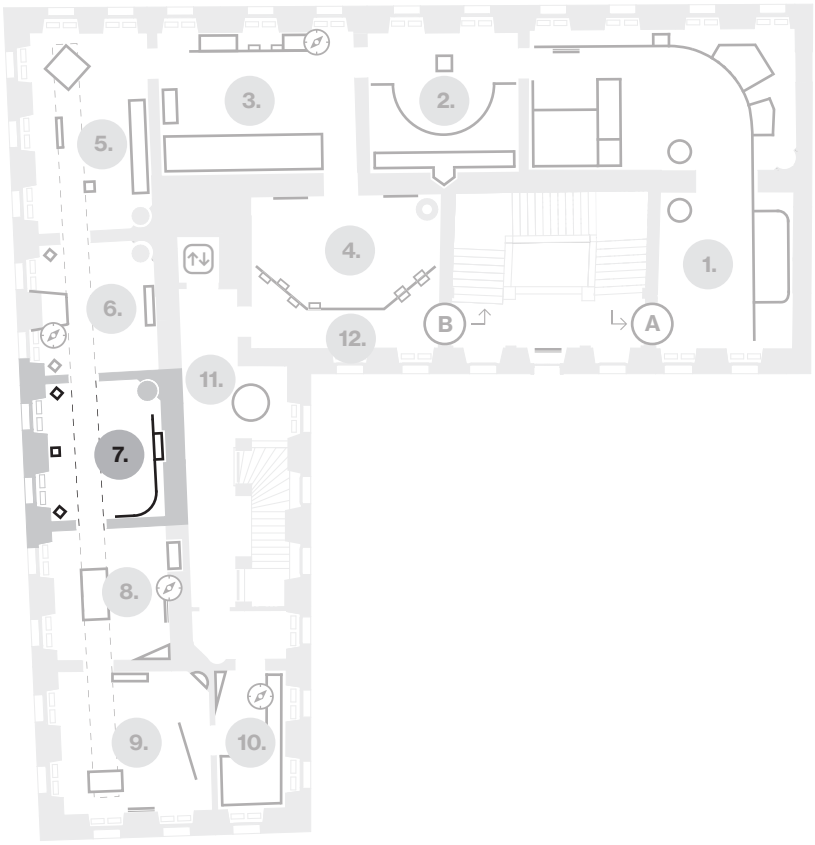
Stěny hrobek se v Číně zdobily nástěnnými malbami se zobrazením zemřelého a členů jeho rodiny, stejně jako reliéfními dlaždicemi s motivy krásných dam. Soubor představuje hudebnice s bubínkem, loutnou, ústními varhánkami, flétnou a kastanětami i tanečnici ve splývavém rouchu. Přivezl ho ze své cesty do Číny v létě roku 1931 obchodník Josef Martínek a nabízel jej k prodeji během výstavy v budově pražského Mánesa.

3
Posmrtná maska
Čína, 10.–11. století
měď, stříbření
NGP, zakoupeno v ČLR 1952
Vp 26

4
Bůh literatury Wen-čchang
Čína, 17. století
porcelán, bílá poleva
NGP, zakoupeno 1975, původně sbírka Josefa Martínka
Vp 2684

5
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

7. Japonské uctívání přírody – *šintó*

1
Edská škola
Mečová záštita (*cuba*) s motivem brány *torii*, borovice, ptáků a vody
Japonsko, 18.–19. století
železo, prolamování, síťování
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963
Vu 2052

2
Styl Ogaty Kenzana
Čajová miska s šintoistickým orákulem
Japonsko, 19. století
kamenina
NGP, dar Rainera Kreissla 1998
Vu 4021

3
Podnos s motivem brány *torii*
Japonsko, 19. století
dřevo, lak
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1967
Vu 2673

4
Sedící princ Maeda
Japonsko, 17.–18. století
dřevo, polychromie
NGP, zakoupeno 1980
Vp 2913

Socha zobrazuje prince z rodu Maeda, jehož příslušníci patřili k okruhu vazalů prvního středověkého sjednotitele Japonska Ody Nobunagy. Princ je oblečen do obřadního roucha s rodovým znakem květu meruňky a dvořanské čapky. Kult předků, který socha symbolizuje, v japonském prostředí souvisí nejen s konfucianismem, čínským učením zdůrazňujícím společenské a rodinné vazby, ale i s domácí šintoistickou vírou v provázanost člověka s kořeny, které tkví ve vazbách na okolní prostředí (živou i neživou přírodu) i na generace předků.

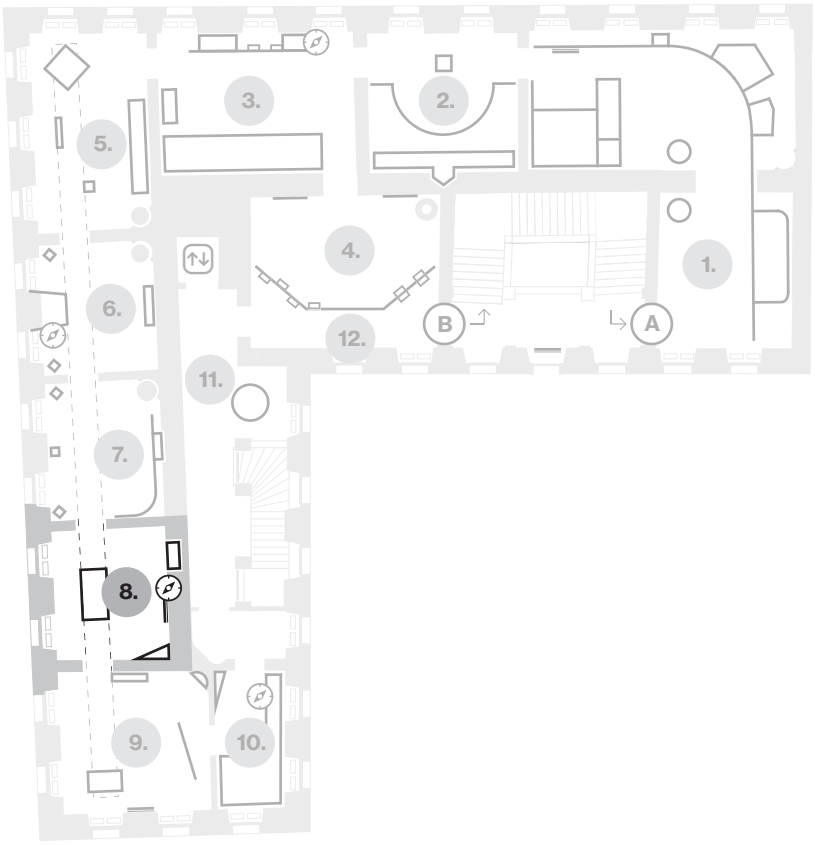
5 **9**
Maska pro lví tanec
Japonsko, 16.–17. století
dřevo, lak, zlacení
NGP, zakoupeno 1972
Vp 2594

6
Video – Lví tanec kategorie *šiši-kagura*
svatyně Sankó Kumano, město Akita, 2011
s laskavým svolením: © Akita International University, svatyně Sankó Kumano

Pro zhlédnutí videa naskenujte QR.

7
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

8. Náboženské umění Indie

Votivní keramika gudžarátských kmenů **10**

Vystavené plastiky představují votivní obětiny vytvořené hinduistickými hrnčíři na objednávku příslušníků kmenových populací, které obývají východní hranici západoindického státu Gudžarát od předárijských dob. Jde o rozsáhlou produkci, jejíž tvarosloví se po generace nemění – na jedné straně je definováno účelem a rituálem, na straně druhé lokální zvyklostí. Kmenové náboženství je animistické a panteon zcela odlišný od hinduistického. Je výrazem víry v posmrtný život předků, ochrannou moc zbožštělých hrdinů, víry v božstva reprezentující přírodní síly, a naopak obav z moci zlých duchů.

1. stupeň

1
Bhula Bhai (činná kolem 2000)
Kůň
Indie (jižní Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína, polychromie
soukromá sbírka, získáno 2007

2, 3, 4
Tři koně
Indie (jižní Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína, polychromie
soukromá sbírka, získáno 2003, 2008, 2009

5
Kůň (Himaryo, „sedící kůň“, Bůh úrody)
Indie (jižní Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína, polychromie
soukromá sbírka, získáno 2009

6
Kesha Bhai (činný kolem 2000)
Kůň
Indie (jižní Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína, polychromie
soukromá sbírka, získáno 2007

2. stupeň

7
Ganga Ben (činná kolem roku 2000)
Kůň
Indie (hranice Gudžarátu a Madhjapradéše), kolem 2000
pálená hlína, polychromie
soukromá sbírka, získáno 2007

8, 9, 10, 11
Čtyři koně
Indie (střední Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína, polychromie
soukromá sbírka, získáno 2009, 2011

12
Fakeera Bhai (činný kolem 2000)
Kůň
Indie (hranice Gudžarátu a Madhjapradéše), kolem 2000
pálená hlína
soukromá sbírka, získáno 2007

3. stupeň

13
Kůň
Indie (střední Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína
soukromá sbírka, získáno 2009

14, 15
Daya Bhai (činný kolem 2000)
Dva koně
Indie (střední Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína
soukromá sbírka, získáno 2008

16, 17
Dva koně
Indie (severní Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína
soukromá sbírka, získáno 2007, 2008

4. stupeň

18
Kůň
Indie (střední Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína
soukromá sbírka, získáno 2007

19
Rituální schránka (*dhabu*)
Indie (hranice Gudžarátu a Madhjapradéše), kolem 2000
pálená hlína, polychromie
soukromá sbírka, získáno 2011

20, 21
Dvě rituální schránky (*dhabu*)
Indie (střední Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína, polychromie
soukromá sbírka, získáno 2008, 2011

22
Urmila Bhen (činná kolem 2000)
Rituální schránka (*dhabu*)
Indie (jižní Gudžarát), kolem 2000
pálená hlína
soukromá sbírka, získáno 2008

23
Video – Indická votivní keramika, tvorba a rituální praxe
Jan Petránek
Indie (Gudžarát), 2007–2023
© Jan Petránek 2025, s laskavým svolením autora

24, 25
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

26
Chrámek (*kávad*)
Indie, 20. století
dřevo, lak
soukromá sbírka

Bůh Višnu, Pán vesmíru, Ochránce lidstva a Udržovatel všech světů, je věřícími nejčastěji uctíván v podobě jednoho ze svých deseti vtělení, *avatárů*, a to i prostřednictvím řady příběhů obsažených v eposu *Rámájana*. Jednou z lidových podob sdílení těchto mýtů bylo putování hinduistického kněze-zpěváka po venkově, kdy vybaven přenosným

rozkládacím oltářem, přesněji chrámkem, *kávadem*, vyprávěl posluchačům o původně védském bohu slunce Súrjovi či o nezbednostech malého Bálakršny. Posluchači mohli spatřit Višnua spícího na tisícihlavém hadu Šéšovi a po úplném otevření křídel i trojici Rámy se ženou Sítou a bratrem Lakšmanem.

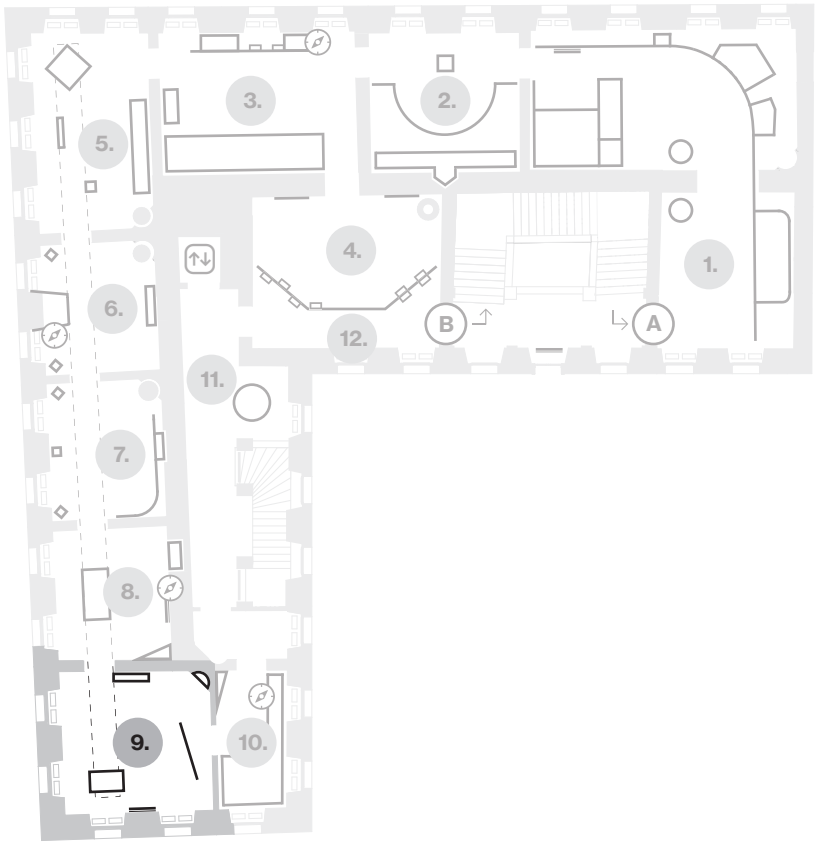
27
Višnu s průvodkyněmi
západní Indie, 11.–13. století
pískovec, dodatečný černý nátěr
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1990,
původně sbírka Bedřicha Formana
Vp 3146

28
Uctívač
západní Indie, 11.–13. století nebo pozdější
mramor
NGP, zakoupeno 1990, původně
sbírka Bedřicha Formana
Vp 3148

29
Džinistický světec
západní Indie, konec 11.–13. století
mramor
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1990,
původně sbírka Bedřicha Formana
Vp 3147

30
Čtyři džinističtí světci
západní Indie, 11.–12. století
mramor
NGP, zakoupeno 1952, původně
sbírka Joe Hlouchy
Vp 97

9. Islám a náboženské umění

1
Ahmad ibn Muhammad al-Tabrízí (kaligrafie originálu), Ivan Kopáčik (faksimile)
Rukopis Koránu (faksimile, úvodní dvoustrana)
Írán, 1462 (866 islámského letopočtu)
inkoust, barvy, zlato, papír, tlačená kůže
NGP, originál převeden z UPM 1961, zakoupen ze sbírky Vojtěcha Lanny 1909
Vx 783 (originál Vm 1888)

Dle muslimské víry byl Korán zjeven Bohem proroku Muhammadovi skrze slova anděla Džibríla (Gabriela). První zápis ustanoveného znění byl dokončen kolem roku 650. Arabský text je ve verších a je rozdělen do 114 částí, *súr*. Význam Koránu podtrhuje umělecké provedení jeho svazků, často bohatě iluminovaných a zlacených.

Pro originální rukopis naskenujte QR.

2
Podstavec na Korán (*rahla*)
Indie, asi 18. století
dřevo, řezba, vykládáno kostí
NGP, převedeno z UPM 1961, dar Vojtěcha Lanny 1893
Vu 1800

3 **11**
Áká Džán (dílenská tvorba)
Dlaždice s prorokem Júsufem (Josefem) a Zolajchou
Írán, 19. století
profilovaná fritová keramika, malba pod polevou
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, z pozůstalosti Heinricha von Liebiega 1904
Vu 2914

Dlaždice zobrazuje koranický příběh převzatý ze Starého zákona. Vdaná Zolajchá se zamilovala do krásného otroka Júsufa (Josefa), který byl prorokem a její lásku neopětoval. Zhrzená žena ho falešně obvinila ze zneuctění, ale sama se stala terčem posměchu. Aby své hanbě učinila přítrž, pozvala ženy ze sousedství a zavolala Júsufa. Ženy, krájející pomeranče, se v úžasu nad jeho krásou řízly do prstů, některé omdlely. Zolajchú pochopily.

4
Dotyková obrazovka – Prorok a král Solajmán (Šalamoun) a královna ze Sáby

Panel se Solajmánem a královnou ze Sáby
Írán, konec 19. – počátek 20. století
barvy, lak, dřevo, 130 × 62 cm
NGP, zakoupeno ze soukromé sbírky 1962
Vm 2192

5
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

Islámský mysticismus

Studio Sabah & Joallier
„Vířící dervíši“, poslední čtvrtina 19. století
reprodukce fotografie, 20,5 × 25,5 cm
Archiv Moravské galerie v Brně
7555

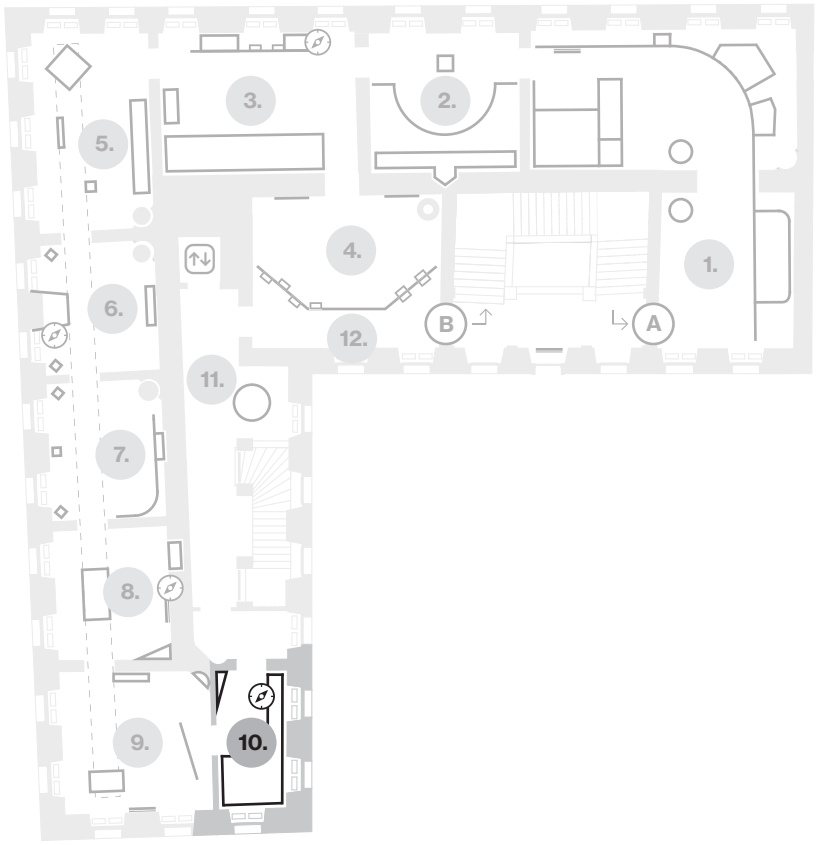
6
Žebrací miska (*kaškúl*)
Írán či Turecko, asi 19. století
ořech palmy lodoicea, ocel, řezba
NGP, zakoupeno ze soukromé sbírky 1953
Vu 115

7
Žebrací miska (*kaškúl*)
Írán, 19. – počátek 20. století
mosaz, lití, tepání, rytí, vykládáno emaily, tyrkysy a sklem
NGP, zakoupeno ze soukromé sbírky 1958
Vu 245

8
Audio – Turecká súfijská hudba na rákosovou flétnu *nej*

Poloimprovizovaná předehra (*taksím*)
v melodickém módu (*makámu*) Hidžazkár ke skladbě *Hidžazkár ájín-i šeríf* skladatele Mustafy Džázima el-Mevlevího (činný konec 19. – počátek 20. století)
interpret Ömer Bildik, Meshk Ensemble pod vedením Timuçina Çevikoğlu, © 2011 Meshk Ensemble, s laskavým svolením Meshk Ensemble

10. Odpočinková místnost

که ز دل تا دل یقین روزن بود
نه جدا و دور چون دو تن بود
متصل نبود سفال دو چراغ
نورشان ممزوج باشد در مساغ

Jistě existuje okno ze srdce do srdce,
nejsou oddělena a daleko jako dvě těla.
Dvě hliněné lampy také nejsou spojeny,
ale jejich světlo se mísí, jak mihotá.

Mavlána Rúmí (z. 1273), *Mathnaví*, III,
4391–4392

The cloud laughed at the rainbow
saying that it is an upstart,
gaudy in its emptiness.
The rainbow calmly answered:
“I am as inevitably real
as the sun himself.”

Mrak se smál duze,
že je nadutec,
vyfintěný ve své prázdnotě.
Duha klidně odpověděla:
„Já jsem skutečná,
jako slunce samo.“

Rabíndranáth Thákur (1861–1941),
Světlušky, 1933

ཉམས་སྟོབས་ཆུང་བའི་སྐྱེས་བོས་ཀྱང་།།
ཆེན་པོ་གཞན་ལ་བསྟེན་ན་འགྲུབ།།
ཆུ་ཡི་ཐིགས་པ་ཉམ་ཆུང་ཡང་།།
མཚོ་དང་འདྲེས་ན་སྐམ་མི་རུས།།

I malí, pokud je podepře velikán,
k úspěchu dorostou, byť pomalu a zticha.
Vodní kapka je slabá, neví kudy kam,
smísí-li se však s mořem, nevysychá.

Sakja-pandita (1182–1251), *Pokladnice moudrých rčení*, čtyřverší č. 311

十年种树成林易，
画树成林一辈难。

Není těžké deset let sázet stromky
a šlechtit sad,
však malovat stromy a dočkat se plodů z tohoto sadu
je těžké na celý život.

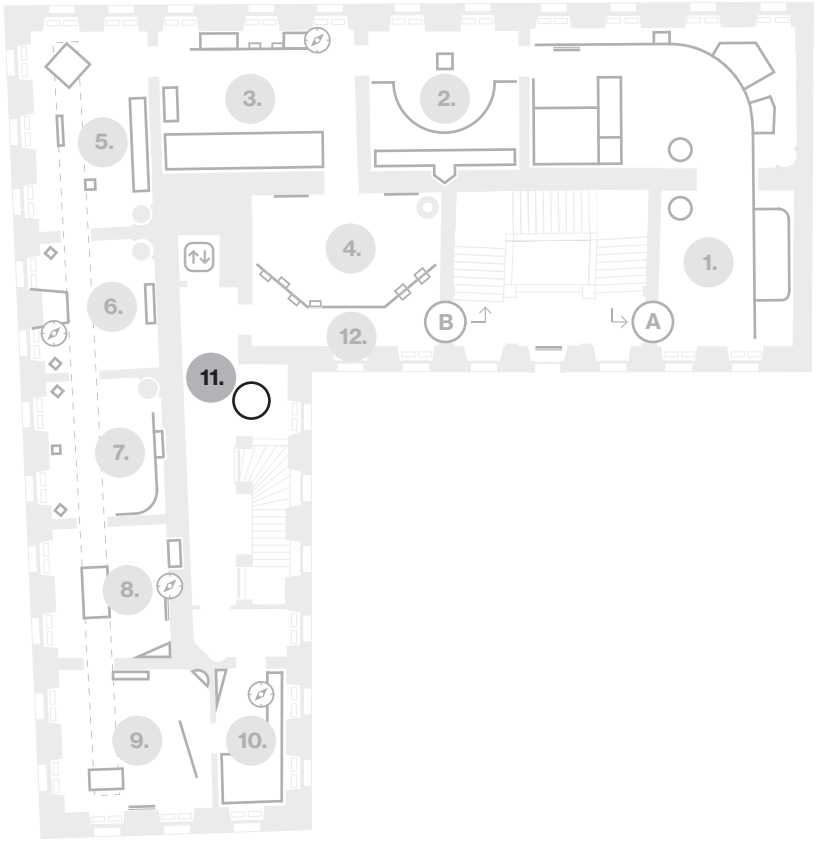
Čchi Paj-š' (1864–1957), nápis na obraze *Horská vesnice po dešti*, 1926

万葉集・34
白波寄せる浜辺の松の
枝に結んで神さまに
祈った幣は結ばれてから
どれほど時が過ぎたろう

Manjóšú, báseň č. 34
Kolik už spatřila generací
stuha s modlitbou, již kdosi zavěsil
na větev pinie nad útesy,
o něž se lámou bílé vlny.

Sbírka bezpočtu listů, 8. století

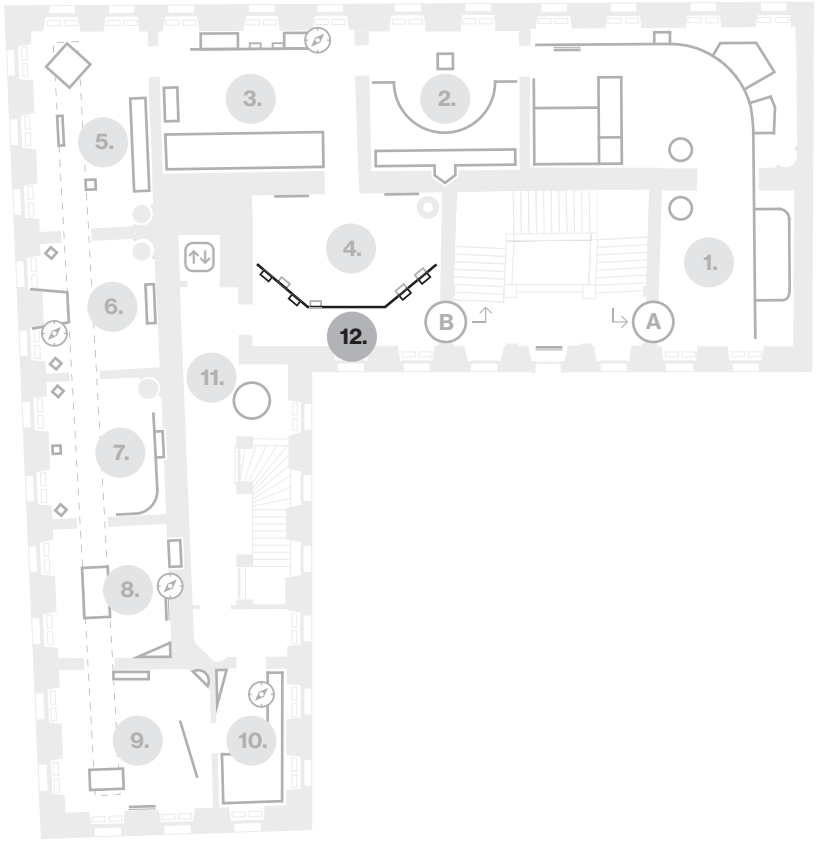
11. Setkání s Buddhou

1
Buddha
Myanmar (Barma), 2. polovina 20. století
mramor, částečná polychromie
NGP, daroval Bhante Y. Wimala 2022
Vp 4143

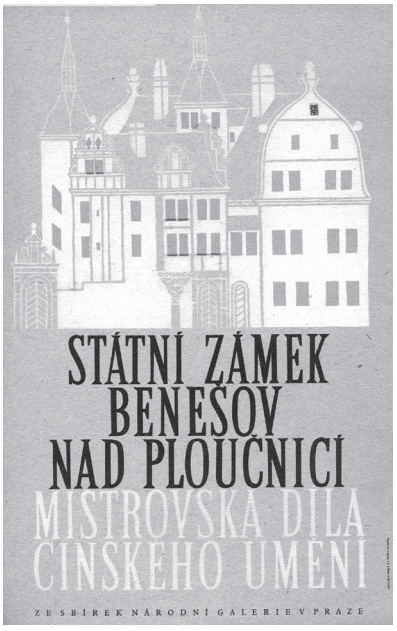
Socha představuje zakladatele buddhistického učení v okamžiku duchovního probuzení. Pravou rukou ukazuje gesto dotýkání se země, jímž vyzývá bohyni země ke svědectví, že je připraven stát se Buddhou, „Probuzeným“.

12. Z historie asijských sbírek v NGP

Instalace expozice *Mistrovská díla čínského umění*,
zámek Benešov nad Ploučnicí, 1961–1969
Archiv NGP, Dokumentace výstav NGP (1959–1964)

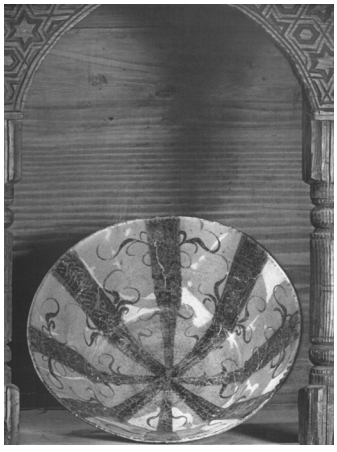

Václav Rykr (1927–1991)
Leták expozice *Mistrovská díla čínského umění*,
zámek Benešov nad Ploučnicí, 1961
Archiv NGP, Dokumentace výstav NGP (1959–1964)

Lubor Hájek (1921–2000), vedoucí Oddělení orientálního umění, 80. léta 20. století
Archiv Sbírky umění Asie NGP

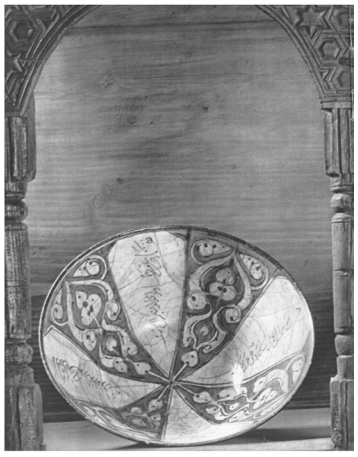
Díla zničená při požáru v zámku Benešov nad Ploučnicí 19. 12. 1969

1
Mísa, fragment
Írán, 13. století
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, získáno 1961, původně sbírka Emila Filly
Vp 761

In: Hájek, Lubor et al., *Umění čtyř světadílů z českých sbírek mimoevropského umění*, II. díl, Praha: Orbis 1957, s. 68.

2
Mísa, fragment
Írán, 13. století
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, získáno 1961, původně sbírka Emila Filly
Vu 353

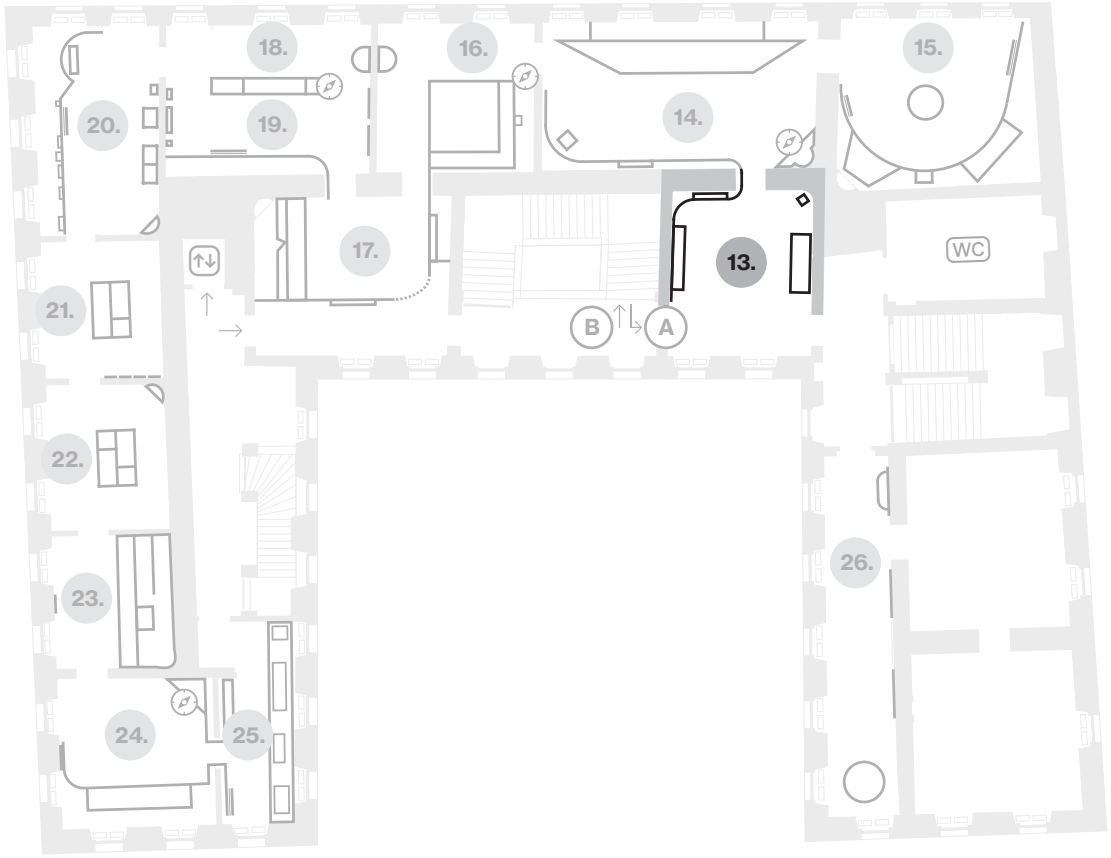

In: Hájek, Lubor et al., *Umění čtyř světadílů z českých sbírek mimoevropského umění*, II. díl, Praha: Orbis 1957, s. 66.

3
Dózička s víkem
Japonsko, 19. století
lakované dřevo, zlato
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1963, původně zámek Sychrov
Vu 2372

4
Váza s motivem lvů
Čína, 18. století
kov, cloisonné
NGP, převedeno z UPM 1961, původně zámek Klášterec nad Ohří 1952 (ze sbírky rodu Thun-Hohenstein Salm-Reifferscheidt)
Vu 405

13. Kdo byl Buddha?

1 🎧 **12**
Meditující Buddha Šákjamuni
Pákistán (Gandhára), 2.–3. století
břidlice
NGP, získáno 1961, původně sbírka Emila Filly
Vp 783

Gandhárskou oblastí probíhalo několik cest Hedvábné stezky, spojující Středomoří se střední a východní Asií. V 1.–7. století se zde rozvíjel sochařský styl propojující buddhistické náměty s řecko-římskými prvky. Břidlicové reliéfy s postavami Buddhy a bódhisattvů pokrývaly zdi budov v klášterních komplexech.

2
Scény ze života Buddhy Šákjamuniho
Pákistán (Gandhára), 3.–4. století
břidlice
NGP, zakoupeno 2001
Vp 3205

3
Hlava Buddhy Šákjamuniho
Pákistán (Gandhára), 4.–5. století
štuk, fragmenty polychromie
NGP, získáno převodem 1961,
původně sbírka Emila Filly
Vp 782

4
Buddha s ohnivou aureolou
Čína, kolem 420
bronz, zlacení
NGP, zakoupeno 1958, původně
sbírka Rudolfa Hejného
Vp 453

Buddha Šákjamuni sedí v lotosové pozici na stupňovitém trůnu. Jeho tvář je zachycena ve stavu meditace s přivřenýma očima a jemným úsměvem, ruce jsou zobrazeny v gestu meditace. Přenosná socha je

jedním ze tří vzácně zachovaných a téměř identických exemplářů, odlitých nedlouho po sobě počátkem 5. století v severní Číně. Podobné artefakty hrály významnou roli v šíření mahájánového buddhismu napříč asijským kontinentem. Socha pochází z pozůstalosti Rudolfa Hejného, meziválečného československého konzula v Charbinu.

5
Buddha Šákjamuni
Thajsko či Myanmar (Barma), asi 9. století
bronz
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1988
Vp 3131

6
Buddha překonávající Máru
Thajsko, 15. století či pozdější
bronz
NGP, zakoupeno 1962
Vp 1046

V Thajsku a Myanmaru bylo nejčastější zobrazení Buddhy překonávajícího Máru. Odkazuje na legendární událost, k níž mělo dojít krátce před okamžikem Buddhova duchovního probuzení, kdy jej pokoušel démon zmaru a smrti Mára ve snaze vytrhnout jej z meditace a zabránit tomu, aby probuzení dosáhl. Gestem dotýkání se země (*bhúmisparša-mudra*) povolává Buddha bohyni země, aby dosvědčila jeho připravenost.

7
Hlava Buddhy chráněného hadím králem
Thajsko, 13. století či pozdější
pískovec
NGP, zakoupeno 1973
Vp 2630

8
Buddha Šákjamuni
Čína, 11. století
dřevo, polychromie
NGP, zakoupeno 1951, původně
sbírka Adolfiny Juránkové
Vp 65

9
Stojící Buddha Šákjamuni
Laos, 18. století
bronz, zlacení, polodrahokamy
NGP, zakoupeno 1958
Vp 583

10
Buddha Šákjamuni jako novorozenec
severní Vietnam, 18.–19. století
dřevo, stříbro, lak
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1979
Vp 2888

11
Buddha Šákjamuni
Myanmar (Barma), 2. polovina 19. století
dřevo, lak, zlacení, zrcátka
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1981
Vp 2928

12
Relikviář ve tvaru pagody na lotosu
Japonsko, 2. polovina 19. století
dřevo, stříbro, sklo, lak
Národní muzeum – Náprstkovo muzeum,
původně sbírka Joe Hlouchy
34704

13
Buddha překonávající Džambhupatiho
Myanmar (Barma), 19. století
bronz, zlacení
NGP, dlouhodobá zápůjčka ze soukromé sbírky
VVp 1337

14
Hlava Buddhy Šákjamuniho
Kambodža či Thajsko, přelom 12. a 13. století
pískovec
NGP, zakoupeno 1951
Vp 69

Poslední z vrcholných fází umění Khmerské říše, bayonský styl, spadá do doby panování Džajavarmana VII. (asi 1181–1218). Mahájánový buddhismus se stal státním náboženstvím, sám Džajavarman přijal koncepci prohlašující panovníka za ztělesněného Buddhu. Zachovalo se několik pískovcových soch pokládaných za jeho portréty s ikonografickými znaky Buddhovy podoby. Tváře soch z bayonského období mívají pověstný záhadný „angkorský“ úsměv a soustředěný pohled téměř zavřených očí.

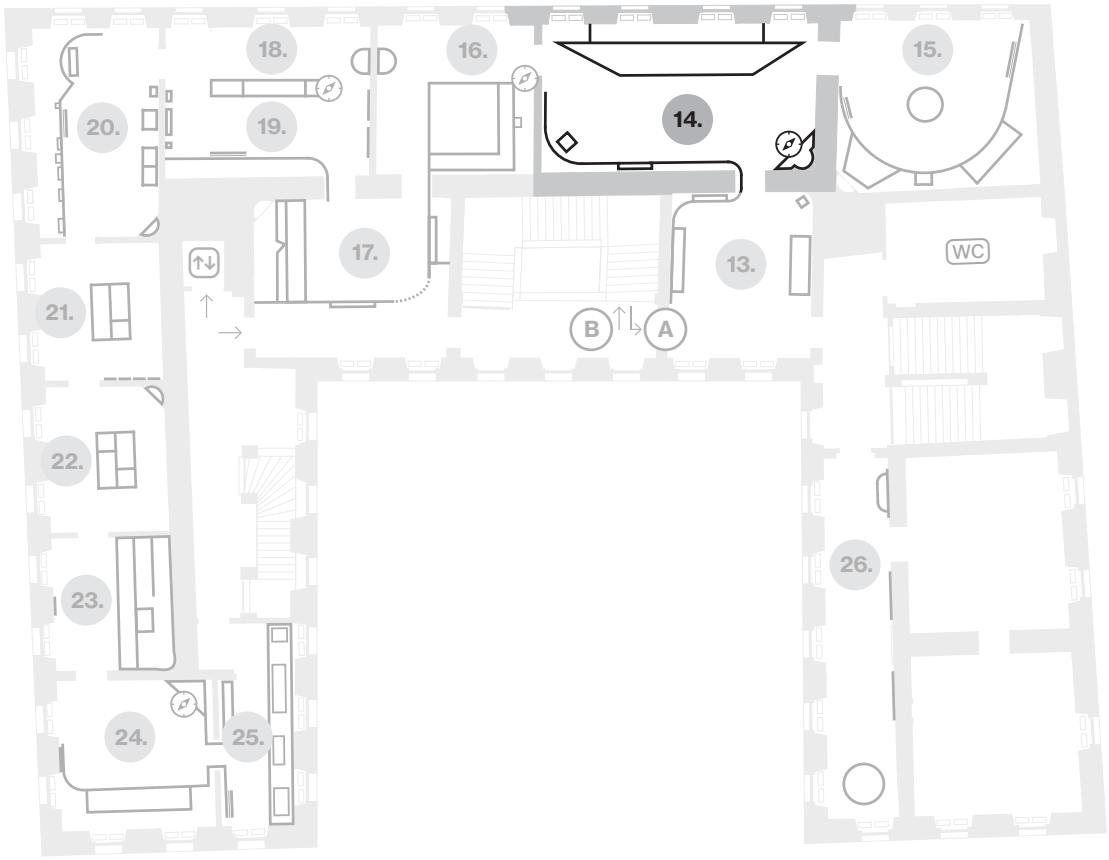
15
Buddhova legenda
Japonsko, 17.–18. století
tuš, pigmenty, zlato, papír
NGP, převedeno z Orientálního ústavu ČSAV 1979, původně sbírka Joe Hlouchy
Vm 4732, Vm 4733

Párový svitek s výjevy ze života historického Buddhy Šákjamuniho byl vytvořen na přelomu 17. a 18. století, tj. zhruba 1700 let po výskytu prvních vyobrazení v Indii, a navíc v japonském malířském stylu. Během 8. století získávalo buddhistické učení v Japonsku větší odezvu díky misijní činnosti čínských a korejských mnichů, kteří šířili písemné záznamy Buddhova učení – sútry. Tento svitek obsahuje celkem 24 obrazových výjevů a doprovází jej kaligrafický text na samostatném svitku.

Pro prohlížení celého svitku naskenujte QR.

16
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

14. Šíření buddhismu

1
Maitréja v nebi Tušitě
Pákistán (Gandhára), 2.–3. století
břidlice
NGP, zakoupeno 1965
Vp 1758

2
Bódhisattva
Pákistán (Gandhára), 2.–3. století
břidlice
NGP, zakoupeno 1955
Vp 323

Fragment reliéfu představující bódhisattvu pochází z gandhárské oblasti. Na rozdíl od Buddhovy umělé stylizace dává (nejen) rané buddhistické umění bódhisattvům podobu připomínající sebevědomého prince s umně aranžovaným turbanem, náušnicemi a šperky. Atribut se nezachoval, nelze proto určit, o kterého bódhisattvu se jedná.

3
Bódhisattva Quan Am na skále
severní Vietnam, 18.–19. století
dřevo, stříbro, lak
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1985
Vp 3100

4
Bódhisattva Quan Am
severní Vietnam, 18.–19. století
dřevo, stříbro, lak
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1985
Vp 3078

5, 6
Lvi, koruny obřadních zvonů
Indonésie (Jáva), 13.–14. století
bronz, lití
NGP, zakoupeno (Antikva, n. p.) 1952
Vp 52, Vp 53

7
Bůh bohatství Džambhala
Indonésie (Jáva), konec 9.–10. století
bronz
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963, původně zámek Mnichovo Hradiště
Vp 2924

Jako boha bohatství uctívali na Jávě Džambhalu buddhisté a pod jménem Kuvéra hinduisté. Předpokládá se, že se jeho drobné plastiky kladly i na domácí oltáře. Mívá podobu korpulentního mladíka obklopeného bohatstvím a pohodlím. V levé ruce drží měšec s poklady, pravou ukazuje gesto prokazování milosti (*varada-mudra*). Z trůnu vybíhají hlavy mytických bytostí *makarů*, z podstavce pravděpodobně lví hlavy. Z otvoru v podstavci vystupuje promyka, Džambhalův zvířecí průvodce.

8
Bódhisattva Avalókitéšvara
Čína, 8. století
bronz, zlacení
NGP, zakoupeno v ČLR 1954
Vp 274

9
Bódhisattva Avalókitéšvara
Čína, 8. století
bronz, zlacení
NGP, zakoupeno 1967
Vp 2408

10
Amitábhova trojice
Čína, 6. století
bronz, zlacení
NGP, získáno darem 1965
Vu 2473

11
Buddha
Čína, 5.–6. století
bronz
NGP, zakoupeno (VADAMO) 1994
Vp 3181

12
Buddha
Čína, 5.–6. století
bronz
NGP, zakoupeno (VADAMO) 1994
Vp 3182

13
Bódhisattva Kuan-jin na skále
Čína, kolem 1500
bronz, zlacení
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975
Vp 2726

14 🎧**13**
Bódhisattva Kuan-jin sedící v královské pozici
Čína, 12.–13. století
dřevo, polychromie, fragmenty zlacení a postříbření
NGP, zakoupeno v ČLR 1951
Vp 43

Bódhisattva milosrdenství, nazývaný v Číně Kuan-jin, sedí na skalisku s nohou spuštěnou dolů, aby mohl vykročit na pomoc lidem, kteří ho vzývají. Na první pohled zaujme půvabná tvář s plnými rty a zelený šál splývající z ramen, který je jeho atributem. Na soše najdeme stopy několika plošných barevných vrstev i malovaných, zlacených a postříbřených detailů. Ty tvoří mohutnou vrstvu patiny, v níž se odráží vývoj povrchové úpravy v průběhu sedmi set let.

15
Hlava bódhisattvy
Čína, 12.–13. století
dřevo, polychromie
NGP, zakoupeno 1951, původně sbírky Václava Materny a Josefa Martínka
Vp 87

16
Hlava bódhisattvy
Čína, 14. století
dřevo, fragmenty polychromie
NGP, zakoupeno 1958, původně sbírka Josefa Martínka
Vp 461

17
Arhat Mahá Kášjapa
Čína, konec 13. – 1. polovina 14. století
dřevo, polychromie
NGP, zakoupeno 1979, původně sbírka Josefa Martínka
Vp 2886

Na základě fyziognomie mnicha lze figuru identifikovat jako Mahá Kášjapu, nejstaršího z přímých žáků Buddhy Šákjamuniho, kteří byli označováni jako *luo-chani* (v sanskrtu *arhati*). Jsou již zbaveni všech světských pout a po smrti mohou přejít do nirvány, tedy konečného vyvanutí.

V čínském umění byli *luo-chani* zobrazováni velmi expresivně s výraznými vráskami, obočím, velkými nosy a dalšími osobitými detaily.

18
Sedící Pu-taj
Čína, 19. století
slonovina
NGP, získáno z pozůstalosti 1991, původně sbírka Marthy Dodd-Sternové
Vp 3155

19
Kuan-jin s prosebníkem
Čína, 18. století
slonovina
NGP, zakoupeno 1983
Vp 3020

20
Stojící bódhisattva
Vnitřní Mongolsko, 18. století
dřevo, štuk, lak, zlacení
NGP, převedeno z Orientálního ústavu ČSAV 1975, původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vp 2862

21
Oltář s Amidovou trojicí
Japonsko, 18. století
dřevo, polychromie, zlacení
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975, původně zámek Sychrov
Vp 2718

Ve středu oltáře chráněném zlacenými draky sedí buddha Amida. Po jeho stranách stojí bódhisattva Kannon a bódhisattva Džizó. Jsou řezáni odlišně a zdobeni jiným lakem a barvami, takže mohou být starší než oltář. Na dvířkách jsou namalováni dva nebeští ochránci Kómokuten a Tamonten (Bišamonten). Strážce Západu Kómokuten má v pase tygří kůži a na rukou nese meč k potírání zla. Strážce Severu Bišamonten drží v pravici kopí a v levici stúpu. Amida má palmovou ratolest v rukou zaujímajících věroučné gesto.

22
Stojící buddha Amida s gestem přijetí do Západního ráje
Japonsko, 19. století
dřevo, lak, zlacení
NGP, zakoupeno 1980
Vp 2915

23
Bódhisattva Kannon s poupětem lotosu
Japonsko, 18. století
dřevo, lak, zlacení, vykládáno křišťálem a drahokamy
NGP, převedeno z UPM 1968, původně sbírka Václava Hořejše
Vp 2451

24
Bódhisattva Džizó na lotosovém podstavci
Japonsko, 19. století
bronz
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1979
Vp 2906

25
Sedící bódhisattva Kongósatta s *vadžrou*
Japonsko, 17. století
dřevo, polychromie, zlacení
NGP, zakoupeno 1931, původně sbírka Joe Hlouchy
Vp 92

26
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

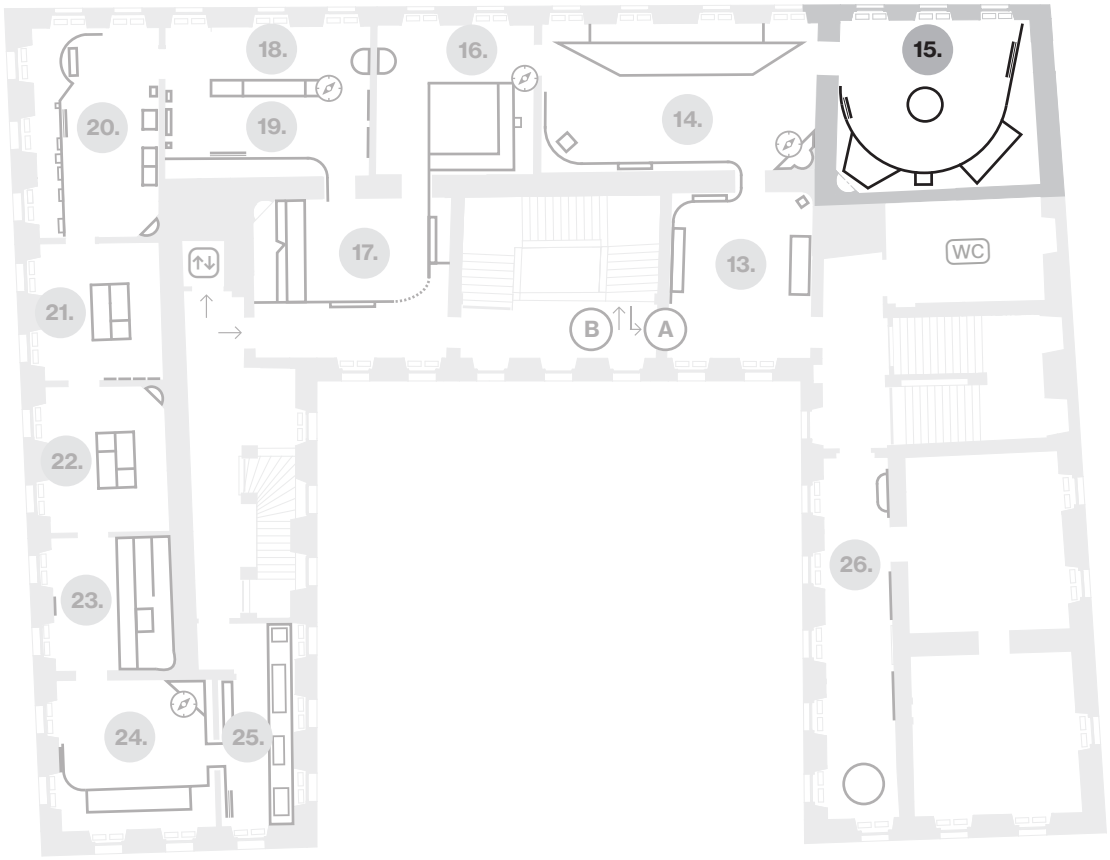
27
Král podsvětí Enma
Japonsko, 16. století
dřevo, polychromie, zlacení
NGP, zakoupeno ze sbírky Pavla Stránského 1951
Vp 77

Tato socha je nejstarší ukázkou japonského buddhistického sochařství ve sbírce NGP. Je vytvořena spojením dřevěných částí bez užití kovových spojů nebo klihu. Enma (v sanskrtu Jama) je hlavní z „deseti nebeských králů“. Soudí zemřelé podle míry jejich dobrých a špatných skutků. Jeho tvář kryje červený lak, oči jsou vykládány křišťálem a tmavými polodrahokamy. Oblečen je do soudcovského taláru a čapky, žezlo, které držel původně v pravé ruce, chybí. Na spodní části sochy se nachází nápis *Enma daió* („velký král Enma“).

28
Sútra o deseti králích, list
Tibet, 19. století
barvy, papír
NGP, zakoupeno 1955, původně sbírka Ladislava Webera
Vm 739–Vm 760

Sútra o deseti králích je populární text v Číně a v Japonsku. Její tibetská verze představuje spíše než překlad čínské verze její volnou parafrázi. Objevují se na ní typicky tibetské prvky, například v zobrazení postav. Sútra se skládá ze 43 oboustranných listů, na 16 listech se nacházejí drobné iluminace buddhistických božstev a hodnostářů a na deseti listech jsou vyobrazeni vládci jednotlivých pekel.

15. Umění tibetského buddhismu

1
Video – *Thangka* s námětem Kola bytí

Kolo bytí (*Bhavačakra*)
Tibet, počátek 19. století
barvy, plátno
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1969
Vm 2770

Bhavačakra ve stručnosti představuje základní prvky buddhistické nauky – zákony vznikání a bytí, ale i způsob, jak je překonat a zrušit.

Ve středu se nacházejí tři zvířata symbolizující tři duchovní jedy – prase (nevědomost), kohout (žádostivost) a had (nenávist), z nichž pochází celá *sansára* (cyklus znovuzrozování).

Šest stavů existence tvoří svět lidí, svět zvířat, horká a studená pekla, oblast hladových duchů, oblast polobohů a nebe bohů.

Vnější kruh s dvanácti články vysvětluje závislé vznikání a následnou řetězovou reakci.

2
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

3
Rituální trubka *kangling*
Tibet, 17.–18. století
kost, kůže
NGP, zakoupeno 1982
Vu 3783

Trubka *kangling* se používá při různých náboženských obřadech *čho*, například při pohřbech, spolu s bubínkem a zvonkem. Nejvhodnější na její výrobu je stehenní kost osoby, která zemřela násilnou smrtí, nebo kost významného buddhistického učitele.

4
Bílá ulita *šankha*
Tibet, 18. století
ulita, měď, stříbření
NGP, zakoupeno 1982
Vu 3782

Bílá pravotočivá ulita se používá při náboženských obřadech. Hrot ulity je upraven jako náustek a její zvuk symbolizuje pravou *dharmu*, tedy buddhistickou nauku. Její bělost připomíná čistotu nebeských sfér.

***Cchaccha* – votivní destičky**

Cchaccha jsou tibetské votivní destičky, které se pomocí speciální formy vyráběly z pálené nebo nepálené hlíny. Někdy se do hlíny přidávaly drcené kosti nebo popel zemřelých lamů. *Cchaccha* se používaly jako náplně posvátných předmětů či stúp. Mohly být i malované a sloužily místo soch na domácích oltářích, nebo byly součástí *gau*, schránek na amulet.

5
Ochránce Mahákála
Tibet, 19.–20. století
pálená hlína
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1984
Vp 3042

6
Zelená Tára
Tibet, 19.–20. století
pálená hlína
NGP, zakoupeno 1982
Vp 2956

7
Congkhapa
Tibet, 19.–20. století
pálená hlína
NGP, zakoupeno 1972, původně
sbírka Josefa Hejzlara
Vp 2597

8
Ochránce Mahákála
Tibet, 18.–19. století
bronz, zlacení, polychromie
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1977
Vp 2781

9
Ochránce Pehar
Tibet, 18.–19. století
bronz, zlacení, polychromie
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1977
Vp 2782

10
Ochránce Vadžrabhairava
Tibet, 17.–18. století
bronz, zlacení
NGP, zakoupeno 1968
Vp 2446

11
Ochránce Vadžrakumara
Tibet, 19. století
mosaz, zlacení
NGP, zakoupeno 1969
Vp 2478

12
Buddha Akšóbhja
Tibet, 17.–18. století
bronz, zlacení
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979
Vp 2869

13
Buddha Amitábha
Tibet, 15.–16. století
bronz, zlacení, polychromie, lak
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1973
Vp 2642

14
Rigdzin Padma Thinlä
Tibet, 19. století
měď, zlacení, polychromie
NGP, zakoupeno (Pražské starožitnosti) 1994
Vp 3186

15
Arhat
Vnitřní Mongolsko, 18. století
měď, zlacení
NGP, zakoupeno (Pražské starožitnosti) 1968
Vp 2458

16
Buddha Šákjamuni
Tibet, 18. století
bronz, zlacení
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1968
Vp 2453

17
Congkhapa
Tibet, 18. století
bronz, zlacení
NGP, zakoupeno 1958, původně
sbírka Rudolfa Hejného
Vp 460

18
Bódhisattva Avalókitéšvara
Tibet, 15.–16. století
mosaz, zlacení, polychromie
NGP, zakoupeno 1958, původně
sbírka Rudolfa Hejného
Vp 479

19
Bódhisattva Avalókitéšvara
Tibet, 16.–17. století
bronz, zlacení
NGP, převedeno z UPM 1961
Vp 896

20 **14**
Buddha Amitájus
Tibet, 17. století
bronz, zlacení, vykládáno tyrkysy
NGP, zakoupeno 1955
Vp 320

21
Bódhisattva Maňdžušrí
Tibet, 17.–18. století
bronz, zlacení, polychromie,
vykládáno tyrkysy
NGP, zakoupeno 1983
Vp 3033

22
Bílá Tára
Tibet, 1644–1661
bronz, zlacení
NGP, zakoupeno 1985, původně
sbírka Borise Michajlova
Vp 3093

23
Zelená Tára
Tibet, 17. století
bronz, zlacení, vykládáno tyrkysy
NGP, zakoupeno 1985, původně
sbírka Borise Michajlova
Vp 3094

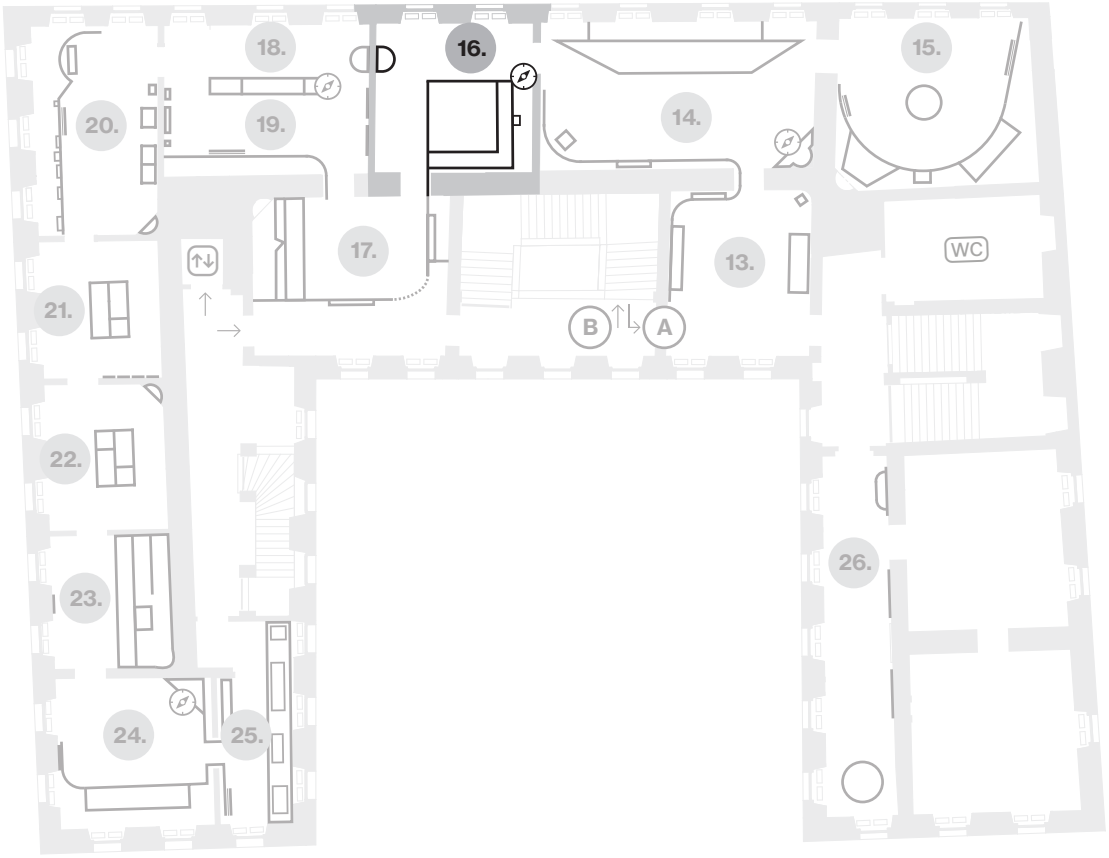
24
Video – Tibetská plastika a moderní technologie průzkumu

Neinvazivní rentgenovou fluorescenční analýzou, metodou sloužící k určení prvkového složení materiálů, bylo zjištěno, že zkoumané buddhistické plastiky jsou převážně z mědi s různými příměsmi, následně zlacené, případně doplněné barvami či polodrahokamy. Měření a výsledky zpracovala Chemicko-technologická laboratoř NGP.

Pro zjištění vnitřního obsahu sochy byla použita metoda neutronové tomografie. Pomocí neutronů bylo možné proniknout vnější kovovou vrstvou a vidět v dutině sochy drobné obětiny (posvěcená zrnka obilovin, textilie, sútry či modlitby na papíře). Průzkum proběhl v roce 2025 ve spolupráci s Katedrou jaderných reaktorů FJFI ČVUT v Praze.

25
Audio – Recitace súter tibetskými mnichy
Zdroj: Freesound, BR_092v2_Himalaya_Buddhist-Monks.mp3 by kevp888,
https://freesound.org/s/440239/, licence: Attribution 4.0
Natočeno v buddhistickém klášteře v Himálaji 2007

16. Zenové umění a sbírka Kaeru-an

1
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

2
Kasumi Bunšó (1905–1998)
Východní hora přechází přes řeku (kaligrafie na zenové holi)
Japonsko, 1985
tuš, cedrové dřevo
NGP, dar Felixe Hesse 2019, původně sbírka Kaeru-an
Vm 6801

3
Inaba Šinden (1906–1986)
Zenová váza
Japonsko, 1960–1986
keramika
NGP, dar Felixe Hesse 2019, původně sbírka Kaeru-an
Vu 4376

Tato geometrická váza je z jedné strany zdobena zenovým kruhem a nápisem „Co je to?“ Z druhé strany je dekorována obrysem meditujícího zenového patriarchy Darumy a nápisem „Nevím!“, který doplňuje Šindenův monogram.

4 **15**
Ótagaki Rengecu (1791–1875)
Miska *mizukoboši* s plastickým dekorem žáby a kaligrafií
Japonsko, 1860–1875
keramika
NGP, dar Felixe Hesse 2019, původně sbírka Kaeru-an
Vu 4377

Mizukoboši je typ misky na vodu využívaný při japonském čajovém obřadu. Tato miska je signována jménem Rengecu a zdobena kaligrafií veršů:
„Když led na jezírku taje a slyšíš žáby kvákat, víš, že dlouhý spánek je u konce.“

5
Ótagaki Rengecu (1791–1875)
Konvička na čaj s plastickým dekorem žáby a kaligrafií
Japonsko, 1860–1875
keramika
NGP, dar Felixe Hesse 2019, původně sbírka Kaeru-an
Vu 4375

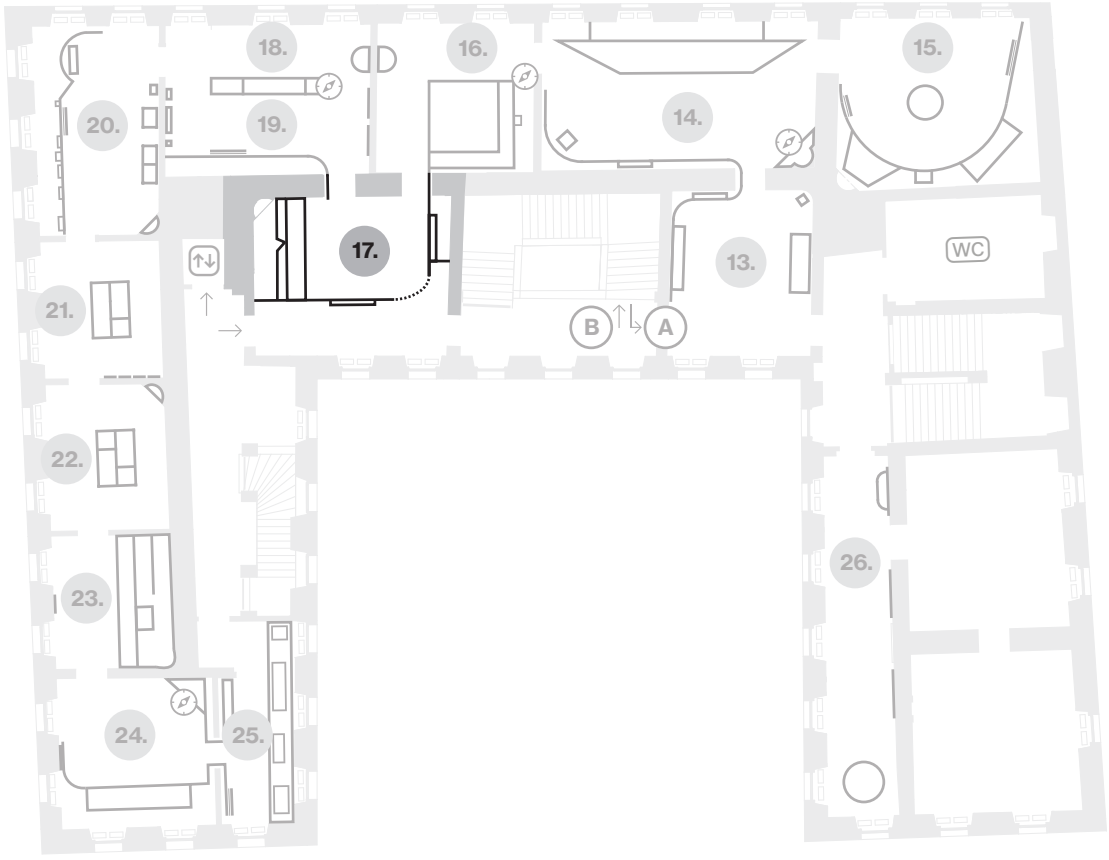
Konvička je signována jménem Rengecu a zdobena kaligrafií veršů:
„Tak jak dny plynou při oslavě života, nelze je sečíst, a věk střídá další věk, raší bambus u chýše."

6, 7, 8
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

9
Audio – Flétna *šakuhači*

Taki ochi, ryūgenji; taki ochi, fudaiji
interpret Vlastislav Matoušek, z alba *Shakuhachi. Taki ochi*, © 2003 Vlastislav Matoušek; 2HP Production, s. r. o., s laskavým svolením V. Matouška a 2HP Production, s. r. o.

17. Čínské písmo a kaligrafie

1, 2
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

3
Han Hjanglim (n. 1956)
Hora v mých myšlenkách
Korea, 20. století
keramika, poleva
NGP, dar velvyslanectví Korejské republiky 2007
Vu 4349

4
Roe Kyŏngdžo (n. 1951)
Mramorovaná váza
Korea, 20. století
keramika, poleva
NGP, dar velvyslanectví Korejské republiky 2007
Vu 4343

5
Sin Čchŏl (n. 1963)
Mramorovaná váza
Korea, 20. století
keramika, poleva
NGP, dar velvyslanectví Korejské republiky 2007
Vu 4347

6
Mun Hwača (činný ve 20. století)
Váza s modro-šedou polevou
Korea, 20. století
keramika, poleva
NGP, dar velvyslanectví Korejské republiky 2013
Vu 4371

7
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

8
Ilustrované příběhy o lásce synovské a bratrské
Čína, 19. století
černobílý dřevořez
NGP, zakoupeno 1974
Vm 3371

Knihtisk se v Číně rozšířil ve druhé polovině 9. století. Nejdříve byly do dřevěných desek vyrývány jednotlivé texty. V 11. století se tisk zdokonalil a za dynastie Jüan (1279–1368) pronikaly poznatky i do Evropy, kde se první knihy začaly tisknout v polovině 15. století.

Čínská rodina byla patrilineární, a synové byli proto pověřeni obětovat zemřelým předkům.

Podle konfuciánské tradice měl syn své rodiče ve všem poslouchat a známé jsou příběhy o synovské oddanosti.

9
Pečetidlo s řezbou tří lvů v džungli
Čína, 17.–18. století
nefrit
NGP, zakoupeno 1973
Vu 2938

10
Pečetidlo ve tvaru skály a mraků
Čína, 18.–19. století
jantar
NGP, zakoupeno 1987
Vp 3124

11
Pečetidlo s řezbou lva na skalním útesu
Čína, 17.–18. století
nefrit
NGP, zakoupeno 1973
Vu 2936

12
Pečetidlo ve tvaru jednorožce *čchi-lina*
Čína, 18. století
slonovina
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1995
Vp 3188

13
Pečetidlo ve tvaru mořského draka
Čína, 17.–18. století
nefrit
NGP, zakoupeno 1973
Vu 2935

14
Dvojité pečetidlo
Čína, 18. století
kámen
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1968
Vu 2681

15
Pečetidlo ve tvaru květu lotosu
Čína, 10.–11. století
nefrit
NGP, zakoupeno (VADAMO) 1994
Vp 3183

16 **16**
Psací souprava šestidílná
Čína, 18. století
porcelán
NGP, zakoupeno 1974
Vu 2947–Vu 2952

Porcelánová psací souprava se skládá ze dvou dóz na štětce, šestibokého podnosu, krychlové dózičky, stojánku a ploché mističky. Zdobí ji malba s motivy otisků pečetidel a dokládá tvarovou různorodost jejich provedení. Pečetě se vyráběly v nejstarších dobách z kovu a později se řezaly do kamenů, jako byly mastek, jantar, nefrit, případně do slonoviny či jiných méně běžných materiálů.

17
Tubus na štětce s motivem krajiny a usedlosti
Čína, 19. století
tuš, slonovina
NGP, získáno z pozůstalosti 1991, původně sbírka Marthy Dodd-Sternové
Vu 3987

18
Dózička na pečetní barvu
Čína, 17.–18. století
kamenina, tlačený dekor, krakelovaná poleva
NGP, zakoupeno 1985
Vu 3925

19
Nádobka na vodu
Čína, 18. století
porcelán, poleva
NGP, zakoupeno 1969
Vu 2726

20
Nádobka na vodu
Čína, kolem 1700
porcelán, tmavá poleva
NGP, zakoupeno 1985
Vu 3924

21
Miska ve tvaru lotosového listu
Čína, 16.–17. století
nefrit
NGP, zakoupeno 1985, původně
sbírka Josefa Martínka
Vu 3923

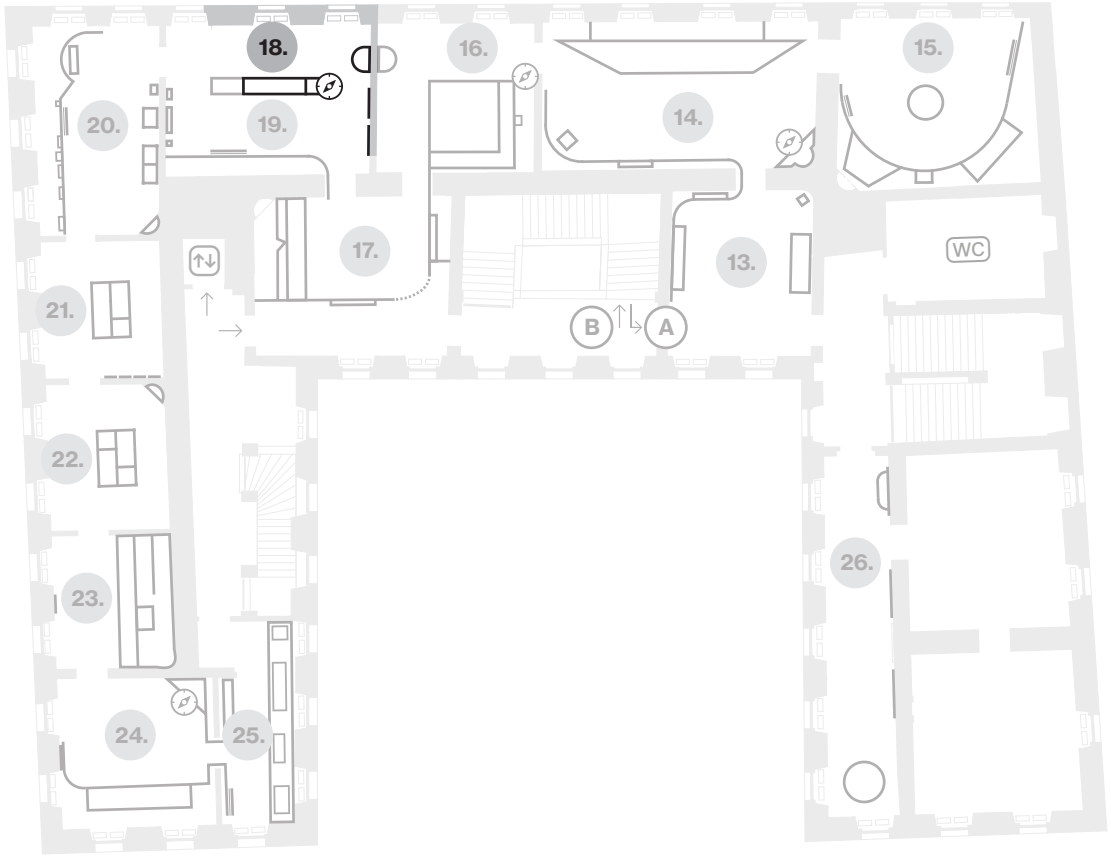
22
Těžítko na papír ve tvaru kachny
Čína, 17.–18. století
steatit
NGP, zakoupeno 1974, původně
sbírka Mu-ťing Novotné
Vp 2664

23
Tuš lisovaná do kruhové desky s motivem sta ptáků
Čína, 19. – počátek 20. století
tuš
NGP, zakoupeno od Juraje Iványiho 1968
Vu 2683

Tuš se vyrábí ze sazí a nejrůznějších příměsí. Lisovala se do trvanlivých tyčinek, které bylo třeba smísit s vodou, k čemuž se používal roztírací kámen. Čínští vzdělanci označovali štětec, tuš, kámen na roztírání tuše a papír jako tzv. „čtyři poklady vzdělancovy pracovny“ (*wen fang s’ pao*).

24
Kámen na roztírání tuše s básní
Čína, 18. století
kámen
NGP, zakoupeno 1972, původně
sbírka Adolfa Hoffmeistera
Vp 2590

18. Japonská kaligrafie 17

1, 2
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

3
Ojama Hórai (n. 1926)
Háj
Japonsko, 2010
dřevo, řezba
NGP, dar Asociace pro mezinárodní rozvoj kaligrafické kultury (*Kokusai šodó bunka hatten kjógikai*) 2015
Vm 6654

Kaligrafie znaku „Háj“ (林) dokazuje nový způsob uměleckého ztvárnění písma, které japonští kaligrafové přenášejí od tradiční práce s tuší a plochou papíru do dalších technik a trojrozměrných materiálů. Tím se snaží inovovat plastické pojetí tušových tahů. Rytí znaků do dřeva jim propůjčuje až sochařské kvality. Někteří současní autoři se na kaligrafie řezané do dřeva – *kokudži* – přímo specializují.

4
Krabice na psací náčiní (*suzuribako*) s motivem krajiny
Japonsko, 2. polovina 18. století
dřevo, lak, zdobeno zlatým práškem
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1953
Vu 125

Krabice na psací náčiní je kryta přírodním lakem a zdobena zlatým práškem v nízkém a vysokém reliéfu, konkrétně technikou *našidži*, která připomíná slupku hrušky *naši*. Ke zdobení bylo dále použito plátkové zlato, lineární kresba lakem, sypání zlatým práškem a kresba seškrábáním. I když předmět sloužil k praktickému využití, je zároveň excelentní ukázkou vytříbeného smyslu pro dekor i záliby v přírodních motivech.

5
Nádoba na štětce
Japonsko, 19. století
bambus
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno z Museum für Kunst und Gewerbe v Hamburku 1888
Vu 1411

6
Láhev na sake *tokuri* s kaligrafovaným nápisem
Japonsko (Arita), 18. století
kamenina, poleva
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1976
Vu 3346

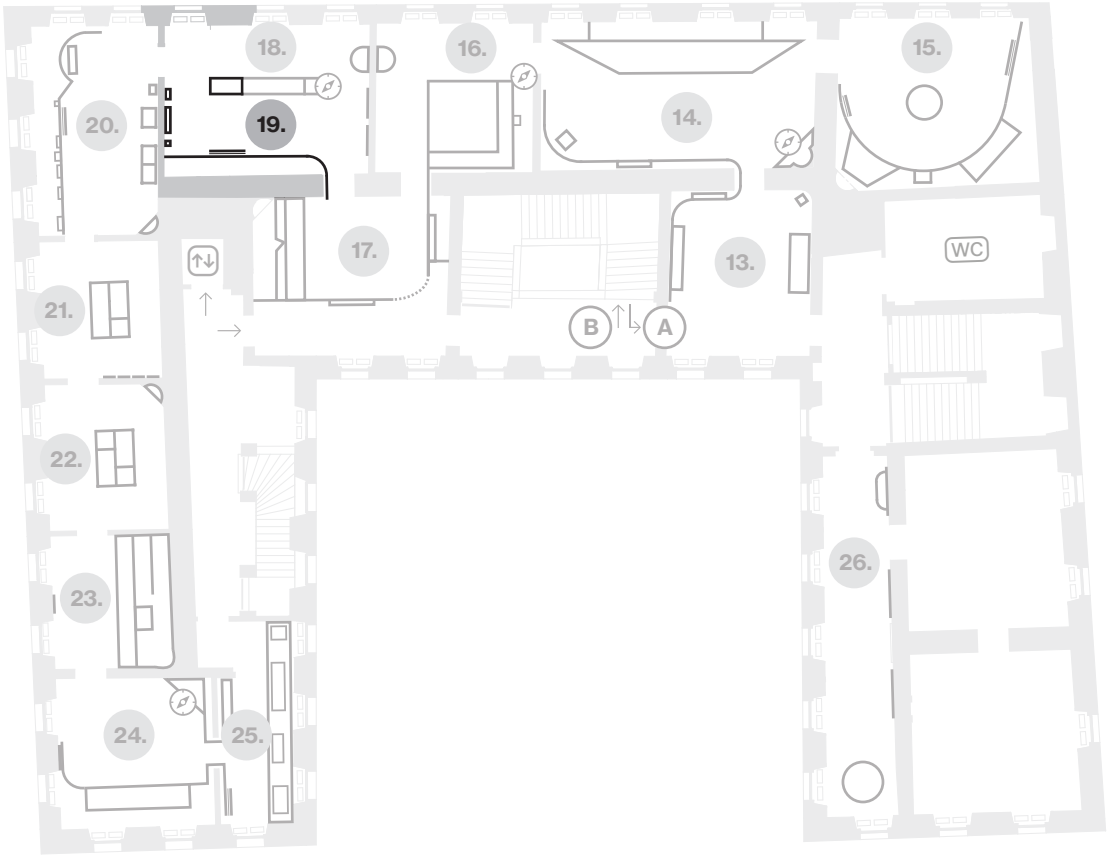
Nápis: „Takahaši-čó (čtvrť či město Takahaši), Macuo Džinbei (jméno výrobce či majitele).“

7
Kniha vějířů
Japonsko, 17. století
tuš, barvy, papír
NGP, zakoupeno 1955, původně sbírka Joe Hlouchy
Vm 725

Kniha vějířů (*Ógi no sóši*) je unikátní sbírka ilustrovaných básní *waka* od různých anonymních i slavných autorů a z různých zdrojů, verše doprovázejí malé vějíře provedené v japonském malířském stylu *jamatoe*. Pražský soubor zahrnuje 40 listů po třech básních psaných v kaligrafickém stylu trávového písma (*sóšo*), se 120 básněmi je tedy nejdelším z dosud dochovaných známých exemplářů *Knihy vějířů*. Jednotlivé listy sbírky jsou v expozici obměňovány.

8, 9, 10
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

19. Islámská kaligrafie

1
Video – Islámská kaligrafie a knižní umění

Rukopis 25. *džuz'u* Koránu
Írán, 17. století
inkoust, barvy, zlato, papír, tlačená a zlacená kůže, 24,3 × 18,3 cm
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od Franze Johanna Josepha Bocka 1888
Vm 1890

2
Skleněný žeton půl-*kistán*, nápis se jménem provinciálního pokladníka al-Kásima ibn ʿUbajd Alláha
Egypt, 734–742
(116–124 islámského letopočtu)
zelené sklo, ražba
Národní muzeum – Náprstkovo muzeum, původně sbírka Solnice
N 9774

3
Mince *dirham*, avers s vyznáním víry v jediného Boha
Španělsko, 781–782
(165 islámského letopočtu)
stříbro, ražba
Národní muzeum – Náprstkovo muzeum, původně sbírka Bedřicha Augsta
N 772

Středový nápis uvádí arabský text: „Není božstva kromě Boha samotného. Nemá žádného společníka.“ Užití arabského písma na muslimských mincích bylo v počátcích islámu zásadní pro odlišení od mincí Byzantinců a perských Sásánovců, které většinou nesly figurální zobrazení panovníka. Nápis často uváděl vyznání víry v jediného Boha, mj. i jako vymezení se vůči víře v Boží trojjedinost sousedních křesťanů. Díky oběhu mezi obyvatelstvem byly mince účinným prostředkem proklamace nové politicko-náboženské identity raných muslimských států.

4
Mince *dirham*, revers s vyznáním víry v Muhammada jako božího posla
Írán a Střední Asie, 896–897
(283 islámského letopočtu)
stříbro, ražba
Národní muzeum – Náprstkovo muzeum
N 8403

5
Mince *gurúš*, revers se stylizovanou kaligrafickou insignií (*tughrou*) sultána Ahmeda III.
Turecko (Konstantinopol), 1703–1704
(1115 islámského letopočtu)
stříbro, ražba
Národní muzeum – Náprstkovo muzeum,
původně sbírka Bedřicha Augsta
N 1279

Tughrá osmanského sultána Ahmeda III. (vládl 1703–1720) uvádí: „Ahmed Chán, syn Mehmeda, [nechť je] navždy vítězný.“ Text dole doplňuje místo a rok ražby.

6
Panely s koranickým nápisem v lístkovitém kúfském stylu
asi Španělsko, kolem poloviny 11. století
dřevo, řezba, fragmenty polychromie
NGP, zakoupeno 1971
Vp 2614, Vp 2616, Vp 2619, Vp 2621

Panely zdobí arabský nápis v lomeném kúfském stylu ve zdobné lístkovité formě. Koranický text nahoře uvádí nesouvislé úryvky z 285. verše druhé *súry*. Ten hovoří o uvěření Muhammada a jeho následovníků v Boha, anděly, Písmo a proroky. Nápis na spodním panelu uvádí, že „veškerá moc náleží Bohu“.

Panely představují fragment kaligrafického pásu nejspíše z interiéru mešity. Pochází pravděpodobně z Pyrenejského poloostrova, jehož různé části byly mezi 8. a 15. stoletím pod arabskou nadvládou.

7, 8 **18**
Dvě obkladové dlaždice (*káší*) s koranickým nápisem v kurzivním stylu *nasch*
Írán (asi Kášán), 1261–1262 (660 islámského letopočtu) a 2. polovina 13. století
fritová keramika, kovový listr
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno u Bourgeois Frères v Kolíně nad Rýnem 1892
Vu 1555, Vu 1556

Dlaždice jsou lemovány arabským nápisem v kurzivním stylu *nasch*. Osmicípá dlaždice cituje první *súru* Koránu, „Otevíratelku“. Dlaždice ve tvaru kříže nese 190.–192. verš třetí *súry*, kde stojí, že Bůh je všemocný a stvořil svět jako dokonalý. Dlaždice nejspíše zdobily fasádu náboženské stavby. Jejich dekorace byla provedena nákladnou technikou kovového listru, která zajistila vysoce ceněný měňavý lesk.

9
Obkladová dlaždice vlysu s arabským kaligrafickým pásem
Írán (asi Kášán), 14. století
profilovaná fritová keramika, kovový listr, malba kobaltem pod polevou
Moravská galerie v Brně, zakoupeno od Mitteldeutscher Kunstgewerbeverein ve Frankfurtu nad Mohanem 1889
U 7476

10
Obkladová dlaždice (*káší*) s motivem zajíců a kaligrafickým pásem
Írán (asi Kášán), konec 13. – 14. století
fritová keramika, kovový listr, malba kobaltem pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961
Vu 1554

11, 12
Dvě apatykářské nádoby (*albarelli*) s pseudonápisy ve středovém pásu
Španělsko (asi Manises, v inspiraci islámskými vzory), 16. století
pórovina, kovový listr, malba pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, dar vicekonzula USA Arnolda Weissbergera 1911
Vu 1572, Vu 1799

Estetické kvality islámské kaligrafie a její příznačnost pro umění muslimského světa vedly od 10. století k užívání pseudo-kaligrafických dekorativních motivů. Ty, aniž by vytvářely slovní obsah, tvarově napodobují arabské písmo. Uplatňovaly se nejen v islámském, ale i křesťanském prostředí, jak dokládají dvě apatykářské nádoby ze Španělska 16. století s pseudonápisem v pásu uprostřed těla.

13
Stolek s nápisy „jak si Bůh přál“ („má šá᾽a-lláh“) v geometrizovaném kúfském stylu
Turecko, 19. století
dřevo, řezba, vykládáno kostí, perletí a dřevem
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979, původně zámek Žamberk (ze sbírky rodu Parishů)
Vu 3470

Boční strany stolku jsou zdobeny arabskými nápisy „má šá'a-lláh“, neboli „jak si Bůh přál“. Ty jsou provedeny písmem v kúfském stylu, vyznačujícím se přímými liniemi a hranatými tvary, a jsou upraveny do čtvercového formátu. Dekorativní funkce kaligrafie zde převládá.

14
Miska na omývání s girlandami a verši požehnání v osmanské turečtině
Turecko, polovina 18. – polovina 19. století
měď, tepání, rytí, zlacení (*tombak*)
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od Theodora Grafa ve Vídni 1886
Vu 1699

Miska užívaná v tureckých lázních (*hammamu*). Verše v osmanské turečtině proklamují čistotu a neposkvrněnost vody, její ozdravnou schopnost jako „živé vody“ a oslavují ji jako zdroj hojnosti. Nápis tak nepřímo žehná obsahu i uživateli misky.

15
Mísa s nápisy obsahujícími panovnické titulatury v kartuších
Egypt či Sýrie, 19. století
mosaz, lití, tepání, rytí
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1974
Vu 3028

Dekorativně provedené arabské nápisy v kartuších zahrnují panovnické titulatury, např. „moudrý vládce“ („al-sultán al-ʿálim“), „vznešený“(„al-ʿálí“) či „vládce králů“ („al-sultán al-mulúk“). V tomto případě text oslavující panovníka vychází z napodobování ranějších vzorů a neznačí užití u dvora.

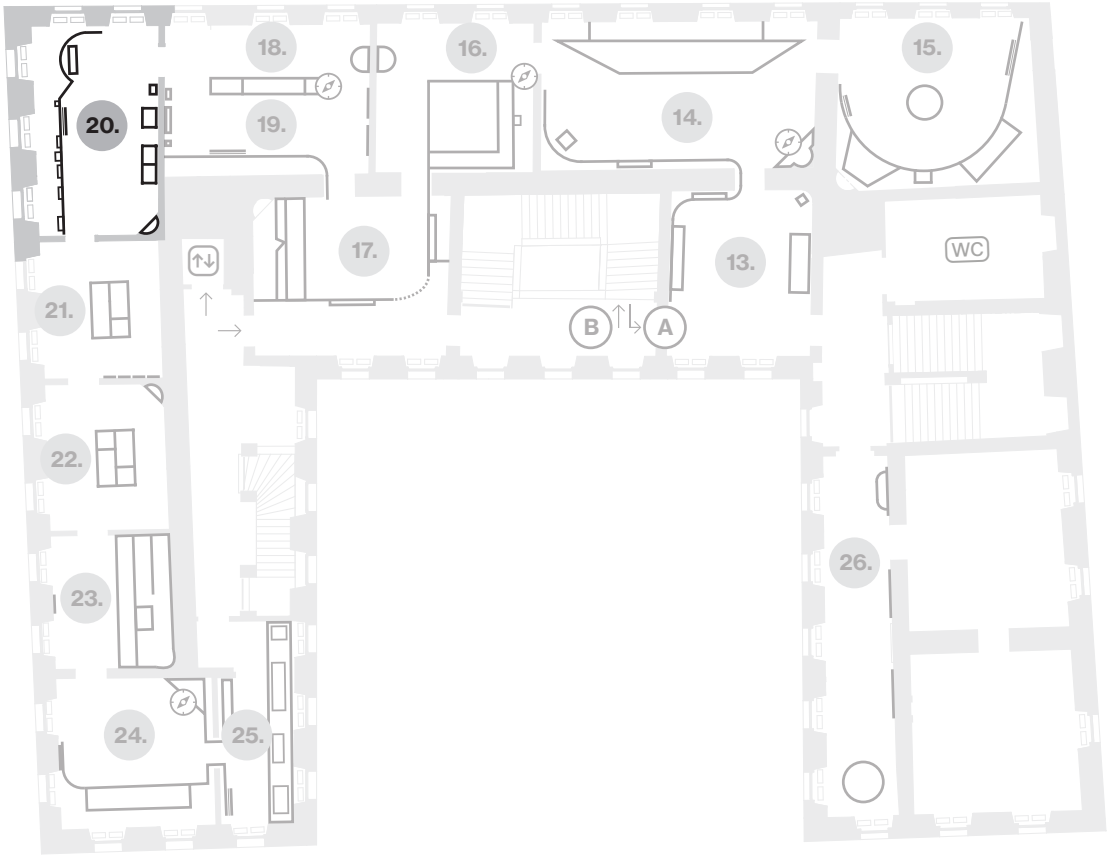
16
Mohammad (asi dílenská tvorba)
Talíř s perským nápisem v kurzivním stylu *nastaʿlík*
Írán, 1864–1865 (1281 islámského letopočtu)
pórovina, malba kobaltem pod polevou
NGP, dar Adély Marcusové 1965, původně sbírka Waltera Marcuse
Vu 2506

Talíř nese perský nápis v kurzivním stylu *nastaʿlík*. Ten se rozvíjel od 15. století právě v rámci provedení perštiny, jejíž vizuální stránka se liší od arabštiny absencí arabského určitého členu „al“, psaného dvěma svislými linkami. *Nastaʿlík* se vyznačuje větším sklonem a důrazem na ladnost linie. Text citovaný na talíři uvádí mimo jiné rok zhotovení.

17
el-Hádždž Mustafá
Meč (*jataghan*) s pochvou, na čepeli jména tvůrce a majitele a rok dokončení
Turecko či Balkán, 1860–1861
(1277 islámského letopočtu)
ocel, stříbro, cizelování, filigrán, zlacení, vykládáno korály
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno 1953
Vu 1677

Nápis na čepeli meče uvádí rok jeho dokončení a jméno autora „el-Hádždž Mustafá“ a majitele „Sülejmán“. Motiv šesticípé hvězdy, v islámském kontextu symbolu pečeti krále a proroka Šalamouna, plní ochrannou funkci.

20. Dekor v islámském a indickém umění

1 **19**
Dveře v rámu
Egypt, 19. století
dřevo, řezba, vykládáno kostí, slonovinou, korálem a dřevem
NGP, zakoupeno ze soukromé sbírky 1965
Vu 2405

Dveře ilustrují propojení rostlinného a geometrického ornamentu s kaligrafií v propracovaném dekoru na rozsáhlé ploše. Arabský nápis cituje biblický verš: „Pozdvihněte, ó brány, svrchků svých, pozdvihněte se vrata věčná, aby vjíti mohl král slávy.“ (Žalm 24, 9) Dveře tak mohou pocházet z interiéru koptského (nejspíše egyptskokřesťanského) kostela, popřípadě mohly být zhotoveny jako vývozní artikl do Evropy. V každém případě dokládají, že s ohledem na čilý obchod a obyvatele různých vyznání v muslimských zemích nemusí být umělecké a užitkové předměty v „islámském“ stylu vždy spjaty výhradně s poptávkou či tvorbou muslimů.

2
Panel s motivem arabesky
Egypt či Sýrie, 14.–15. století
dřevo, řezba
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od Franze Johanna Josepha Bocka 1887
Vu 1788

3
Tiskařský štoček bordurového pásu s arabeskou
Írán, 19. století
dřevo, řezba
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975
Vu 3122

4
Vykuřovadlo s dekorem arabesky
Írán, 1. polovina 19. století
mosaz, tepání, prolamování, rytí
NGP, převedeno z UPM 1961, dar Heinricha Havla 1887
Vu 1686

5
Video – Perská *chinoiserie* a jedna sběratelská historie

Tapiserie (*kilim*), fragment
Írán (asi Kášán), kolem 1600
hedvábí, kovové vlákno, ručně tkáno, 160 × 124 cm
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno u Solomona v Drážďanech 1894
Vu 949

6
Talíř (*tabak*) s motivem vinných hroznů
Turecko (Iznik), kolem 1560
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od Leopolda Hamburgera ve Frankfurtu nad Mohanem 1886
Vu 1549

V 15. a 16. století se čínské inspirace odrážely i v dekorativních motivech turecké dynastie Osmanů. To dokládá příklad keramiky s centrem výroby v městě Iznik. Technologické inovace vedly k vyšší bělosti a ztenčení stěny keramických nádob, což umožnilo vizuální přiblížení čínskému modrobílému porcelánu. Z toho vychází i pojetí motivu vinných hroznů.

7
Talíř (*tabak*) s trsy karafiátů a motivy tří perel moudrosti (*čintámani*)
Turecko (Iznik), kolem 1580
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, zakoupeno od Franze Johanna Josepha Bocka v Cáchách 1886
Vu 2916

V osmanském umění čínské inspirace vedly také k užívání motivu *čintámani* – buddhistického symbolu tří perel moudrosti – a vln narážejících na skály, zde v kombinaci s trsy karafiátů.

8
Džbánek s motivem vlnek
Turecko (Iznik), 1585–1600
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno u Rosenberga v Paříži 1887
Vu 1546

9
Džbánek s motivem tulipánů
Turecko (Iznik), kolem 1565
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, zakoupeno od architekta Jana Kaplického 1986, původně sbírka Vojtěcha Lanny
Vu 3935

10
Talíř (*tabak*) s trsem květin a listem *saz*
Turecko (Iznik), asi 1570–1600
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, zakoupeno u Bourgeois Frères v Kolíně nad Rýnem 1884
Vu 2909

Kolem poloviny 16. století se osmanský dekor rozvíjí do svébytné podoby. Barevná paleta je obohacena o zelené, tyrkysové a cihlově červené tóny. Rostlinný repertoár je rozšířen o ozubený list *saz* a turecké květiny – tulipán, karafiát, růži a hyacint. Čínské vzory doznívají například v motivu vln po obvodu talířů.

Iznická keramika dekorem významně inspirovala i evropskou produkci.

11
Talíř s trsem květin
Itálie (asi Padova, v inspiraci tureckými iznickými vzory), 17. století
pórovina, malba pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, původně zámek Klášterec nad Ohří (ze sbírky rodu Thun-Hohenstein Salm-Reifferscheidt)
Vu 3425

12
Obkladové dlaždice s rostlinným dekorem s motivy tulipánů a lotosů
Turecko (Iznik), počátek 17. století
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963, původně zámek Mnichovo Hradiště (ze sbírky rodu Valdštejnů)
Vu 2021 a, c

13
Obkladové dlaždice s motivem květin ve váze
Sýrie, 17.–18. století
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, získáno od V. Herzfelda v Praze 1894
Vu 1547

14
Talíř se stylizovaným rostlinným dekorem a heraldickým motivem orla
Španělsko (asi Manises, v inspiraci islámskými vzory), 17.–18. století
pórovina, kovový listr, malba kobaltem pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, dar vicekonzula USA Arnolda Weissbergera 1911
Vu 1573

Rozvržení dekoru a technika kovového listru se zlatavým třpytem dokládají přetrvávající inspiraci, kterou španělští řemeslníci čerpali z muslimské keramiky po ukončení arabské nadvlády na Pyrenejském poloostrově v roce 1492. Geometrizované rostlinné motivy napodobují islámské vzory. Zde jsou však doplněny o vyobrazení orla pojaté dle zvyklostí evropské heraldiky.

15
Talíř typu *tetón* se stylizovaným rostlinným dekorem a motivem dvouhlavého orla
Španělsko (asi Manises, v inspiraci islámskými vzory), 17. století
pórovina, kovový listr, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno (Antikva, n. p.) 1951
Vu 3

16
Vykuřovadlo (*midžmar* či *mabchara*) se stylizovanými figurálními motivy
Sýrie, polovina 13. – polovina 14. století
bronz, prolamování, vykládáno zlatem a stříbrem
NGP, převedeno z UPM 1961, získáno z pozůstalosti Jana Eduarda rytíře z Neubergu 1892
Vu 1683

Vykuřovadlo ukazuje užití stylizovaných figurálních motivů na islámských užitkových předmětech. Tělo zdobí zjednodušené postavy sedících dvořanů a hudebníků. Zoomorfní nohy jsou vykládány motivy dvouhlavého orla.

Obdobná vykuřovadla byla užívána u dvora k pálení kadidla či santalového dřeva. Víko je prolamováno kvůli šíření vonné esence. V horní části nese nápis: „Stav spalování, zbraně u Alláha." Držadlo, původně na straně nádoby, se nedochovalo.

17
Násada (*sarpúš*) na vodní dýmku (*kalján*) s kosatci a motivem růže a slavíka, fragment
Írán, 19. století
mosaz, malba emaily
NGP, převedeno z UPM 1968, původně zámek Klášterec nad Ohří (ze sbírky rodu Thun-Hohenstein Salm-Reifferscheidt)
Vu 3414

18
Dlaždice s růží a slavíkem (*gol o bolbol*)
Írán, 1. polovina 19. století
profilovaná fritová keramika, malba pod polevou
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, zakoupeno od J. Krautha ve Frankfurtu nad Mohanem 1886
Vu 2868

Motiv oddaného slavíka milujícího krásnou, ale nepřístupnou růži je v perské literatuře metaforou milujícího a milovaného a v islámské mystice symbolem lidské duše vztahující se k proroku Muhammadovi či Bohu. Do výtvarného umění se námět rozšířil v inspiraci evropskými zátišími i čínským výtvarným žánrem květin a ptáků. Zpracování ukazuje snahu o realističtější přístup, uplatňovaný v perském malířství od 17. století na základě evropských vzorů.

19
Dlaždice s jezdcem na koni a bájným ptákem *símurghem*
Írán, 1. polovina 19. století
profilovaná fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od W. D. Vivié v Liberci 1886
Vu 1559

20
Dlaždice s princem Bahrámem Gúrem a harfistkou Ázádou, jeho konkubínou
Írán, konec 19. – počátek 20. století
profilovaná kamenina, malba pod polevou
NGP, zakoupeno 1982, původně asi sbírka Emila Filly
Vu 3780

Figurální výjevy se uplatňovaly také při zpracování námětů z krásné literatury a světské mytologie. Dlaždice zobrazuje příběh prince Bahráma Gúra a harfistky a jeho konkubíny Ázády, známý ze středověkých perských eposů o předislámských dějinách Íránu. Ázáda doprovází Bahráma Gúra na lovu gazel. Dlaždice zachycuje oba protagonisty, jak jedou společně na velbloudu – Bahrám Gúr drží luk a Ázáda harfu. Následuje tak způsob zobrazení ustálený v perské keramice od 12. století.

21
Tiskařský štoček s princem Bahrámem Gúrem a jeho konkubínou Ázádou při lovu gazely
Írán, 19. století
dřevo, řezba
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975
Vu 3121

22
Nádoba na přípravu čaje s rostlinným dekorem a kaligrafickými pásy
Kašmír, 19. století
mosaz, tepání, prolamování, lití, rytí
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1953
Vu 88

23
Konvice na čaj s rostlinným dekorem
Kašmír, asi 70. léta 19. století
pocínovaná měď, tepání, lití, rytí
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963, původně zámek Mnichovo Hradiště (ze sbírky rodu Valdštejnů)
Vu 1970

24
Nádoba zoomorfního tvaru s rostlinným dekorem a motivem *búta*
Kašmír, 2. polovina 19. století
stříbro, lití, rytí, zlacení
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963, původně zámek Mnichovo Hradiště (ze sbírky rodu Valdštejnů)
Vu 1976

Tvar inspirovala starověká řecká nádoba na olej *askos*. Stříbrníci druhé poloviny 19. století z něj vycházeli při tvorbě nádob na vodu a víno používaných v Británii, které vedle užitkové funkce sloužily jako dekorace. Povrch pokrývá kapkovitý motiv *búta*, v kašmírském užitém umění koloniálního období široce používaný a v Evropě spojovaný s představou „orientálního" luxusu.

25
Tiskařský štoček s motivem *búta*
Írán, 19. století
dřevo, řezba
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975
Vu 3120

26
Podnos s rostlinným dekorem
Indie (Hajdarábád), kolem 1800
slitina s převahou zinku, vykládáno stříbrem, technika *bidrí*
NGP, zakoupeno ze soukromé sbírky 1956
Vu 165

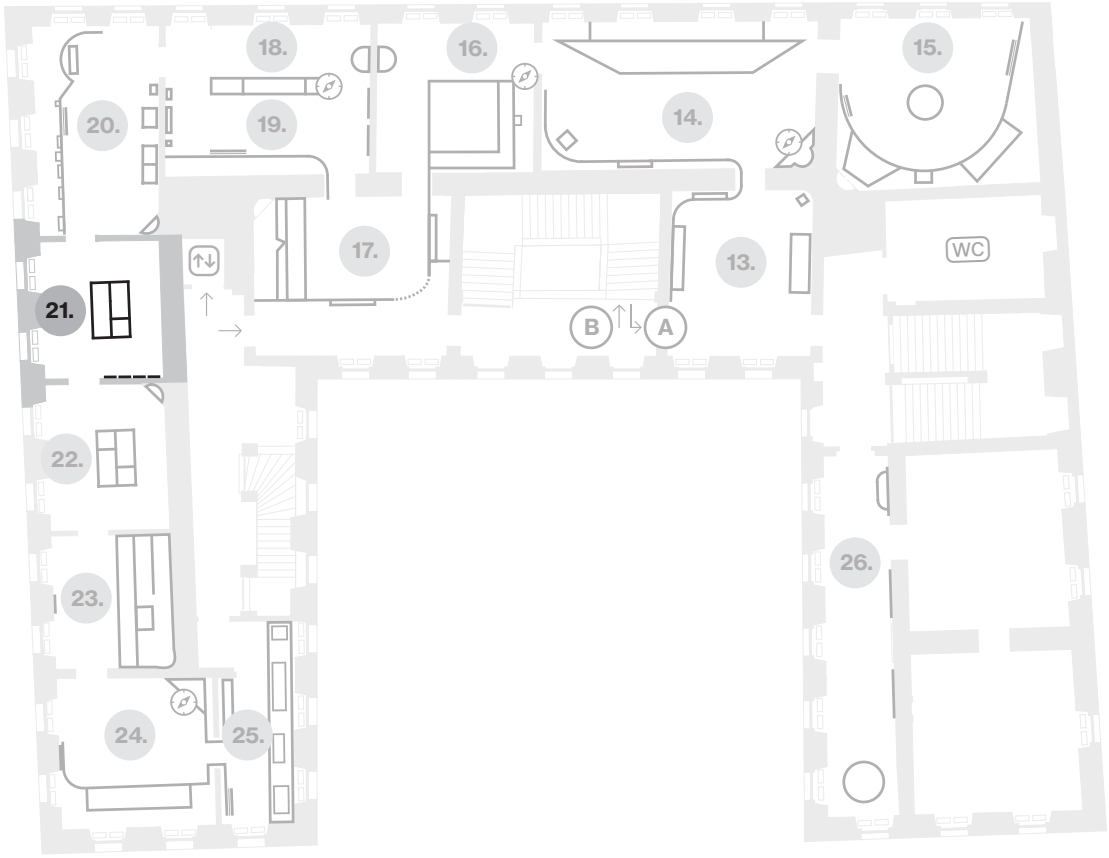
27
Nádoba na vodní dýmku (*hukká*) s květinovým dekorem
Indie (Hajdarábád), 18. století
slitina s převahou zinku, vykládáno stříbrem a mosazí, technika *bidrí*
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, původně sbírka Heinricha von Liebiega
Vu 2919

28 **20**
Skříňka s loveckým výjevem a rostlinným dekorem
západní Indie, počátek 17. století
dřevo, vykládáno (částečně barvenou) slonovinou, kovové detaily
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno v Dorotheu ve Vídni 1914
Vu 487

V dekoru indického užitého umění se běžně uplatňovalo spojení rostlinných a figurálních motivů. Skříňky s loveckými výjevy se vyráběly pod patronací Portugalců v západní Indii od 16. století. Byly vývozním artiklem, ale k ukládání osobních předmětů je vyhledávali i evropští kupci působící v Asii. Předměty určené pro zahraniční zákazníky mívaly funkci a tvary odpovídající jejich potřebám, kdežto řemeslné zpracování a dekor vycházely z místních tradic.

29
Okenní mřížka (*džáli*)
Indie, asi 19. století
pískovec
Národní muzeum – Náprstkovo muzeum, Otokar Feistmantel zakoupil v Dillí 1881
A 14268

21. Čínské dekorativní umění

1
Zásobnice
Čína, 1. století př. n. l.
hrnčina, polychromie
NGP, zakoupeno v ČLR 1951
Vp 33

2
Amfora s dračími uchy
Čína, 7.–8. století
kamenina
NGP, získáno z pozůstalosti Niny Otavové 1983, původně sbírka Vojtěcha Chytila
Vu 3786

3
Váza s dvojitými oušky
Čína, přelom 6. a 7. století
kamenina, seladonová poleva
NGP, zakoupeno 1958
Vp 579

4
Nádoba ve tvaru tygra
Čína, 2. polovina 3. století
kamenina, seladonová poleva
NGP, zakoupeno 1957
Vu 172

5
Zásobnice ve tvaru archaické nádoby
Čína, 4. století
kamenina, seladonová poleva
NGP, dar vlády ČLR 1959
Vu 218

6
Konvice
Čína, 10.–11. století
kamenina, tmavá poleva
NGP, dar vlády ČLR 1958
Vu 226

7
Váza s motivem bambusových listů
Čína, 13. století
kamenina, malba, hnědá poleva
NGP, dar vlády ČLR 1958
Vu 231

8
Podhlavník s motivem chryzantém
Čína, 11. století
kamenina, sgrafito
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1973
Vu 2896

9
Vázička s třemi podobami bódhisattvy Avalókitéšvary
Čína, 2. polovina 6. století
hrnčina, olovnatá poleva
NGP, zakoupeno 1973
Vu 2934

10
Miska s motivem lotosů
Čína, začátek 12. století
kamenina, seladonová poleva
NGP, zakoupeno 1985
Vu 3902

11
Miska na čaj
Čína, 12. století
kamenina, černá poleva
NGP, zakoupeno 1987
Vu 3944

12
Miska
Čína, 14. století
kamenina, modrá žíhaná poleva
NGP, zakoupeno 1969, původně sbírka Václava Materny
Vu 2737

13
Zásobnice (*kuan*) s motivem květů
Čína, 13.–14. století
kamenina, seladonová poleva
NGP, získáno darem 1969
Vu 2698

Jako seladony jsou označovány výrobky z kameniny a porcelánu s jemnou nazelenalou polevou v mnoha odstínech. V Číně začaly být oblíbené za dynastie Tchang (618–907), ale k dokonalosti byly dovedeny za doby dynastie Sung (960–1279).

14
Zásobnice s motivem draka a fénixe
Čína, 14. století
malovaná kamenina
NGP, zakoupeno 1969, původně sbírka Josefa Martínka
Vu 2738

15 **21**
Mísa s motivem rozvilin
Čína, rané 15. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, zakoupeno od Franze Johanna Josepha Bocka v Cáchách 1886
Vu 2908

Od dynastie Ming (1368–1644) začal v Číně v keramické výrobě převládat modrobílý porcelán malovaný kobaltovou modří pod polevou. Výrobky z počátku 15. století se vyznačují tmavšími body na světle modrých plochách a byly malovány kobaltem dováženým z Íránu.

Od konce dynastie Ming se na modrobílém porcelánu objevovaly figurální a krajinné motivy inspirované čínskou tušovou malbou.

16
Mísa s motivem pivoněk
Čína, rané 15. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, získáno darem 1969
Vu 2704

17
Konvice s motivem hroznů v kartuších
Čína, rané 15. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, získáno darem 1969
Vu 2707

18
Konvička na víno ve tvaru broskve s motivem krajiny
Čína, přelom 17. a 18. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno 1974, původně sbírka Mu-ťing Novotné
Vu 2967

19
Pohár na vysoké noze s motivem lotosů a tibetského písma
Čína, 2. polovina 18. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1979
Vu 3585

20
Taoistický pohár s motivem jeřába, citery (*čchin*) a kaligrafie
Čína, 17. století
porcelán, bílá poleva
NGP, zakoupeno 1980
Vu 3596

21
Pohár ve tvaru rohu nosorožce
Čína, konec 17. – začátek 18. století
porcelán, bílá poleva
NGP, zakoupeno 1981, původně sbírka Josefa Martínka
Vu 3644

22
Pár talířků s motivem krasavic
Čína, přelom 17.–18. století
porcelán, malba emaily *famille verte* na polevě
NGP, zakoupeno 1969
Vu 2727, Vu 2728

23
Lahvička se třemi buddhistickými lvíčky
Čína, kolem 1700
porcelán, malba měděnou červení
NGP, zakoupeno 1962
Vu 1037

24
Váza s červenou polevou
Čína, 2. polovina 18. století
porcelán, červená poleva
NGP, zakoupeno 1981
Vu 3622

25
Válcovitá váza s dvěma plastickými draky na rameni
Čína, 2. polovina 18. století
porcelán, světle modrá poleva
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1961
Vu 592

26
Talíř s motivem fénixů a pivoněk
Čína, počátek 18. století
porcelán, modrá poleva, řezaný dekor
NGP, zakoupeno 1987, původně sbírka Jana Prouska
Vu 3945

27
Nádoba s víkem s motivem slivoní
Čína, 18. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno 1980
Vu 3607

28
Zásobnice s motivem žen a dětí
Čína, kolem poloviny 17. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou a emaily na polevě
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1961
Vu 593

29
Zásobnice s víkem s motivem květin a ptáků
Čína, 18. století
porcelán, malba emaily *famille rose* na polevě
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1970
Vu 2789

30
Váza s motivem lotosového jezírka
Čína, kolem 1730
porcelán, malba emaily *famille rose* na polevě
NGP, zakoupeno 1962
Vu 1042

31
Láhev s motivem květin a motýlů
Čína, polovina 16. století – polovina 17. století
měď, bronz, cloisonné
NGP, převedeno z UPM 1961, původně zámek Klášterec nad Ohří (ze sbírky rodu Thun-Hohenstein Salm-Reifferscheidt)
Vu 403

Ze Západu do Číny pronikly také techniky emailérství, k nimž patří přihrádkový email (cloisonné), sklípkový email (champlevé), vytepávaný dekor (repoussé) a malba emaily na kovový podklad.

32
Pohár ve tvaru stylizovaného lotosového květu
Čína, 18. století
kov, malba barevnými emaily
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1967
Vu 2628

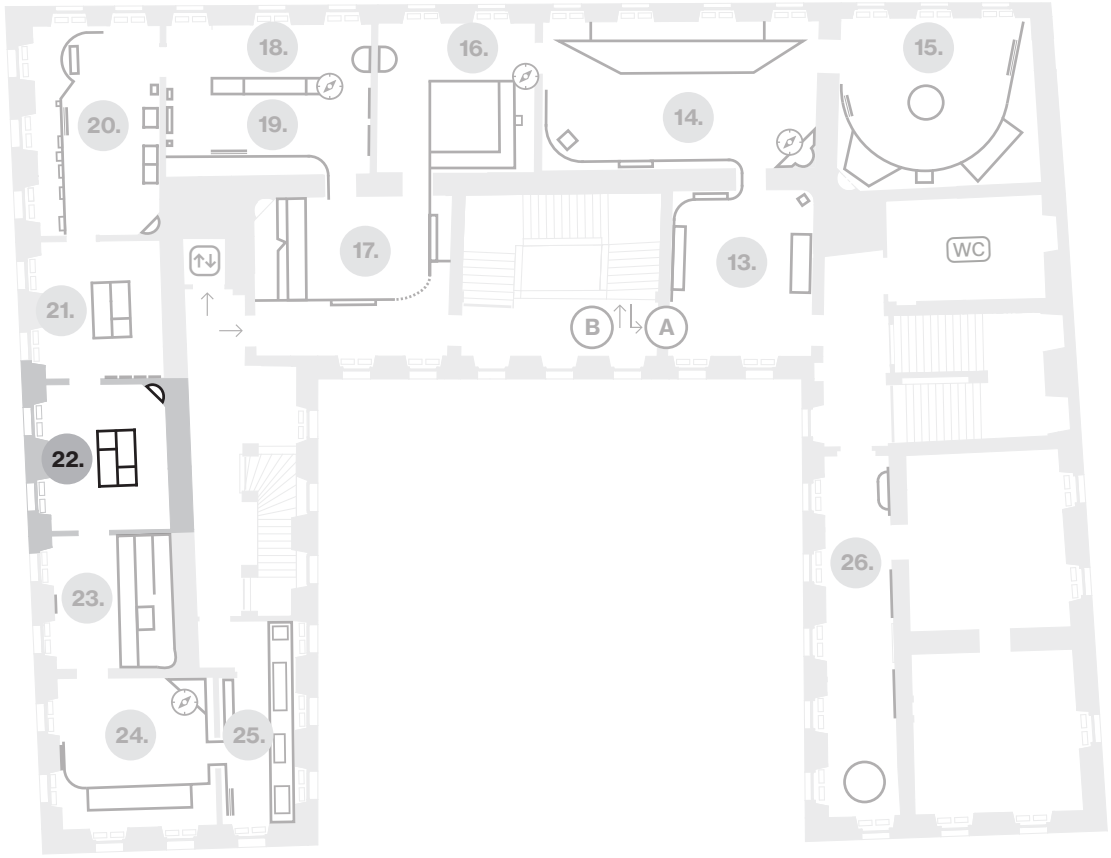
33
Dvě dózy na vysoké nožce
Čína, 18. století
měď, cloisonné
NGP, dar Rainera Kreissla 1998
Vu 4042 a, b

34
Miska na třech nožkách
Čína, 17. století
kov, cloisonné
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1982
Vu 3699

35
Pár čtyřbokých váz s květinami čtyř ročních období
Čína, rané 20. století
měď, cloisonné
NGP, zakoupeno 1967, 1968
Vu 2617, Vu 2641

36
Tchao Ťün-süan (z. 1915)
Čtyři roční doby v zahradě Ču-šan
Čína, před 1915
porcelán, malba barvami na polevě
NGP, zakoupeno 1951
Vm 9–Vm 12

22. Japonská krása preciznosti a princip prázdnoty

1
Jošimicu (činný 1870–1880)
Lukostřelec
Japonsko, 1870–1880
bronz, vykládáno barevnými kovy
NGP, zakoupeno 2003
Vp 3226

2
Kurihara Kendži Nobuhide (1815–1881)
„Historizující meč“ (*šin-šintó katana*)
Japonsko (Edo), 1861
ocel, železná záštita, obroučka rukojeti a hlavice (*kašira*) ze slitiny mědi a stříbra
Severočeské muzeum v Liberci
Z 531

3
Čtverhranná mečová záštita (*cuba*) s mřížkováním
Japonsko, 16. století
železo, prolamování
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963
Vu 2133

4
Mečová záštita (*cuba*) tvaru jetelového listu (*mokkó*)
Japonsko, 17.–18. století
železo, prolamování, patina
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1982
Vu 3705

5
„Kjótský styl“ (*heiandžó*)
Mečová záštita (*cuba*) s motivem fénixů
Japonsko, 17. století
železo, vykládáno mosazí, rytí
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1981
Vu 3767

6
Mečová záštita (*cuba*) s motivem slivoně
Japonsko, 17. století
železo, prolamování, rytí
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963
Vu 2049

7
Škola Šóami
Mečová záštita (*cuba*) s motivem chryzantémy s poupaty
Japonsko, 17. století
železo, vykládáno barevnými kovy, černá patina
NGP, získáno darem 1961, původně sbírka Emila Filly
Vu 347

8
Vykuřovadlo ve tvaru věže z pěti částí
Japonsko (Hirado), 2. polovina 18. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, původně sbírka Alexandra Thurn-Taxise
Vu 538

9
Mísa s motivem borovic a větvoví sakury
Japonsko (Arita), 1690–1720
porcelán, malba kobaltem pod polevou, emaily a zlatem na polevě
NGP, převedeno z UPM 1961, konfiskát z Nostického paláce v Praze 1945
Vu 733

10
Lahvice na sake
Japonsko (Arita), 1710–1740
porcelán, malba kobaltem pod polevou, emaily a zlatem na polevě
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno u Liebermanna ve Vídni 1885
Vu 1528

11 **22**
Nabešimský styl
Miska s granátovými jablky
Japonsko (Ókawači), 1690–1730
porcelán, malba kobaltem pod polevou a emaily na polevě
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, původně zakoupeno z Museum für Angewandte Kunst v Kolíně nad Rýnem
Vu 2856

Miska propojuje geometrický a rostlinný dekor. Granátové jablko má symbolizovat přání dlouhověkosti a hojnosti, četného majetku a potomstva. V Evropě se z (původně čínského) motivu granátového jablka stal populární „cibulový vzor“. Geometrický vzor na pozadí naznačuje bambusový plůtek. Asymetrický dekor charakterizuje porcelán z Ókawači severovýchodně od Arity vyráběný pro vlivný knížecí rod Nabešima.

12
Nabešimský styl
Miska se dvěma fénixy
Japonsko (Ókawači), počátek 18. století
porcelán, malba kobaltem pod polevou a emaily na polevě
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, pravděpodobně dar Heinricha von Liebiega 1884–1887
Vu 2855

13
Mísa s motivem sedícího válečníka Katóa Kijomasy na tygří kůži
Japonsko (Kjóto), asi 1900
kamenina, malba emaily a zlatem na polevě
NGP, dar Rainera Kreissla 1998
Vu 4028

14
Miska s motivem rozvilin a pivoňky
Japonsko (Arita), 1770–1820
porcelán, malba kobaltem pod polevou, emaily a zlatem na polevě
NGP, převedeno z UPM 1961
Vu 1534

15
Miska s květinami a draky v mracích
Japonsko (Arita), 1790–1840
porcelán, malba kobaltem pod polevou, emaily a zlatem na polevě
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od Rudolfa Fišera v Praze 1952
Vu 613

16
Talíř s motivem dvou fénixů
Japonsko (Arita), 1670–1690
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, dar Rainera Kreissla 2000
Vu 4147

17
Láhev na sake ve tvaru dvojité tykve s motivem švestkových květů
Japonsko (Arita), 1790–1830
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno v Dorotheu ve Vídni 1909
Vu 1544

18
Mísa s motivem skály, pivoněk, chryzantémy a fénixe
Japonsko (Arita), 1690–1720
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963
Vu 2170

19
Váza na ikebanu s motivem javorových listů
Japonsko, konec 19. století
bronz, vykládáno stříbrným reliéfem
NGP, získáno z pozůstalosti Vojtěcha Chytila 1983
Vu 3804

20
Styl Hajaši Kódendžiho
Dekorativní talíř s motivem letícího jeřába
Japonsko, asi 1880
měď, cloisonné
NGP, zakoupeno (Galerie Arcimboldo) 2011
Vu 4358

Talíř má měděné jádro zdobené přihrádkovým emailem cloisonné s matným povrchem. Dekor v podobě letícího jeřába je typickým blahopřejným motivem, přáním dlouhého a plného života. Připomíná tvorbu nagojské dílny Šippó kaiša, která zejména v osmdesátých letech 19. století udávala tón japonské emailové tvorbě s využitím techniky cloisonné. Stejně jako v jiných odvětvích i v japonské emailérské tvorbě se uplatňuje subtilní a detailní využití nejčastěji květinových a zvířecích motivů.

21
Dóza s víkem s geometrickými a květinovými motivy
Japonsko, 18. století
porcelán, cloisonné
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno u Liebermanna ve Vídni 1885
Vu 761

22
Styl Hajašiho Kódendžiho
Vázička s květy slivoně a jarních květů
Japonsko (okolí Nagoje), kolem 1885
měď, stříbro, cloisonné
NGP, zakoupeno 2004
Vu 4338

23
Miska typu *wan* s jeřábem
Japonsko, 1. polovina 19. století
lakované dřevo, zdobeno zlatým a stříbrným práškem
NGP, dar ze sbírky Waltera Marcuse 1965
Vu 2496

24
Krabice na vonné látky (*džinbako*)
Japonsko, 1. polovina 19. století
lakované dřevo, měděné kování, hedvábné tkalouny
NGP, převedeno z UPM 1961, původně Liebermannova sbírka
Vu 472

25
Dílna rodu Sasaja, připsáno
Oválná plaketa s portrétem Jeana Domata
Japonsko (Kjóto), 1780–1790
měď, lak, zlato
NGP, zakoupeno (Galerie Arcimboldo) 2017
Vu 4374

Již od počátku osmdesátých let 18. století se v objednávkách holandské Východoindické společnosti vyskytovaly lakové předměty vyrobené v Japonsku podle evropských předloh, které se dovážely na evropský trh. To je i případ oválných plaket inspirovaných ilustracemi v dobové encyklopedii významných osobností *L'Europe Illustré* vydané Dreux du Radierem v letech 1755–1765. Na aversu oválné plakety je pod nápisem „JEAN DOMAT (1625–1696)" znázorněno poprsí tohoto uznávaného soudce a advokáta. Na reversu se nachází nápis „Avocat du Roy au Presd. I de Clermont en Auvergne, auteur des Loix Civils, Né le 30.9bre 1625 mort à Paris le 14. Mars 1696".

26
Dekorativní kalíšek na sake (*sakazuki*)
Japonsko, kolem 1910
cloisonné bez pevného jádra (*plique-à-jour*)
NGP, zakoupeno 2005
Vu 4340

27
Hřeben
Japonsko, 18.–19. století
dřevo, lak, zlacení
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od R. Wagnera v Berlíně 1899
Vu 1493

28
Podnos s motivem želv na skále v moři a zapadajícího slunce
Japonsko, 19. století
lakované dřevo, zlato, stříbro, měděné kování
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1963, původně zámek Sychrov
Vu 2393

29
Džitokusai Gjokuzan (činný na konci 19. století)
Miska s motivem kaprů ve vlnách
Japonsko, 3. čtvrtina 19. století
dřevo, lak, zlacení
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od Antonína Raschina 1903
Vu 1523

30
Hluboká mísa s motivem borovic
Japonsko (Severní Kjúšú), 18.–19. století
kamenina, malba kysličníky železa a mědi
NGP, zakoupeno 1980, původně sbírka manželů Hrdličkových
Vu 3597

31
Krasavice s vázou
Japonsko (Arita), kolem 1670–1690
porcelán, malba na polevě
NGP, převedeno z UPM 1972, depozit z Městského muzea v Duchcově 1953
Vu 2834

32
Flétnová váza
Japonsko (Arita), 1730–1760
porcelán, malba kobaltem pod polevou, červeným emailem a zlatem na polevě
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1981
Vu 3685

33
Krasavice v plášti se znaky a pivoňkou
Japonsko (Arita), 1720–1740
porcelán, malba kobaltem pod polevou, červeným a černým emailem a zlatem na polevě
NGP, převedeno z UPM 1972, depozit z Městského muzea v Duchcově 1953
Vu 2835

34
Kató Mokuzaemon II. (činný ve 2. polovině 19. století)
Váza s motivem jeřábů a květinových keřů
Japonsko (Seto), 1870–1900
porcelán, malba barvami pod polevou a na polevě
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975, původně zámek Hrubý Rohozec
Vu 3039

35
Zásobnice s figurkou lvíčka na víku a brokátovým dekorem
Japonsko (Arita), 1720–1740
porcelán, malba kobaltem pod polevou, červeným emailem a zlatem na polevě
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1963, původně zámek Sychrov
Vu 2295

Keramika *mingei*

1
Mori Tógaku (n. 1937)
Váza ve tvaru palice
Japonsko (Bizen), polovina 20. století
keramika
sbírka Vlasty a Jana Winkelhöferových

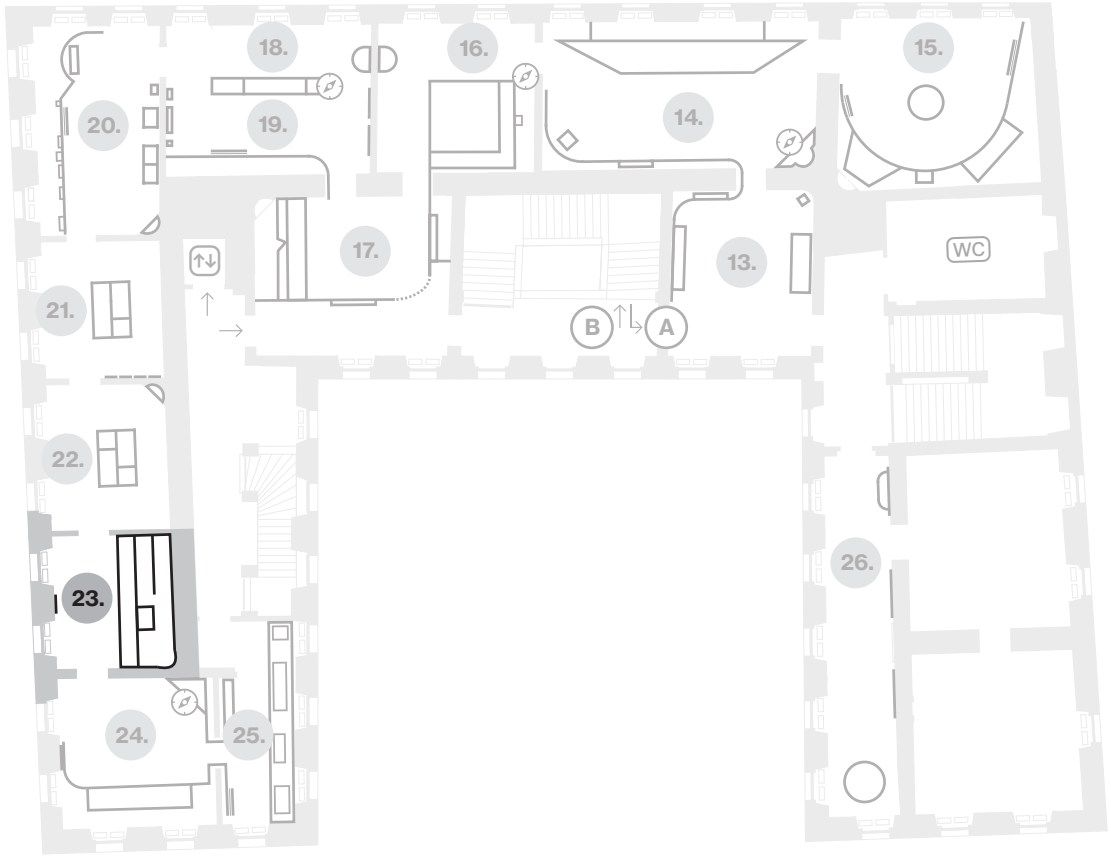
2
Tenrjú (dosud činná dílna)
Velká baňatá váza (*hagi-jaki*)
Japonsko (prefektura Jamaguči, Hagi), 2. polovina 20. století
keramika
sbírka Vlasty a Jana Winkelhöferových

3
Nakadžima Ensó (činný ve 20. století)
Konvice (*dobin*)
Japonsko (Seto), 50. léta 20. století
keramika
sbírka Vlasty a Jana Winkelhöferových

4
Nakadžima Ensó (činný ve 20. století)
Velký talíř s dekorem slivoňové větvičky
Japonsko (Seto), 50. léta 20. století
keramika
sbírka Vlasty a Jana Winkelhöferových

5
Nió Kobašigawa (činný v polovině 20. století)
Nádoba na sádlo (*abura-cubo*)
Japonsko (Okinawa, Naha), začátek 60. let 20. století
keramika
sbírka Vlasty a Jana Winkelhöferových

23. Krajina a společnost v Číně

1
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

2
Žezlo *žu-i*
Čína, 19. století
dřevo, řezba
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1973
Vu 2879

3
Žezlo *žu-i*
Čína, 19. století
mastek
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1967
Vu 2634

4
Dvorský náhrdelník
Čína, 19. století
hedvábný plochý provaz, korále ze skla, jantaru a nefritu
NGP, zakoupeno 1985, původně sbírka Josefa Martínka
Vu 3900

5, 6
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

7
Dóza ve tvaru chryzantémy
Čína, 18. století
červený lak, řezba
NGP, získáno darem 2000
Vu 4066

Lak se jako čirá míza získává ze škumpy lakodárné. Po vyčištění se v mnoha vrstvách nanáší na předmět, aby se do něj po zaschnutí prořezaly nebo vykládaly zdobné motivy.

Dóza ve tvaru chryzantémy je ukázkou precizní řezby v laku na vysoce esteticky zpracovaném užitkovém předmětu. Chryzantéma je zároveň symbolem dlouhověkosti, nesmrtelnosti, odolnosti a vytrvalosti.

8 **23**
Citera *čchin*
Čína, 16.–17. století
dřevo, lak
NGP, převedeno z Orientálního ústavu ČSAV 1975, původně dar Sü Pej-chunga Jaroslavu Průškovi 1951
Vu 3536

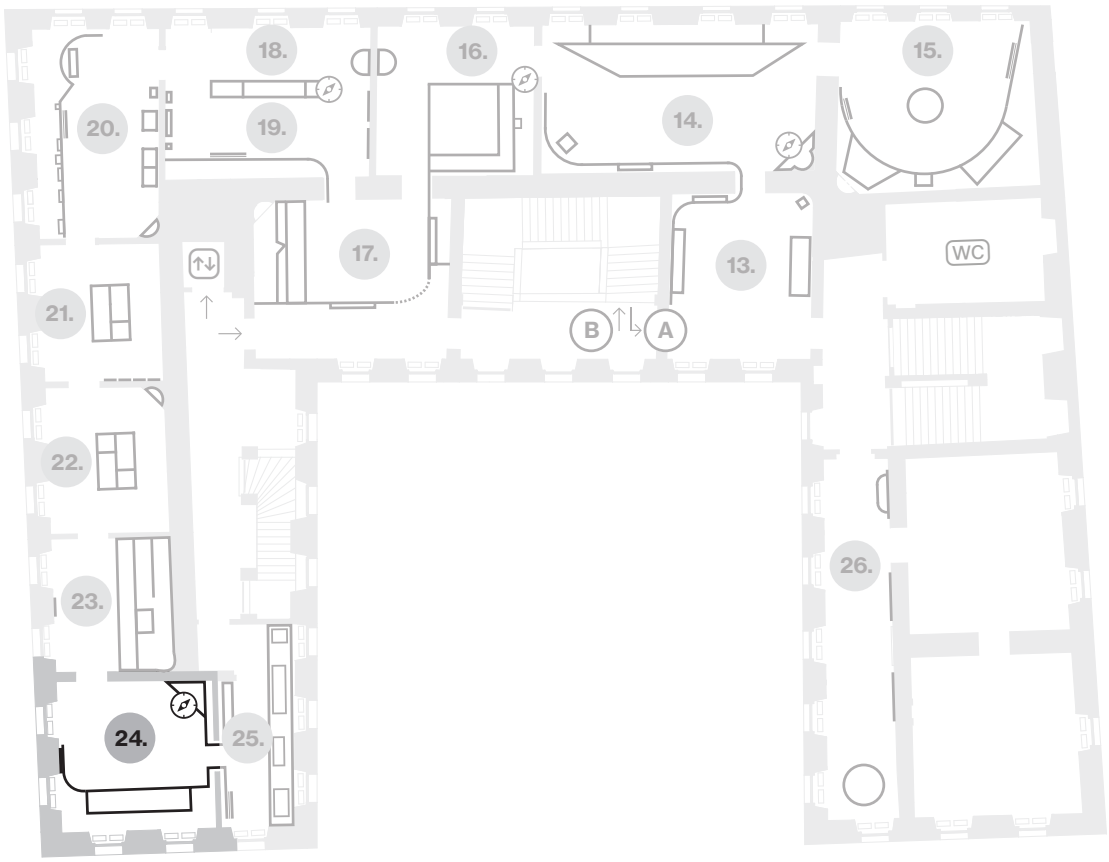
Čchin byl považován za nástroj vzdělanců. S oblibou na něj prý hrával sám Konfucius. *Čchin* je citera se sedmi strunami, v některých dobách však mohl mít jednu, dvě, pět nebo devět strun. Většina učenců v době dynastie Ming (1368–1644) se na něj učila hrát sama a s despektem pohlížela na ostatní hudební nástroje. Od 16. století měl každý učenec ve své studovně zavěšený *čchin*, ať už na něj hrál, nebo ne.

9
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

10
Krajina s ledňáčkovými mraky
Čína, 18.–19. století
mramor
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1975, původně sbírka Eduarda Riedla von Riedelstein
Vu 3129

11
Audio – Klasická čínská hudba na citeru *čchin*
Zdroj: Freesound, Guqin-2.wav by xserra, https://freesound.org/people/xserra/sounds/161907/, licence: Attribution 4.0
Nahráno v obchodě s citerami *čchin* v Pekingu v Číně 2012

24. Japonské obrazy pomíjivého světa

1
Košík kuželovitého tvaru
Japonsko, 19. století
bambusové štěpiny
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno z Museum für Kunst und Gewerbe v Hamburku 1888
Vu 1375

2
Košík ve tvaru oválné vázy
Japonsko, 19. století
mosazné pásky, hnědý pigment
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od R. Wagnera v Berlíně 1891
Vu 1388

3
Kuřácký stolek s rodovým znakem Tokugawa
Japonsko, 1. polovina 19. století
lakované dřevo, stříbro
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od Antonína Raschina 1903
Vu 475

4
Rozkládací dýmka s pouzdrem
Japonsko, 19. století
kov, rákos, paroh
NGP, zakoupeno od Severočeského muzea v Liberci 1973
Vu 2927, Vu 2928

5
Košík s oválným ústím
Japonsko, 19. století
bambusové štěpiny
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno z Museum für Kunst und Gewerbe v Hamburku
Vu 1380

6
Maska starce
Japonsko, 18.–19. století
dřevo, žíně
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1970, původně zámek Hrubý Rohozec
Vp 2714

Maska starce (*okina*) je příkladem jednoho z charakterů divadla *nó*, kde propůjčuje postavě plasticitu.

Herci dokáží precizně pracovat s úhlem, pod kterým na masku dopadá světlo, a měnit tak její výraz. Tempo představení a obsah her divadla *nó* podtrhují duchovní podtext tohoto žánru. Tvorba masek je stejně jako herectví ceněným uměním předávaným v japonských rodinách z generace na generaci. Jak herec, tak řemeslný výrobce se i dnes může stát součástí japonského kulturního dědictví v kategorii „žijící národní poklad".

7
Mytologická ryba *šači* (*necuke*)
Japonsko, 18. století
dřevo, řezba, vykládáno kostí
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1970
Vp 2520

8
Dóza na práškový čaj s květinovými medailony
Japonsko (Kjóto), konec 19. století
kamenina, malba emaily a zlatem na polevě
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno u Zachariase v Berlíně 1887
Vu 664

9
Pouzdro na kuřácké náčiní s taštičkou
Japonsko, 1850–1880
želvovina, kůže, plátno, kost, kov, korál, lak zdobený zlatým a stříbrným práškem
NGP, převedeno z UPM 1961
Vu 1611

10
Krabička (*inró*) na medikamenty s motivem krajiny
Japonsko, 19. století
lakované dřevo, zdobeno zlatým práškem
NGP, zakoupeno 1997
Vu 4013

11 **24**
Piknikova souprava (*sagedžú-bako*)
Japonsko, 18.–19. století
lakované dřevo, kov
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno od Antonína Raschina 1903
Vu 471

Pro vytvoření této piknikové soupravy byla využita technika nanášení laku, která ve výsledném „křemičitém" lesku imituje avanturin. Lahvičky jsou vyrobeny z bílého kovu. Tělo skříňky je zdobeno motivem letících jeřábů, blahopřejným motivem stálosti a dlouhověkosti, boky skříňky motivem lodi s napjatou plachtou provedeným ve zlatém laku. Souprava je dobrým příkladem japonského praktického přístupu k prostoru a jeho dělení, který se kombinuje s oblibou dokonale řemeslně i výtvarně zvládnutých výrobků.

12
Talířek se scénou úpravy vlasů
Japonsko (Arita), 1810–1860
porcelán, malba světle a tmavě červeným, zeleným, černým emailem a zlatem na polevě
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1990
Vu 3963

13
Miska s motivem básníka u vodopádu
Japonsko (Arita), 1. polovina 19. století
kamenina, malba kobaltem pod polevou
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1976
Vu 3347

Tato miska dokazuje, že japonské hrnčířství se inspirovalo v čínském (potažmo korejském) prostředí nejen technologicky, ale i výtvarně. Japonští hrnčíři nepřevzali jen technologii výroby modrobílého porcelánu, ale i zdroje dekoru, tedy rostlinné motivy, literátskou malbu atp. Motiv na misce je odrazem typického souznění člověka s přírodou, s nímž se setkáváme v čínské, korejské a japonské tušové malbě.

14
Vykuřovadlo v podobě sedící krásky
Japonsko (Arita), 1700–1720
porcelán, malba kobaltem pod polevou, emaily a zlatem na polevě
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963, původně zámek Buchlovice
Vu 2152

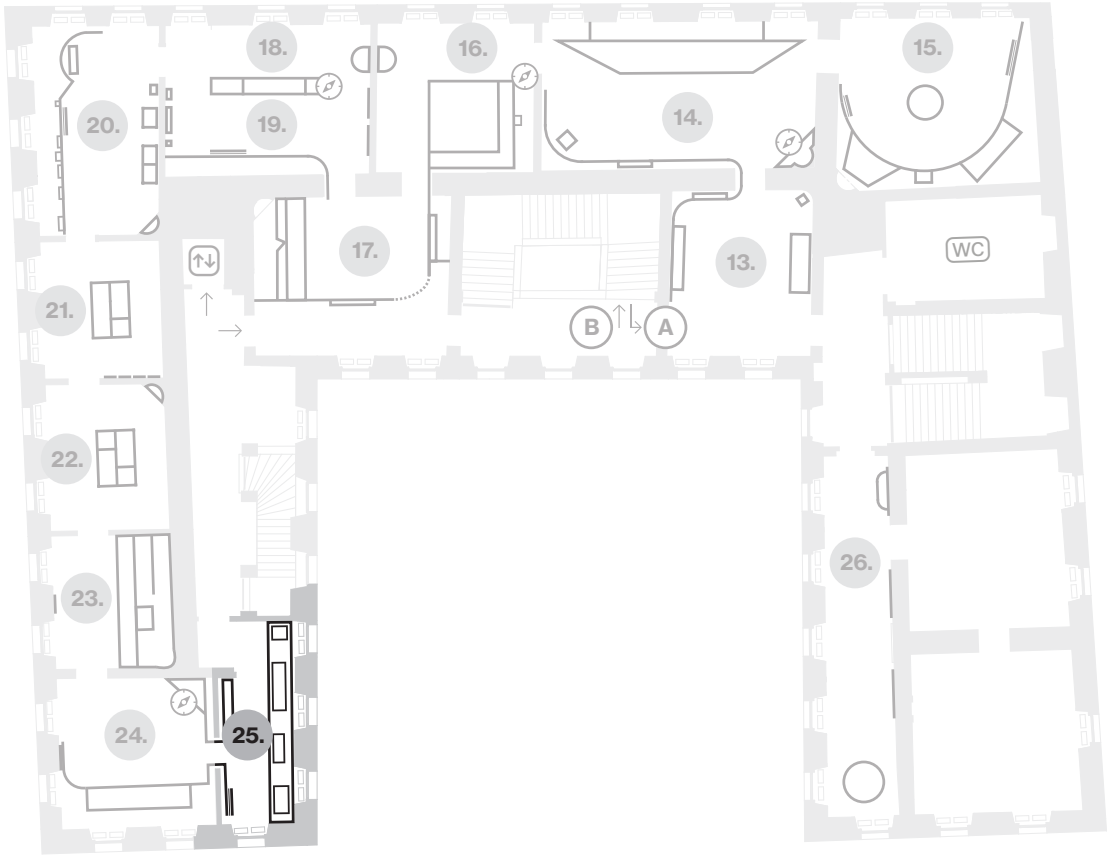
15
Nádoba na čajové listy (*čacubo*) s motivem hrajících si dětí
Japonsko (Arita), 1670–1690
porcelán, malba kobaltem pod polevou
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1963, původně zámek Sychrov
Vu 2218

16, 17
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

18
Zásobnice s žánrovými náměty
Japonsko (Arita), 1710–1740
porcelán, malba kobaltem pod polevou, červeným emailem a zlatem na polevě
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1976
Vu 3349

19 a případně 20
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

25. Dvorská kultura v Indii, Íránu a Turecku

1, 2
Tyto exponáty jsou pravidelně obměňovány. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

3
Dotyková obrazovka – Malířská alba

4
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

5 **25**
Portrét Bahráma a Gol-andám
Írán, 1. polovina 19. století
olej, plátno
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979, původně zámek Dalovice (ze sbírky rodu Riedlů von Riedelstein)
Vm 4744

Portrét zobrazuje milenecký pár Bahráma, perského krále předislámského období, a čínské princezny Gol-andám. Odění postav dle perské módy 19. století napovídá o dobové interpretaci. Erotičnost výjevu podtrhuje princeznin průsvitný živůtek. Intimita mezi postavami je vyjádřena gesty, avšak pohled směřuje k divákovi, což je pro perskou malbu období Kádžárovců příznačné. Portrét svým stylem i technikou olejomalby dokládá narůstající evropské vlivy v perském malířství.

6
Dlaždice s dvorským výjevem
Írán, 1. polovina 19. století
profilovaná fritová keramika, malba pod polevou
NGP, zakoupeno ze Severočeského muzea v Liberci 1973, zakoupeno od J. Krautha ve Frankfurtu nad Mohanem 1886
Vu 2870

7
Dlaždice s králem Eskandarem (Alexandrem) při hostině
Írán, 19. století
profilovaná fritová keramika, malba pod polevou
NGP, zakoupeno od Wernera Formana 1951
Vu 6

8
Tento exponát je pravidelně obměňován. Informace naleznete v příloze na konci tohoto průvodce.

9, 10
Šavle s pochvou a sada doplňků (ostruhy, bederní pás, pektorál, řetízky k meči, spona na turban a knoflíky)
Írán či Turecko, 19. století
damascénská ocel, stříbro, email, perly, filigrán, zlacení, dřevo, samet
NGP, převedeno ze Státní památkové správy 1963, původně zámek Jemniště (ze sbírky Oskara Daňka von Esse)
Vu 2014, Vu 2015

Městské kavárny

List z alba pro knížete Paara, pohled na tureckou kavárnu
Turecko, před 25. dubnem 1783
barvy, papír, 29 × 41 cm
NGP, zakoupeno ze soukromé sbírky 1990
Vm 6167

11
Násada (*sarpúš*) na vodní dýmku (*kalján*), fragment
Írán, 19. století
mosaz, malba emaily
NGP, převedeno z UPM 1968, původně zámek Klášterec nad Ohří (ze sbírky rodu Thun-Hohenstein Salm-Reifferscheidt)
Vu 3415

12
Násada (*sarpúš*) na vodní dýmku (*kalján*)
Írán, 19. století
dřevo, mosaz, řezba, malba emaily
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979, původně zámek Klášterec nad Ohří (ze sbírky rodu Thun-Hohenstein Salm-Reifferscheidt)
Vu 3458

13
Čajová konvice
Uzbekistán, 19. století
slitina mědi, mosaz, tepání, lití, rytí
NGP, zakoupeno (Soluna Praha) 1980
Vu 3615

14
Nádoba vodní dýmky (*nárgile*)
Turecko (Kütahya), 19. století
fritová keramika, malba pod polevou
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1979
Vu 3459

15
Nádoba vodní dýmky (*hukká*)
Indie, 19. století
mosaz, tepání, lití, rytí, zlacení, polychromie
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1960
Vu 1635

16
Nádoba vodní dýmky (*hukká*)
Indie, počátek 19. století
slitina s převahou zinku, technika *bidrí*
NGP, získáno darem 1960
Vu 331

17
Audio – Indická klasická hudba na loutnu *saród*

Atish Mukhopadhyay (n. 1973)
Skladba v melodickém módu (*ráze*)
Mian ki malhar (úryvek)
část *gat* ve *vilambitu* (úvodním pomalém tempu) a metru *tíntál*
interpret Atish Mukhopadhyay, © 2008 Atish Mukhopadhyay, s laskavým svolením autora

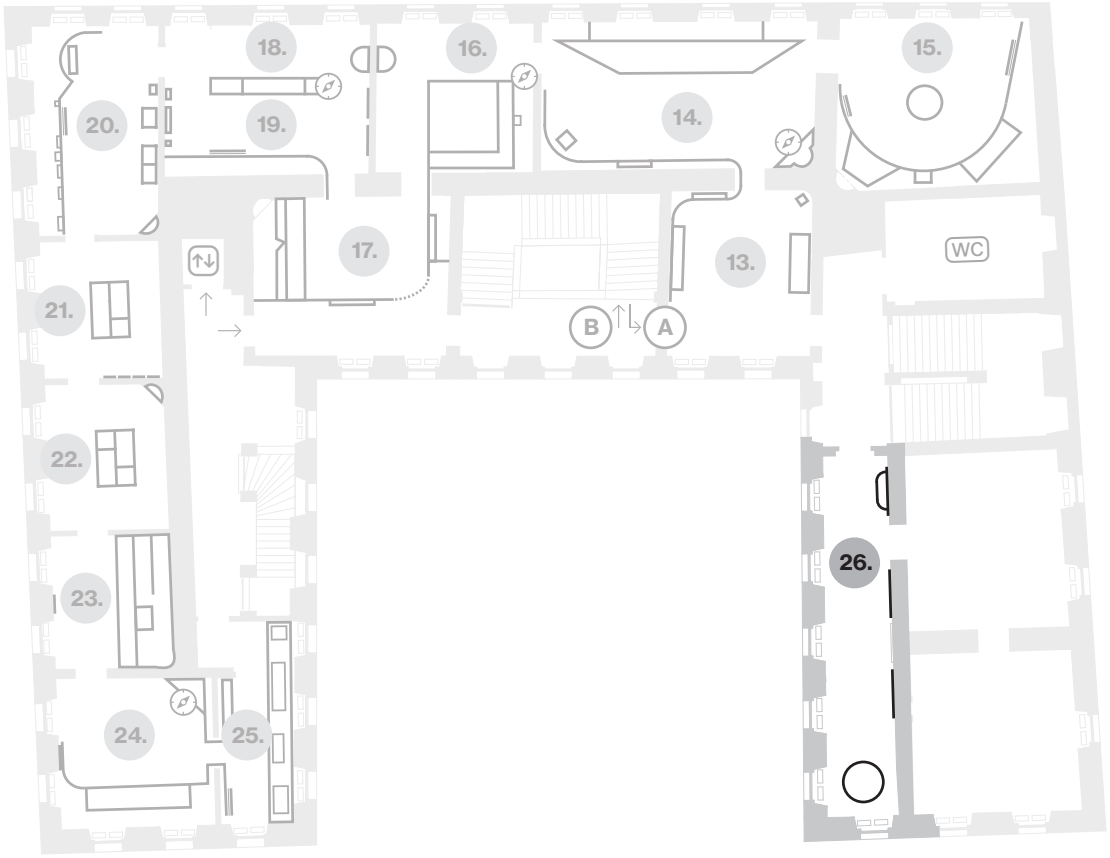
18
Audio – Perská klasická hudba

Kourosh Taghavi (n. 1965)
Ascend
část *áváz* skladby v melodickém módu (*dastgáhu*) Baját-e tork
interpret Namâd Ensemble pod vedením Kouroshe Taghaviho, z alba *Ode to Love*, © 2020 Namâd Ensemble, s laskavým svolením Namâd Ensemble

19
Audio – Osmanská turecká klasická hudba

Sultán Selím III. (1761–1808)
***Saz semá'ísi* (instrumentální forma) v melodickém módu (*makámu*) Büzürg**
interpret Elhân Ensemble pod vedením Buraka Kaynarca a Timuçina Çevikoğlu, z alba *Elhân*, © 2012 Elhân Ensemble, s laskavým svolením Elhân Ensemble

26. Studio: prostor pro hru, tvorbu a meditaci

Kamila Housová Mizerová
Origami objekt, 2025

Pozoruj jemné vibrace vzdušné instalace – plovoucího mraku z origami lotosových květů. Ovlivni plutí květů prostorem: bez dotyku, jen mávnutím dlaně.

Kamila Housová Mizerová
Čínský zvěrokruh, 2025

Nádvoří

Chrámová lucerna
Japonsko, 1870–1890
bronz
NGP, zakoupeno 1953, původně sbírka Joe Hlouchy
Vu 104

Litý nápis na noze a podstavci uvádí jméno výrobce Fudžiwary Masatokiho. Lucerna se skládá z pěti dílů: podstavce s reliéfními kartušemi, šestiboké lucerny zdobené prolamovanou šestibokou mřížkou s trojlistem dřišťálu a se stylizovanými květy chryzantémy, mohutné stříšky a kloboučku ve tvaru obráceného lotosového květu na špici. Tam je do lotosu jako do kalichu zasazena plamenná perla, symbol věčnosti. Jde o zakázku z nejvyšších míst, která se do Evropy dostala zřejmě s úpadkem japonské šlechty v období Meidži (1868–1912). O cestě lucerny do Čech však nemáme přesné informace.

Foyer

Pár čínských strážných lvů *karadžiši* s perlou
Japonsko, 18.–19. století
bronz, cloisonné
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1964
Vp 1050, Vp 1051

Pár „čínských lvů“ *karadžiši* hlídal z obou stran schodiště či brány k posvátným prostorám klášterů. *Kara* je staré japonské označení pro Čínu či Koreu, *šiši* je japonské čtení znaku pro lva. Lvové tesaní do kamene či odlití z bronzu bývají velkých až monumentálních rozměrů, jsou to mýtická zvířata a často si hrají s buddhistickým atributem, posvátnou perlou *tama*, která je v tomto případě zdobená technikou barevných emailů cloisonné.

Vysvětlivky zkratek:

ČLR – Čínská lidová republika
NGP – Národní galerie v Praze
n. p. – národní podnik
UPM – Uměleckoprůmyslové museum v Praze

AUTOŘI TEXTŮ
Lenka Gyaltso, Markéta Hánová, Kristýna Rendlová,
Jana Ryndová (Sbírka umění Asie)
ve spolupráci se Zdenkou Klimtovou, Michaelou Pejčochovou
a Janem Petránkem

STUDIO, EDUKAČNÍ VSTUPY
Anna Chmelová, Jana Klímová
ve spolupráci s Janou Domšovou, Terezou Kohoutovou
a Denisou Sedlákovou

REDAKCE
Lea Bennis, Karel Kouba, Tatjana Štemberová

SAZBA
Václav Pišoft

TISK
Indigoprint

Vydala Národní galerie v Praze v roce 2026.

www.ngprague.cz

© Národní galerie v Praze, 2026

978-80-7035-911-2
Průvodce expozicí *Umění Asie napříč prostorem a časem*, 3. vydání

KB | GENERÁLNÍ PARTNER NÁRODNÍ GALERIE PRAHA

Za podpory

MINISTERSTVO KULTURY

Generální mediální partner

Česká televize

Pro stažení tohoto průvodce expozicí naskenujte QR.

NÁRODNÍ GALERIE
PRAHA

PŘÍLOHA K PRŮVODCI EXPOZICÍ

Textilní díla a práce na papíře jsou v expozici pravidelně obměňovány kvůli jejich ochraně před světlem. Aktuálně vystavená díla najdete zde.

1. patro

I. České země a umění asijských kultur v minulosti

1. České země a „Orient“

33
Koberec s loveckými scénami
asi Turecko, 2. polovina 19. století
hedvábí, ručně vázáno symetrickým uzlem
NGP, převedeno z UPM 1968, konfiskát z vily Heinricha a Marthy Schichtových v Ústí nad Labem 1945
Vu 3393

Obchod uměleckým zbožím z „Orientu“

32
Koberec typu *Sanna*
Írán, 2. polovina 19. století
vlna, bavlna, ručně vázáno symetrickým uzlem
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1953
Vu 1331

33
Postroj na velblouda (*asmalyk*)
Turkmenistán, 2. polovina 19. století
vlna, bavlna, ručně vázáno asymetrickým uzlem
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1970
Vu 2785

3. Pokoj sběratele

5
Utagawa Hirosada (činný 1819–1865)
Kataoka Gadó II. jako Nuregami Čógoró
Japonsko (Ósaka), 1848
barevný dřevořez
NGP, převedeno do Sbírky grafiky a kresby 1943, původně sbírka Joe Hlouchy
Vm 259

6
Utagawa Hirosada (činný 1819–1865)
Džicukawa Enzaburó I. jako lodník Kikuhei, ze série **Tradice synovské oddanosti a válečnické odvahy**
Japonsko (Ósaka), 1848
barevný dřevořez
NGP, převedeno do Sbírky grafiky a kresby 1943, původně sbírka Joe Hlouchy
Vm 236

7
Utagawa Hirosada (činný 1819–1865)
Nakamura Šikan III. jako Ume no Jošibei, list **Měsíc** ze série **Sníh, luna a květy**
Japonsko (Ósaka), kolem 1849
barevný dřevořez
NGP, převedeno do Sbírky grafiky a kresby 1943, původně sbírka Joe Hlouchy
Vm 260

40
Dámské neformální roucho
Čína, přelom 19.–20. století
hedvábí, výšivka
NGP, získáno darem 2009
Vu 4353

4. Asijské inspirace v českém výtvarném umění

---

1. rotace (od 20. října 2026 do 17. ledna 2027)

Václav Hollar v severoafrickém Tangeru

1
Václav Hollar (1607–1677)
Múláj al-Rašíd ibn Šeríf, 1670
lept
NGP, získáno z pozůstalosti Jindřicha Klazara 1951
R 117853

2
Václav Hollar (1607–1677)
Tanger od severu, titulní list ze série **Divers Prospects in and about Tangier (Různé pohledy na Tanger a okolí)**, 1673
lept
NGP, převedeno z Národního muzea 1949
R 51196

V roce 1669 se Václav Hollar, přední barokní kreslíř a grafik původem z Prahy, zúčastnil anglické výpravy do severoafrického přístavního města Tangeru, v té době anglické kolonie. V rámci obrazové dokumentace zhotovil kolorované kresby města, na jejichž základě vypracoval sérii leptů. Vytvořil také podobiznu marockého sultána Múláje al-Rašída.

---

2. rotace (od 19. ledna do 18. dubna 2027)

Japonismus

1
Tavík František Šimon (1877–1942)
Hora Fudži, 1928
barevný lept
NGP, získáno převodem 1949
R 25962

2
Tavík František Šimon (1877–1942)
Hora Fudži, 1928
kresba tužkou
NGP, získáno převodem 1961
K 35265

Literární i obrazovou výpověď ze své cesty po Japonsku přivezl malíř a grafik Tavík František Šimon. Zaujaly ho především náměty z japonských reálií, tedy japonerie, které studoval přímo na místě. Podobně jako v 19. století japonským krajinářům Hokusaiovi nebo Hirošigemu mu učarovala svou velkolepostí dominanta japonské krajiny – hora Fudži, kterou studoval z několika pohledů.

II. Sbírky asijského a islámského umění dnes

6. Čínské rituální umění

5
Čung-li Čchüan s kaprem
Čína, asi 16.–17. století
tuš, barvy, hedvábí
NGP, zakoupeno v ČLR 1952
Vm 6

Výjev vyobrazuje pravděpodobně postavu jednoho ze skupiny Osmi nesmrtelných, Čung-li Čchüana. Byl nazýván také Chan Čung-li, neboť měl žít v období před naším letopočtem za vlády dynastie Chan (206 př. n. l. – 220 n. l.). Bývá zobrazován s odhalenou hrudí, vějířem v ruce a popíjející víno. Na tomto obraze drží nádobu ve tvaru dvojité tykve, symbol nesmrtelnosti, a rozmlouvá s kaprem, který značí vytrvalost, proměnu a prosperitu.

Obraz je signován jménem Čcheng Cung-tao, který byl činný v době dynastie Severní Sung (960–1127), věnoval se buddhistické a taoistické tematice a také ryl obrazy do kamene. Nejedná se však o práci tohoto mistra, ale pozdější kopii zřejmě z období dynastie Ming ze 16.–17. století.

7. Japonské uctívání přírody – *šintó*

7
Bůh větru Fúdžin
Japonsko, 19. století
tuš, barvy, hedvábí
NGP, převedeno ze Správy kulturních zařízení 1963, původně zámek Sychrov
Vm 3662

Bůh větru Fúdžin je zobrazen jako démonický ochránce buddhistického učení. Svitek je rozdělen

do dvou částí, nebeské sféry a pozemského světa lidí vydaných napospas větrnému živlu. Fúdžin je jedním z nejstarších božstev šintoistické mytologie, ve figurální podobě bývá oblečen do bederní roušky z leopardí kůže a vybaven velkým vakem naplněným vichřicí. Často je zobrazován v páru s bohem hromu Raidžinem.

8. Náboženské umění Indie

24
Dévi na lotosovém trůnu, ze série
Deset aspektů jediné bohyně
Indie (Džajpur), konec 19. století
tuš, barvy, zlato, stříbro, papír
NGP, převedeno z UPM 1961, původně sbírka Jana Bartoše
Vm 2006

25
Varáha, třetí Višnuovo vtělení
Indie (Džajpur), konec 19. století
tuš, barvy, zlato, stříbro, papír
NGP, převedeno z UPM 1961, původně sbírka Jana Bartoše
Vm 1986

V podobě kance bojuje hinduistický bůh Višnu s démonem Hiranjákšou a vyzdvihuje zemi z vod.

9. Islám a náboženské umění

5
Modlitební koberec (*sedždžáde*) typu *Konya*
Turecko, konec 18. – počátek 19. století
vlna, barvy, ručně vázáno symetrickým uzlem
NGP, převedeno z UPM 1961, zakoupeno 1886
Vu 1325

Modlitební koberce plní funkci praktickou i symbolickou. Bývají zdobeny motivem oblouku, který napodobuje výklenek mešity směřující ke svatyni v Mekce. Spolu s rostlinnými motivy evokuje vstup do Rajských zahrad.

Dekor příznačný pro oblast tureckého města Konya propojuje nomádské květinové vzory se stylem osmanských koberců 16. století využívajících motiv trojitého oblouku s dvojitými sloupy.

13. Kdo byl Buddha?

16
Tisíc buddhů
Tibet, konec 18. století
barvy, zlato, plátno
NGP, zakoupeno 1958, původně sbírka Josefa Moráka
Vm 1161

Buddha Šákjamuni ve středu obrazu sedí ve vadžrovém sedu na lotosovém trůnu. Jeho ruce naznačují mudru roztočení kola zákona (*dharmačakra-mudra*). Je obklopen dvěma sty menších bytostí – transcendentních dhjána buddhů v pěti barvách: Ratnasambhava (žlutý), Akšóbhja (modrý), Vairóčana (bílý), Amitábha (červený) a Amóghasiddhi (zelený). Jejich velké množství naznačuje nekonečný počet. Tento obraz mohl být součástí série s buddhovskou tematikou, která zobrazuje celkem tisíc buddhů na pěti malbách.

14. Šíření buddhismu

26
Obrazová biografie Velkého mnicha Enkóa
Japonsko, počátek 20. století
tuš, barvy, zlato, hedvábí
NGP, zakoupeno 1980
Vm 5054 a

15. Umění tibetského buddhismu

2a
***Kálačakra* mandala**
Tibet, 2. polovina 18. století
barvy, plátno
NGP, zakoupeno 1969, původně sbírka Josefa Martínka
Vm 2758

Kálačakra neboli Kolo času se často zobrazuje v podobě mandaly. Mandala je mystický diagram složený ze čtverců a kruhů, který se používá jako pomůcka k vizualizaci a meditaci. Božstvo, s nímž se meditující hodlá ztotožnit, je zobrazeno nebo zastoupeno určitými symboly uprostřed obrazce.

Kálačakra mandala vychází z *Kálačakra* tantry, která je považována za jednu z nejpokročilejších forem vadžrajánové praxe a za jeden z nejcelistvějších systémů tantrického buddhismu. Jejím základem jsou čas (v sanskrtu *kála*) a cykly (v sanskrtu *čakra*). Mandala představuje zobrazení paláce světovládce (*čakravartina*) při pohledu shora, kdy jsou patrné čtyři brány, jednotlivá nádvoří a centrum paláce.

2b
Amitájova mandala
Tibet, počátek 19. století
barvy, zlato, plátno
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1978
Vm 4549

16. Zenové umění a sbírka Kaeru-an

1
Tókai Júzen Gentacu (1841–1917)
Patriarcha zenu Daruma
Japonsko, 1910–1917
tuš, papír
NGP, dar Felixe Hesse 2019,
původně sbírka Kaeru-an
Vm 6989

6
Góčó Kankai (1749–1835)
Zenový kruh s kaligrafií
Japonsko, 1790–1835
tuš, papír
NGP, dar Felixe Hesse 2019,
původně sbírka Kaeru-an
Vm 7201

7
Macuzaka Kian (1893–1959)
Luk a šípy
Japonsko, 1940–1959
tuš, papír
NGP, dar Felixe Hesse 2019,
původně sbírka Kaeru-an
Vm 7060

---

1. rotace (od 20. října 2026 do 17. ledna 2027)

8
Jozef Ort-Šnep (n. 1939)
Zuihó'in, Cesta do čajovny (Stepping Stones)
Japonsko, 2013
barevná fotografie
NGP, dar autora 2025
Vm 7259

---

2. rotace (od 19. ledna do 18. dubna 2027)

8
Jozef Ort-Šnep (n. 1939)
Chrám Tókai-an při klášteru Mjóšindži
Japonsko, 2013
barevná fotografie
NGP, dar autora 2025
Vm 7395

17. Čínské písmo a kaligrafie

1a
Sŏkha Sanin (80. léta 19. století–30. léta 20. století)
Vodní hlubiny v klidu hor
Korea, kolem 1905
tuš, barvy, papír
NGP, zakoupeno 1993
Vm 6250

1b
Kanó Tadanobu (1823–1879)
Svítání v horách
Japonsko, 2. polovina 19. století
tuš, červeň, papír
NGP, zakoupeno 1962
Vm 2246

2
Čang Ta-čchien (1899–1983)
Kaligraf Wang Chuej-č' a bambus
Čína, 1934
tuš, barvy, papír
NGP, zakoupeno v ČLR 1953
Vm 538

7
Dva kruhové vějíře s kaligrafií
Čína, 18. století
tuš, hedvábí
NGP, získáno darem 1977, původně
sbírka Josefa Sudka
Vm 4504, Vm 4505

18. Japonská kaligrafie

1
Tadokoro Kófú (n. 1942)
Milostná báseň ze sbírky Manjóšú
Japonsko, 2013
tuš, barvy, papír
NGP, dar Asociace pro mezinárodní rozvoj
kaligrafické kultury (*Kokusai šodó bunka hatten kjógikai*) 2013
Vm 6623

2
Macušita (činný ve 2. polovině 20. století)
Cesta spásy je beze bran
(六道無門 *Rokudó mumon*)
Japonsko, 2. polovina 70. let 20. století
tuš, papír
NGP, zakoupeno (Antikvariát) 1983
Vm 5844

8
Ikkansai Šudžin (kaligraf, činný
ve 2. polovině 19. století)
Knihovna pokladů ženské univerzity
Japonsko, asi 1863 (reprint)
černobílý dřevořez
NGP, převedeno z Orientálního ústavu ČSAV 1976,
původně sbírka Joe Hlouchy
Vm 4089

9
Učebnice abecedních znaků
Japonsko, 1883
černobílý dřevořez
NGP, převedeno z Orientálního ústavu
ČSAV 1976, původně sbírka Joe Hlouchy
Vm 4051

10
Hasegawa Micunobu (činný kolem 1730–1760)
Obrazové zrcadlo hrdinů, druhý díl
Japonsko (Ósaka), reprint z období Meidži
(1868–1912), původní vydání 1751
černobílý dřevořez
NGP, zakoupeno (Kniha, n. p.) 1971
Vm 3018

23. Krajina a společnost v Číně

1
Čchiou Jing (asi 1494–1552), připsáno
Zahrada literátských radostí
Čína, 17.–18. století
tuš, barvy, hedvábí
NGP, převedeno ze Sbírky grafiky a kresby 1931,
původně sbírka Josefa Martínka
Vm 159

5
Li Kche-žan (1907–1989, malba),
Čchi Paj-š' (1864–1957, kaligrafie)
Pasáčci buvolů hrající si s ptáčky
Čína, 1953
tuš, barvy, papír
NGP, zakoupeno 1975
Vm 3394

Li Kche-žan se narodil ve východočínské provincii Ťiang-su a již od útlého věku vykazoval výjimečné výtvarné nadání. Za druhé světové války se ve své tvorbě začal věnovat tématu vodních buvolů, kteří jej proslavili. Od poloviny 40. let působil jako pedagog na pekingské akademii a právě v Pekingu vykrystalizoval jeho styl pod vedením malířů Čchi Paj-š'e a Chuang Pin-chunga. Věnoval se také studiu čínského buddhistického umění v jeskynních chrámech, ale i krajinomalbě, v níž kombinoval prvky západní i čínské tradice.

Tento svitek je ukázkou spolupráce dvou významných osobností. Li Kche-žan namaloval postavy pasáčků na buvolech. Čchi Paj-š'ův kaligrafický nápis vzpomíná na staré časy: „V mé generaci bychom mohli všichni vyprávět!“ Zároveň oba umělci připojili své podpisy a otisky pečetí.

6
Pchan Tchien-šou (1897–1971)
Břeh s lotosy
Čína, 1953
tuš, barvy, papír
NGP, zakoupeno v ČLR 1958
Vm 1070

9
Obřadní roucho s pěti draky
Čína, začátek 20. století
hedvábný brokát
NGP, zakoupeno 1961
Vu 490

24. Japonské obrazy pomíjivého světa

16
Nišikawa Sukenobu (1671–1751)
Lékařka, básnířka a kadeřnice
Japonsko, 1723
černobílý dřevořez
NGP, převedeno do Sbírky grafiky a kresby 1945
Vm 51

17
Kacušika Hokusai (1760–1849)
Hora Fudži nad bouřkovými mraky, ze série
Třicet šest pohledů na Fudži
Japonsko, po 1831
barevný dřevořez
NGP, zakoupeno 1958
Vm 1050

19
Paraván s ilustracemi k Vyprávění o Sagoromovi
Japonsko, kolem 1800
tuš, barvy, zlato, papír
NGP, dar Sacumy Džiróhačiho 1938
Vm 894

25. Dvorská kultura v Indii, Íránu a Turecku

1. rotace (od 20. října 2026 do 17. ledna 2027)

1
Gúdžrí *ráginí*
Indie (Avadh), 1760–1780
tuš, barvy, zlato, papír
NGP, převedeno ze Sbírky grafiky a kresby 1956
Vm 1170

Gúdžrí *ráginí* vyjadřuje nenaplněnou lásku. Hrdinka osaměle klečí pod stromem v poloprázdné krajině pouze s malými chrámy, respektive jejich kopulemi, a s několika stromy v pozadí.

2
Málkóra (Málava) *ráginí*
Indie (Avadh), 1760–1780
tuš, barvy, zlato, papír
NGP, převedeno ze Sbírky grafiky a kresby 1956
Vm 1184

Milenci v objetí míří za soumraku do soukromí paláce. Hlavní hrdinka Málava *ráginí*, obvykle spíše v pasivní roli, zde naznačuje iniciativu a směřuje muže k otevřeným dveřím.

2. rotace (od 19. ledna do 18. dubna 2027)

1
Déšaka *ráginí*
Indie (Avadh), 1760–1780
tuš, barvy, zlato, papír
NGP, převedeno ze Sbírky grafiky a kresby 1956
Vm 1182

Déšaka *ráginí* je reprezentací fyzické síly a zdatnosti. Muži vykonávají různá fyzická cvičení za pomoci závaží či na kůlu.

2
Siddha malára *ráginí*
Indie (Avadh), 1760–1780
tuš, barvy, zlato, papír
NGP, převedeno ze Sbírky grafiky a kresby 1956
Vm 1196

Poustevník s žákem sedí v potemnělé krajině. Poustevníkův vous, dredy, kůže pokrytá popelem a tři žluté pruhy na čele značí, že jde o uctívače boha Šivy. V ruce drží růženec (*džapamalu*), žák mu podává nejspíše vodní dýmku.

4
Připomínkové album hraběte de Bonneval

Turecké album vzdává posmrtně hold hraběti de Bonneval (1675–1747), známému též jako Ahmed Paša, francouzskému vojenskému veliteli, který přestoupil k islámu a stal se velícím bombometčíkem osmanské armády. Obsahuje převážně konvenční výjevy z tureckého dvora a městského prostředí.

---

1. rotace (od 20. října 2026 do 17. ledna 2027)

List z připomínkového alba hraběte de Bonneval, audience u velkovezíra
Turecko, po 1747
barvy, papír
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1967
Vm 2603

List vyobrazuje audienci evropské delegace u velkovezíra, nejvyššího osmanského hodnostáře.

---

2. rotace (od 19. ledna do 18. dubna 2027)

List z připomínkového alba hraběte de Bonneval, venkovní slavnost s utkáním zápasníků
Turecko, po 1747
barvy, papír
NGP, zakoupeno (Starožitnosti, n. p.) 1967
Vm 2605

List zachycuje pohled na osmanskou dvorskou slavnost se soubojem zápasníků v krajině. Mezi předními přihlížejícími jsou tři Evropané v typickém oděvu.

8
Koberec s portréty vládců Íránu
Írán (asi Kášán), 1910–1920
vlna, bavlna, ručně vázáno asymetrickým uzlem
NGP, převedeno ze Správy služeb diplomatickému sboru 1963
Vu 1878

Koberec nese portréty 44 mytologických a historických vládců Íránu. Zobrazeni jsou panovníci předislámského období, včetně dvou sásánovských královen, a představitelé vládnoucí dynastie Kádžárovců. Uprostřed je portrét posledního Kádžárovce Ahmada Šáha (vládl 1909–1925) ještě s mladistvou tváří bez vousů, neboť nastoupil na trůn v 11 letech. Právě počátkem jeho vlády mohl být koberec zhotoven, aby odkazem na hrdinné předchůdce posílil legitimitu mladého šáha.

AUTOŘI TEXTŮ
Lenka Gyaltso, Markéta Hánová, Kristýna Rendlová,
Jana Ryndová, Emily Youngová (Sbírka umění Asie)
ve spolupráci se Zdenkou Klimtovou

REDAKCE
Lea Bennis, Karel Kouba

SAZBA
Václav Pišoft

TISK
Indigoprint

Vydala Národní galerie v Praze v roce 2026.

www.ngprague.cz

© Národní galerie v Praze, 2026

Příloha k Průvodci expozicí *Umění Asie napříč prostorem a časem*

KB | GENERÁLNÍ PARTNER NÁRODNÍ GALERIE PRAHA

Za podpory

MINISTERSTVO KULTURY

Generální mediální partner

Česká televize